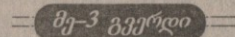

მე-2 გვერდი

22-3 20

მე-5 გვერდი

მე-2 გვერდი

მეღუპეს?!

3 2 6 7 8 9 10
11 12 13 14

მე-2 გვერდი

ნუკლეონი კი კალკი- ბი უპელაფარს?!...

ჩვენი ცხოვრების ყოველი დღე ახალი ამბებითაა დასავსებული. საზოგადოება დიდი ყურადღებით და ცნობისმოყვარეობით ელოდა ახალი მთავრობის ახალ წევრთა წარდგენას პარლამენტში და აჰა, ასრულდა ესე ამბავი, ანუ გვეგონა, რომ ერთი წაგვიდოდნენ და სხვანი მოვიდოდნენ "ტურფასა საბაღნაროსა" და ნაწილობრივ ასეც მოხდა, თუმცა ძირითადი ბირთვი მინისტრებისა პრეზიდენტმა მაინც არ გაწირა და დასამტკიცებლად წარუდგინა პარლამენტს.

ვის დაამტკიცებს პარლამენტი და ვის არა, ეს მისი პრეროგატივაა, მაგრამ ჩვენი, ხალხის, მოსახლეობის საკითხავი უფრო ისაა, შეიცვლება კი ამით რაიმე, ეშველება კი ამით ჩვენს გასაცოცხლებელ ქვეყანას, ჩვენს დამშეულ ხალხს, დანგრეულ ეკონომიკას, წაქცეულ სოფლის მეურნეობას, ჩამკვდარ მრეწველობას? აი, კითხვები, რომლებზეც პასუხი, თუ მიმდინარე მოვლენებს ჩვეულებრივად ვეჭვობთ, რომ ქვეყნისთვის სახარბიელო იყოს.

კომუნისტებს ჰქონდათ ლოზუნგი: "კადრები წყვეტენ ყველაფერს". კაცმა რომ თქვას, არ იყო ურიგო ლოზუნგი და შეიძლება ითქვას, დღესაც აქტუალურია იგი, მაგრამ თუ კანონმა არ იკანონა, თუ პასუხისმგებლობა არ დაეკისრა ამ ე. წ. კადრებს თავიანთ სამართავ უბანზე და ამ, ისევ და ისევ, ე. წ. კადრმა თავისი სამინისტრო, დეპარტამენტი თუ სამმართველო მხოლოდ და მხოლოდ საკუთარი ცხოვრების გასაუმჯობესებლად გამოიყენა, მაშინ, ამ შემთხვევაში, ეს ლოზუნგი, რომელიც ასე მოსწონდათ კომუნისტებს, ცუდის მეტს არაფერს მოგვითქვანს.

საკლამწიფო მინისტრი, რა თქმა უნდა, ამჟამინდელი, ბ-ნი გიორგი არსენიშვილი, გარეგნულად პრინციპული კაცი ჩანს და თუ მაგანთა და მაგანთა, ახლა რომ ხშირად კლანებს უწოდებენ, სეგავლენის ქვეშ არ მოექცა და მათ ზეწოლას გაუძლო, შეუძლება ქვეყნისთვის სასიკეთო ბევრი რამ გააკეთოს, თუმცა ნუ გავუსწრებთ მოვლენებს და ნაყოფი შემოდგომაზე, ნაწილობრივ მაინც, მოვიმკათ, თუმცა ჯერ იქამდეც გაძლება საჭირო.

«მემაკვიდრობით რომ მიმელო ხელისუფლება, ბევრს კელზე გასმა და თავების დაყრა მოუწევდა»...

საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნები ჩვენი ისტორიის უკანასკნელ ფურცლებს წარმოადგენენ... შედეგებზე თუ ვიმსჯელებთ, უნდა ვთქვათ - სამწუხაროდ, ქართველმა ერმა თავისივე ნებით ყულფში გაყო თავი.

მრავალჯერ გვსმენია, ყოველი საზოგადოება იმ ხელისუფლების ღირსია, რომელიც მას მართავს... საკითხავია, ნეტავ რა ვცოდეთ დემეტრის ისეთი, რომ საუკუნის მიწურულში დღევანდელი ხელისუფლების სათავეში მოსვლით გვაზღვევინა?!. არ ვაჭარბებთ, რადგან ამ სიტყვების თქმას ჩვენი ერის გასაცოცხლებელი და ყოვლად გაუსადღისი მდგომარეობა გვაიძულებს...

დამემოწმებით, მმართველმა პარტიამ საზოგადოება უსინდისოდ გაძარცვა, გაღლიტა და ღამის სასიკვდილო განწირული უფსკრულის პირას მიიყვანა.

ოდესღაც ქედმაღალი ქვეყანა კი ჯიბეგასქელებული და ვაფუკდაბიანი მინოვნიკების სადრეო ასპარეზად გადაიქცა.

სწორედ ამგვარმა მდგომარეობამ განაპირობა თავისუფლებისა და დემოკრატიის ეროვნული ცენტრის დაფუძნება. მასში 22 პარტია და 15 პერსონალურად მოწვეული პირია გაერთიანებული. ჩვენ შევხვდით აღნიშნული ცენტრის ერთ-ერთ აქტიურ ორგანიზატორს, საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის ლიდერს, ირაკლი წერეთელს.

— ბატონო ირაკლი, როდის აპირებთ ეროვნული ყრილობის მოწვევას?

— ეს ჩემზე არ არის დამოკიდებული. ეროვნული ყრილობის მოწვევა არის ჩემი ინიციატივა და მინდა, რომ მას მხარი დაუჭირონ საქართველოს თავისუფლებისა და დემოკრატიის ეროვნულმა ცენტრმა, საქართველოს დეოკუპაციის კომიტეტმა და მასში გაერთიანებულმა პოლიტიკურმა პარტიებმა. მხოლოდ ამის შემდეგ გახდება მისი მოწვევა რეალური.

— რის მიღწევას აპირებთ ეროვნული ყრილობის მოწვევით?

— ეროვნულმა ყრილობამ უნდა მიიღოს ახალი დემოკრატიული

საარჩევნო კოდექსი, გადაწყვეტილება მოსახლეობის საყოველთაო აღწერისა და მოქალაქეთა სრული პასპორტიზაციის შესახებ; საბოლოო ისტორიული გადაწყვეტილება რუსეთის საოკუპაციო ბაზების სრული გაყვანის შესახებ; დანიშნოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის სრული შემადგენლობა, დანიშნოს ახალი ვადამდელი საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნები და გამოაცხადოს არსებული ხელისუფლება არალეგიტიმურად, თვითმარქვად და არაკანონიურად.

— რამდენად რეალურად მიგანიათ აღნიშნულის მიღწევა?

— თუ ქართველი ერი მოინდომებს, რეალურია.

— ბატონო ირაკლი, აქამდე თუ გქონდათ ეროვნული ყრილობის მოწვევის იდეა?

— თუ ეროვნული ყრილობის მოწვევას გულისხმობთ, მოგახსენებთ: არჩევნების გაყვანა მოხდა პირველად 1999 წლის 31 ოქტომბერს, მასობრივად. მეორეჯერ ჩაიშალა 2000 წლის 9 აპრილს. მანამდე ეროვნული ყრილობის მოწვევის იდეა გექონდა. ეს იდეა გაგვანდა ადრინდელ პარლამენტში. როდესაც ჩატარდა საქართველოს პრეზიდენტის არჩევნები (კონსტიტუციის საფუძველზე), ეროვნული ყრილობის აუცილებლობა მოიხსნა. ქვეყანას, რომელსაც კონსტიტუციური პარლამენტი და პრეზიდენტი ჰყავს, ეროვნული ყრილობა არ სჭირდება.

ვინაიდან ჩვენი პრეზიდენტი არავის აურჩევია, იმიტომ, რომ განხორციელდა ბოიკოტი, საყოველთაო ეროვნული აქტი და ჩაიშალა საპრეზიდენტო არჩევნები, დღეს შემდგარი პარლამენტი არის არადემოკრატიული, მასობრივი გაყვანებით შემდგარი ფაქტობრივი ხელისუფლება, ვინაიდან საქართველოში დაგროვდა უამრავი პრობლემა და ვერც ერთი ვერ მოგვარდა, აუცილებელია ეროვნული ყრილობის მოწვევა.

— ამდენი ხნის მანძილზე ერთსა და იმავეს გაიძახით. პრაქტიკულად კი სიტუაცია ისევ უცვლელია და უმართავი. ეს ჯიუტი ფაქტი არაფერს გუბნებთ?

— მოდით, ცოტა შორიდან დავიწყოთ. საქართველოს რომ ცალკე ურად და სახელმწიფოდ აღიარებენ, ელაპარაკებიან, როგორც დამოუკიდებელ სუბიექტს და არა რუსეთის ნაწილს, ეს არის სწორედ იმ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის პირდაპირი უშუალო დამსახურება, რომლის ერთ-ერთი აქტიური წარმადგენელი მე ვიყავი ჩემს მეგობრებთან ერთად. ეს გაცილებით მეტია, ვიდრე ის უბედურება, რაც საქართველოში ტრიალებს. თუ მეტი ვერ შევძელით, ეს არის ქართველი საზოგადოების ბრალი, რომელმაც შეგარდნად მისთვის უფრო მიკაღებ პიროვნებად მიიჩნია, ვიდრე ჩვენი პარტია. ამიტომ ისჯება ის კანონისმიერად ითვთქება იმ ალში და იმ კუპრში,

გაგრძელება მე-4 გვ.

რაგდენი აბორიგენი ეთნოსია საქართველოს ტანჯულ მიწაზე?...

ამ ცოტა ხნის წინათ ბაქოში ბაქოს უნივერსიტეტის 80 წლის იუბილეზე თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის ბატონი როინ მეტრეველის სტუმრობისას ახერბაიჯანის პრეზიდენტმა ბატონმა ჰეიდარ ალიევმა განაცხადა: ახერბაიჯანელები საქართველოს აბორიგენები, "კორენიე ჟიტელნი" არიანო.

ჩვენ არ ვიცით, შეგვბდა თუ არა ბატონმა როინ მეტრეველმა ბატონ პრეზიდენტს, რომ ახერბაიჯანელები არათუ საქართველოს აბორიგენებად, არამედ თვით ახერბაიჯანის "კორენიე ჟიტელნი"-ებადაც კი ვერ ჩაითვლებიან, რადგან ისტორიული ფაქტები და მონაცემები ცოტა სხვა რამეს მეტყველებენ.

აქედან გამომდინარე, ჩვენ გვინდა დავსვათ კითხვა:

— ბოლოსდაბოლოს, რამდენი აბორიგენული ეთნოსია საქართველოს ამ ტანჯულ მიწაზე?

იქნებ ბატონმა როინ მეტრეველმა თავად საჯაროდ გასცეს პასუხი ამ კითხვას, როგორც ისტორიკოსმა, თორემ საქმე ისე მიდის, რომ დღევანდელი ქართველების, ყველა ასპექტით, უნიათობის გამო, ათეული საუკუნეების განმავლობაში ქართველთა სისხლითა და ოფლით დაცულ და შენარჩუნებულ მიწაზე თავად ქართველებს აღარ გვიტოვებენ სააბორიგენო ადგილს.

პატივცემულო მკითხველო! თავად განსაჯეთ — წიფის გვირაბამდე აბორიგენობას არძინბა და მისი "ბიჭები" იქმნებენ (გააფსუებულ ეროვნებად აკარგული ქართველების დახმარებით); აგერ წიწამურსა და მუხატგვერდამდე ჩიბირიკელები არავის უთმობენ აბორიგენობას; მერე რა, რომ ერთი ქვაც არ დაუღვიათ ჯვრის, სამთავისის, იკორთის მონასტრების, კეხვის ციხის თუ სხვა ძეგლების მშენებლობისას, ამას ვინ კითხულობს და ვინ

რას დაგიდევთ.

მუხატგვერდ-ახალციხის პარალელურიდან ქვემოთ, ღმერთმა ააშენოთ, პაოსის შთომავალნი ითვისებენ აბორიგენობას; აგერ კიდე, რუსთაიდან დასავლეთით, სამხრეთით და აღმოსავლეთით ახერბაიჯანელებმაც უმაღლეს დონეზე დაადასტურეს ძირძველი მკვიდრობა; მერე რა ვუყოთ თუ ბოლნისის, წუღრულაშენის და სხვა მსგავსი ძეგლების აშენებაზე თავი არ შეუწუხებიათ? ა.შ. და ა. შ. ქართველებისათვის კი საერთოდ აღარ რჩება ადგილი ამ ტანჯულ მიწაზე.

ვაი, შენ, საცოდავო საქართველო, ხედავ რომ კონგოდან და გვირგვინიდან ჩამოვიდნენ ზანგები და იმათაც ამ მიწაზე აბორიგენობის კეტი ჩაგარტყან თავში, არც შენი მხრიდან და არც შენს მხარეზე შენს სასარგებლოდ ხმის ამომღები არავინაა, თუმცა, საბჭოთა პერიოდში ხომ ჩვენთან 100 ერის წარმომადგენელთა ცხოვრ-

ბით ვამაყობდით და სანამ ისინი ბოლომდე გაიაბორიგენებდნენ ამ ღვთისმშობლის წილხვედრ მიწას, მანამდე შავ და ვერადკანიათა შიში მაინც არ უნდა გვექნეს და, აი, მას შემდეგ კი რა იქნება, ღმერთმა უწყის.

და მაინც, ბატონი როინ მეტრეველი ან სხვა რომელიმე ისტორიკოსი გასცემს თუ არა პასუხს კითხვაზე — ბოლოს და ბოლოს, მართლაც, რამდენი აბორიგენული ხალხია საქართველოს ტანჯულ მიწაზე? მხოლოდ ესაა, რომ მკითხველს პასუხი უნდა არა უეროვნებო "საქართველოს მოქალაქის" პოზიციიდან, არამედ ისტორიული საქართველოს შთამომავალი ქართველის პოზიციიდან.

ბიძინა თავაძე

საქართველოს ბუნებისა და ისტორიულ ფასეულობათა დაცვის ასოციაცია "ფესვები".

ს ა ვ ა ლ ა ლ ო მ ა რ ა ლ ე ლ ე ბ ი

ქორდანიას ხელისუფლებიდან დაეპყრობა...

ამ საუკუნეში საქართველომ რომ ორჯერ აღიდგინა სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა, ეს ამბავი, როგორც იტყვიან, ბავშვმაც კი იცის. ისიც ყველასთვისაა ცნობილი, რომ პირველმა დემოკრატიულმა, დამოუკიდებელმა საქართველოს რესპუბლიკამ მხოლოდ სამად-სამი წელიწადი იარსება და მერე წითელმა რუსულმა ვეშაპმა ჩაყლაპა. მეორე, დამოუკიდებელი და დემოკრატიული (ასე თუ ისე) საქართველო არსებობის აგერ უკვე მეათე წელიწადს ითვლის და დემოკრატია იმდენად დამოუკიდებელი, დემოკრატიული და ძლიერი სახელმწიფო ყოფილიყო.

ჩვენი მიზანი, რა თქმა უნდა, ისტორიული ფაქტების კონსტანტირება არ გახლავთ. ამჯერად გვინდა ვცადოთ პარადელი გაგავლოთ ქორდანიას ხელისუფლების მმართველობის სტილსა და შევარდნაძის ხელისუფლების მმართველობის მეთოდებს შორის, ანუ მკითხველს გვინდა ვანვიკოთ, თუ რა მოაქვს ქვეყნისთვის მისი პარტიული ნიშნით მართვას და თუ რამდენად წააგავს პირველი დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფოს ხელისუფლების და ამჟამინდელ მმართველთა მართვის სტილი ერთმანეთს.

გაცნობიერებულმა მკითხველმა იცის, რომ პირველ დამოუკიდებელ ქართულ სახელმწიფოს მართავდნენ სოციალ-დემოკრატები, ანუ რუსეთის სოციალ-დემოკრატიული პარტიის წევრები, რომელთაც ისტორიულმა კანონზომიერებამ თუ ბედის ირონიამ წილობა არგუნა ყოვლილთავე დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლების საკუთმკერდნი.

დამფუძნებელი კრების შემდგომში პარლამენტის უმრავლესობას შეადგენდნენ სწორედ სოც-დემოკრატები და შესაბამისად, მმართველ პარტიას იმ პერიოდში ისინი წარმოადგენდნენ. გამომდინარე აქედან, ყველა საკანონო პოსტზე დაწვეული მთავრობის მეთაურიდან, ნოე ჟორდანიიდან და დამთავრებული სოფლის მამასახლისისა თუ ერობის თავმჯდომარით, ძირითადად სოც-დემოკრატები იყვნენ დანიშნულნი და ქვეყნაც, ასე ვთქვათ, პარტიული ნიშნით იმართებოდა, ანუ არ ქონდა დიდი მნიშვნელობა თანამდებობაზე დასანიშნი პირის განსწავლულობას, პროფესიონალიზმს, კომპეტენტურობას, მთავარი იყო პარტიის წევრობა, ანუ სოცდემოკრატიულობა.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წევრი, დამფუძნებელი კრების და შემდგომში პარლამენტის წევრი, ერო-

ვნული და საზოგადო მოღვაწე, ეკატერინე გაბაშვილის შვილი, რევაზ გაბაშვილი ემიგრაციაში დაწერილ თავის მოგონებათა წიგნში შესანიშნავად აღწერს იმ გარემოებას, იმ უბედურებას, რაც პარტიული ნიშნით მართვამ მოუტანა ქვეყნის მაშინ.

თვალსაზრისითავე შემოგთავაზებთ ამონარიდებს მისი მოგონებებიდან და მკითხველი თავად დარწმუნდება, თუ რამდენად წაგებიანი იყო ეს პოზიცია ახალადგვხადებული ქვეყნისათვის. აი, რას წერს პატონი რევაზი:

— „...ქორდანიას ბედმა მთლიანი საქართველო ჩააბარა და ამ ეროვნული ერთობის გამოყენების მაგიერ, — ეროვნული ჯარისა და დაწესებულებათა შექმნის მაგიერ, სახელმწიფოს გასამაგრებლად, — შეჰქმნა პარტიული გვარდია და თითონა ჰქსაქსავდა ქართველობის რეალურ ერთობას უთავბოლო „სოციალიზმით“...

— როცა გერმანელებმა... „ოფიციალური წინადადება მისცეს ჩვენს მთავრობას: ჩვენ მოგცემთ ფულს, იარაღს, ინსტრუქტორებს — შეჰქმნით თქვენი საკუთარი ორი რკინის დივიზია, რაც საკმარისია საქართველოს მშვიდობიანობის დროს და ომის დროს შეგიძლიათ 300 000-მდეც აიყვანოთ“... — ჩვენმა მთავრობამ არა მარტო უარი უთხრა ასეთ კეთილშობილურ დახმარებაზე, არამედ ბოროტებად ჩაუთვალა...“

— „...აქ მინდა, წინასწარ, მოკლედ მოვიყვანო ინგლისელების სრულიად ანაღოგიური წინადადება — ორი ქართული დივიზიის შექმნისა, რასზეც ისევე უარი უთხრა მთავრობამ, როგორც გერმანელებს...“

— სომხეთ-საქართველოს ომის დროს „ხარდლად დაინიშნა გიორგი მაზნიაშვილი, მოხალისედ გავიდა და შტაბის უფროსი გახდა გენერალი კვინიტაძე... დაამარცხა სომხები... სირცხვილს გადაარჩინა გვარდია და სომხები მთლად განდევნა საზღვრებიდან... მაგრამ, ჟორდანიამ გასცა ბრძანება, გამარჯვებული ჯარი შენერებულიყო, მტრის ღვენიხა და განადგურების მაგიერ...“

— „...ეკატერინე: ჟორდანიას არ იყო სახელმწიფო კაცი, მას ეგონა, რომ სახელმწიფოს შექმნა, შენახვა და დაცვა შეიძლება ცარიელი სიტყვებითაც... და, მეორეც: ნ. ჟორდანიას თავისი საკუთარი ჯარისა ყოველთვის უფრო ეშინოდა, ვიდრე მტრისა“...

— „...მგონი, ქვეყნიერების არცერთ პარლამენტში, გარდა რუსეთისა, მთავრობას ისეთი დიდი უმრავლესობა არა ჰყავს, როგორც ჟორდანიას არგუნა

ბედმა... ეს ბოლშევიკური სისტემა ერთპარტიული დიქტატურისა და ისიც არ არსებული „პროლეტარიატის“ პარტიისა, თანდათან ხომ უფრო გააძლიერეს.

... არავითარ რჩევას არ ისმენდნენ... ბატონობა გაუტკბათ. იყო არა დემოკრატია, არამედ „ქამოკრატია“... ღენ. გ. მაზნიაშვილს, შალვა მალაქელიძეს, სხვ. როგორც კი ხეირიანს რასმე გააკეთებდნენ და ცოტადუნ სახელსაც გაიკეთებდნენ ხალხში, — მაშინვე რაღაც გაუგონარს, ათას ჭორს დააბრალდებდნენ. ნამდვილ ავაზაკებს და ქურდებს — „პოვიშენიებს“ აძლევდნენ და ასანუქებდნენ“.

— „...დამოუკიდებლობა — იყო რთველი მოგონებისა და — გვალვა, საქმის, ეროვნული საქმის ხალხისათვის... ყველაზე სასტიკად სდევნიდნენ „საქართველოს ეროვნულ პარტიას“ და მის წევრებს, თუმცა უკიდურესი გაჭირვების დროს მათვე მიმართავდნენ და მაშინვე გადააყენებდნენ, როგორც კი მტკიცებულებები გამოსწორდებოდა... არაფერს ანდობდნენ, არ ენდობოდნენ... განა ჟორდანიამ ერთხელ მაინცა სცადა მოეწვივინეთ ერთად, თუ ცალ-ცალკე სათათბიროდ მაინც? ან ეკონომიური, ან სამხედრო, ან სხვა დადებითი სამშენებლო საქმეზედ“...

— „...ერთხელ, მაგ. ჟორდანიამ გაბედა და პარლამენტში წარმოსთქვა დასაბუთებული ახრი, რომ „გვარდია“ საუცხოოდ შეასრულა თავისი რევოლუციური მოვალეობა და, აწი, უნდა მიიღოს ხალხის მადლობა და დაუბრუნდეს დაზგებს, მშვიდობიანი მუშაობისათვის და მშენებლობისათვის-აი“... რადგან ეს ჩვენი, ოპოზიციის, ძირითადი მოთხოვნა იყო, ჯარის სისტემაზე გადახედით, ან თუნდ იმავე გვარდიის გადაყვანით, ყველამ მქუხარე ტაშით დაუდასტურეთ ეს სახელმწიფოებრივი და აუცილებელი ზომაც... პარლამენტში ერთი ხმა არავის აუმაღლებია ჟორდანიას განცხადების წინააღმდეგ, მაგრამ სწორედ ორი კვირის შემდეგ, იმავე პარლამენტში, იგივე ჟორდანია, ისეთივე „დასაბუთებულად“ გამობრძანდა და წარმოსთქვა: „...რევოლუცია არ დასრულებულია, რევოლუციონერ წესრიგს“ დამკვედები სჭირდება, ამიტომ ჯერ არ დამდგარა დრო გვარდიის დაშლისა და იგი უნდა დადგეს იარაღის ქვეშ... ამბობდნენ, პარტიაში „თავპირი დაამტკიცეს“ ნოვუს, — მათ დაუეთიხავედ ასეთი საკითხის წამოყენებისათვის და თვითონვე აიძულეს შავი თეთრად გაესაღებინა“...

სერგო ჯანაშია.
გაგრძელება მომდევნო ნომერში.

რუსული ჩექმები ქართველთა
ეროვნულ შეგნებას თედსწენს...

ნგრევა და უბედურება, რაც საუკუნის მიწურულში განიცადა ჩვენმა ქვეყანამ, ჩვენი საზოგადოებისაგან სუვერენული საქართველოს წინააღმდეგ რუსეთის აგრესიად აღიქმება. დიდი აღშფოთება გამოიწვია უკანასკნელ ხანს რუსეთის სამხედრო დანაყოფების მიერ საქართველოს საზღვრის დარღვევის ფაქტმა.

ამ საკითხის გაშუქებას მიეძღვნა ამასწინათ საქართველოს თავისუფლებისა და დემოკრატიის ეროვნული ცენტრის მიერ გამართული პრესკონფერენცია.

— რუსეთმა განახორციელა მორიგი დანაშაულებრივი ქმედება საქართველოს მიმართ, — აღნიშნა ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის თავმჯდომარე ირაკლი ჭერეთელმა, — ეს აგრესია იწყება 1921 წლის თებერვლიდან, რის შედეგადაც საქართველომ მთელი 70 წლით დაკარგა დამოუკიდებლობა, თავისი სახელმწიფო ტერიტორიების მნიშვნელოვანი ნაწილი.

ბატონმა ირაკლიმ საქართველოს ხელისუფლება მკაცრად დაადანაშაულა იმაში, რომ მან პრინციპულ სიტუაციაში ვერ შეძლო საგანგებო ღონისძიებების გატარება და გადამწყვეტ მომენტში ჩვენი ქვეყნის საერთაშორისო ინტერესები ისევ დაუცველი დარჩა.

საქართველოს თავისუფლებისა და დემოკრატიის ეროვნულმა ცენტრმა კატეგორიული მოთხოვნა წაუყენა „არალეგიტიმურ, მაგრამ ფაქტობრივ ხელისუფლებას“, რომ კეთილი იყოს და აღასრულოს თავისი კონსტიტუციური, სახელმწიფო მოვალეობა ქვეყნის წინაშე და მიიღოს შესაბამისი პოლიტიკური თუ შიდასახელმწიფოებრივი ზომა, რაც აუცილებელზე აუცილებელია ქვეყნის მიმართ გარეშე ძალათა მიერ განხორციელებული აგრესიის წაშლას.

ბატონმა ნოდარ ნათაქემ დამსწრე საზოგადოებას გააცნო საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის დაცვის სახელმწიფო დეპარტამენტის თავმჯდომარის მოადგილის გ. ხუციშვილის წერილი საქართველოს თავისუფლებისა და დემოკრატიის ეროვნული ცენტრისადმი, პასუხად საზღვრის დაცვის სახელმწიფო დეპარტამენტის მიმართ გაკეთებული განცხადებისა.

გთავაზობთ ნაწევრებს:
... „14 თებერვალს რუსეთის სასაზღვრო დანაყოფებმა დაიწყეს მდ. არღუნის მარცხენა ნაპირზე გადმორაცვლება და პრეტენზია წამოაყენეს, რომ სოფ. ფიჭქი და მიმდებარე ტერიტორია რუსეთის ეკუთვნის. უკანასკნელ მოცდელების თავიდან აცილების მიზნით სასაზღვრო ძალების შტაბის ბრძანებით შტაბის საგუშაგოს I-ლი სასაზღვრო პოსტი გამოეყვანა იქნა სოფელი ფიჭქის მიდებარე ტერიტორიიდან. ეს ტერიტორია დაიკავეს რუსმა მესხლავრებმა, რაც არ შეიძლება მიხედვით იქნეს, როგორც აგრესიად რუსეთის მიხედვით, ვინაიდან საქართველო-რუსეთის ფედერაციის სახელმწიფო საზღვრის წყნეთის მონაკვეთზე შტაბის თემის მიმდებარე სახელმწიფო საზღვრის მონაკვეთი არღუნის ხეობაში სამართლებრივად გაფორმებული არ არის“...

როგორც ჩანს, სათანადო დოკუმენტის, რომელიც დაამტკიცებს სადაო ტერიტორიის საქართველოს სახელმწიფო საზღვრის კუთვნილების ფაქტს, ჯერჯერობით ხელმოწერა არ მომწოდია.

ამ საკითხთან დაკავშირებით სერიოზულ მუშაობას შეუდგნენ თსუ-ის პროფესორ-მასწავლებლები. თემურ ყორქოლიანმა გვაცნობა, რომ ისინი უმოკლეს დროში მოგვაცნობან საჭირო ინფორმაციას საქართველოს სახელმწიფო საზღვრების, კერძოდ, 1924-1926 წლების საქართველოს ტერიტორიის მონაცემების შესახებ.

როგორც აღვნიშნეთ, ეროვნული ცენტრი ხელისუფლებისაგან კატეგორიულად მოითხოვს ქმედითი ღონისძიებების გატარებას. წინააღმდეგ შემთხვევაში იტოვებს უფლებას, განახორციელოს საპროტესტო ხასიათისა და მიმართულების მასობრივი პოლიტიკური აქციები.

ისაუბრეს აგრეთვე მომავალში დაგეგმილი ეროვნული ყრილობის მოწვევის შესახებ, სადაც სამართლიანად გადაწყდება აღნიშნული საკითხი — რუსეთის საჯარისო ნაწილები საქართველოს საზღვრისპირა, კერძოდ, დუშეთის რაიონის, შტაბის თემის (პირიქითა ხეყსურეთის) დაკავებულ ტერიტორიებს დაუყოვნებლივ დატოვებენ!

მარინა ჩიტაია
P. S. ვინც ცოტათი მაინც ყრკვევა საქართველოს ისტორიაში, დამემოწმება, მასში რუსეთის მიერ საქართველოს თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის ხელყოფის არაერთი ფაქტია აღნუსხული.

ხარბი და გაუმადარი თვალი დღესაც ბოროტად უმზერს მრავალტარადანაზად ქვეყანას. უკანასკნელ წლებში ჩვენს თავზე დატეხილი ყველა უბედურება ისევ და ისევ რუსეთს უკავშირდება!

დაიქსაქსა ბუდკრული ქვეყანა: აფხაზეთი და სამაზბლო დაეკარგეთ, კბილებით ვიჭერთ სამცხე-ჯავახეთს...

საქართველოს ისტორიულ საზღვრებს დაუეთიხავედ ტყეპიან და თელავურ რუსულ ჩექმები... მესხის ავლებენ ქართველთა ეროვნულ შეგნებას...

გერმანული გზა — ბატონო ჯარისკაცი!

გდღენება გიორგი პირმისაშვილი-
ისა და გოდერძი
დოდოძის ხსოვნას

პა, იღვიძებენ მზეჭაბუკები, და კვლავ ბრძოლისთვის ემზადებიან

შეგშურდეს, მტერო, დიდი გმირები სულ საქართველოს ებადებიან;

და თუ გაჭირდა, მის დღეგრძელობას, როგორც ზვარაკი ეწირებიან,

ერთგულების ფიცს ალაღუნენ და მშობელ მიწაზე ფიქრით კვდებიან.

თქვენ, ბატონო ჯარისკაცი, გახსოვდეთ; საქართველო, საქართველო მუდამ,

გორგასალის და თამარის სავანეს

სიყვარული, ერთგულება უნდა!

საზღვარს სარფისა, ან ღვსელიძის, ოღით უცხოთი ეტანებიან,

და ყვარელიდან თვით ყულევამდე ჩვენს მამულ-მიწას გვეცილებიან;

შატილისა და სვანეთის მთიდან მმადნაფიცები დაეშვებიან;

ალგეთს ღვეკვები-ქართლის მცველები მტერს გომარეთში დაეწევიან;

თქვენ, ბატონო ჯარისკაცი, გახსოვდეთ: საქართველო მუდამ,

ფარნავაზის და დემეტრეს სვანეს თავდადება, ერთგულება უნდა!

წმინდა გიორგი მუდამ მფარველობს, მამაც „ხდვის შვილებს“ ესალმებიან,

მათ შემხედვარე დაცემულ მტერსაც,

მთის არწივებად ელანდებიან.

ბრძოლა დამთავრდა და ვაჟბაგები გულის შინისკენ ესწრაფებიან:

მოხუცი მამა, ტკბილი დედიკო და კობია სატრფო ელოდებიან.

თქვენ, ბატონო ჯარისკაცი, გახსოვდეთ: საქართველო, საქართველო მუდამ,

წმინდა ნინოს და დავითის სავანეს მოფერება, ერთგულება უნდა!

ქართველებო, ქართველებო, გახსოვდეთ: საქართველოს ერთგულება მუდამ, სამშობლოსთვის დაღუპულთა

სამარეს მოგონება, გახსენება უნდა!

ელგუჯა პირმისაშვილი.

«მემკვიდრეობით რომ მიმავლ ხელისუფლება, ბევრს ძელზე გასმა და თავების დაყრა მოუწევდა»...

მე-2 გვერდიდან.

რომელიც მან თავისი ცოდვე-
ბით დაიმსახურა. ახლა მე
ვთავაზობ, რომ უარყო ეს სი-
ცრუე. დამიჯეროს და ქვე-
ლადფერი კარგად იქნება. ძა-
ლაუფლებსა ჩემთვის არავის
მოუცია და ამიტომ ნურავინ
ეცდება, რომ პასუხისმგებლო-
ბა მე დამაქისროს. დამნაშავეა
საზოგადოება, რადგან მან ამ
ხელისუფლების ბოგინი და მძ-
ვინვარება დაუშვა.

— ბატონო ირაკლი, რამ-
დენად გაქმთ სახალხო მხ-
არდაჭერის იმედი?

— სხვა გამოსავალი არ
არსებობს. იღუპება ერი. უნდა
დაგვიჯეროს. თავის თავის გა-
დარჩენას, თავის ხსნასა და
გათავისუფლებას, წუმიდან
და ჭაობიდან ამოსვლასა და
თავისუფალ ერად ჩამოყალიბ-
ებას უნდა დაუჭიროს მხარი.

— თუკი ერმა თქვენი
გზით არ ისურვა სიარული?

— თავს არ მოვიკლავ, იმი-
ტომ, რომ ჯერ კაცი ვარ და
მერე კი ქართველი! პირველ
რიგში ვილოცებ, გავაძლიერებ
ჩემს საქმიანობას რელიგიის
მიმართულებით და უფლის
წინაშე მართალი წარსვდებ-
ი. მათ კი, რომლებმაც არ
დამიჯერეს, ჯოჯოხეთის კუ-
პრში ჩააყენებენ.

პოლიტიკოსი ვარ და ჩემი
მოვალეობაა სიტყვით შევასმი-
ნო ჩემს ერს. გვირგვინოსან ხე-
ლმწიფედ რომ დაგებადულიყავი
და მეგვიდრებით მიმეღო 'ხე-
ლისუფლება, ბევრს მოუწევდა
ძელზე გასმა და თავების დაყრა,
მაგრამ მე ამის უფლება არ მაქვს.

— ბატონო ირაკლი, მიაჩნი-
ათ, რომ უახლოეს პერიოდში
შესაძლებელია პარლამენტში
ჩამოყალიბდეს ახალი ფრაქცია,
რომელშიც ყოფილი მოქალაქე-
ბი შევლენ. რამდენად შესაძლე-
ბელია, რომ ისინი პრეზიდენტს
დაუპირისპირდნენ?

— მოქალაქეთა კავშირი არის
რუსეთის იმპერიის ბოლოდროინ-
დელი ისტორიის გამოჩენილი. ამ
გამოჩენილს რომ ვიღაც გამოე-
ყოფა და შემდეგში კი დაუპირ-
ისპირდება მას, ეს ჩემი ინტერე-
სების სფეროში არ შედის. მო-
ქალაქეთა კავშირი შევარდნაძ-
ესთან ერთად დარჩენა უნდა,

გულწრფელად შემოგვიერთდეს
და აღიაროს დანაშაული. ასე არ
არის? ეს ისეთია, მოელი ცხოვრე-
ბა წუმეში იჯდეს და მერე უცებ
მოინდომო ბასეინში ჩახტომა.
ელემენტარულად წყალს აამუ-
რავლებ. მოქალაქეები ამოგლა-
გნულნი არიან ჭაობში, სადაც
ბევრი სითახსირე იყო. ამიტომ
უნდა დაიბანონ, მექისეების მიერ
საგულდაგულოდ გაიხეხონ, კარ-

გად დაიხელონ და შემდეგ და-
ბანილ-დასუფთავებულნი შეი-
ძლება საერთო სუფთა აუზში
ჩაეხეზნენ.

— ბატონო ირაკლი, ხუმრო-
ბა კარგად გამოგდით. იმედია,
ამჯერად სერიოზულად გვიპა-
სუხებთ. როგორ უყურებთ იმ
ფაქტს, რომ მოქალაქეთა კავ-
შირის ახალგაზრდულმა ფრთამ
კორუფციის წინააღმდეგ მამხ-
ილებელი დოკუმენტების შე-
გროვება დაიწყო?

— იცით რა, ქალი სანამ ახ-
ალგაზრდაა და ღამია, კახ-
პობს, როდესაც დაბერდება და
ჭკნება და დაკარგავს ღირებულე-
ბას, გაახსენდება ღმერთი და
დაიწყებს პატიოსნებაზე ლაპარ-
აკს. ძველ ბოხებს კი დევნას
დაუწყებს.

რატომ იყო პეტრე იბერიე-
ლი დიდი კაცი? ჯანდონით საგსე
ემაწვილმა, რომელსაც ბიზანტი-
ის ტახტი ელოდა და იმპერა-
ტორის ულამაზეს ასულზე ქორ-
წილი, უარი განაცხადა და შეუდ-
გა ქრისტეს გზას. ამიტომ მი-
იღო ღმერთმა მისი შემოწირუ-
ლობა. ასე არ არის? ემსახურე
ეშმაკს და ახლა მოგინდა გადა-
უდგე მას? მოქალაქეთა კავში-
რი შევარდნაძესთან ერთად უნდა
წავიდეს!

— ბატონო ირაკლი, ამასწი-
ნათ თავის უფლებებისა და

დემოკრატიის ეროვნულმა ცენ-
ტრმა მოაწყო პრესკონფერენცია,
რომელიც შეეხო რუსეთის
სახელმწიფო დანაყოფების მიერ
საქართველოს ტერიტორიების
უკანონოდ მითვისების საკითხს.
როგორ ფიქრობთ, საქართვე-
ლოს ხელისუფლებას რატომ არ
შეეწყვეს უნარი, რომ პრინ-
ციპულ სიტუაციაში დაიცვას
თავისი საერთაშორისო ინტერ-
ესები?

— იმიტომ, რომ არ შედის
მის უნარსა და ძალაში თავისი
ქვეყნის ინტერესებისა და დამო-
უკიდებლობის დაცვა. ეტყობა,
არც აქვს სურვილი, რომ დამო-
უკიდებელი იყოს.

— სახელმწიფოს გათვალისწინ-
ება ხომ არ დაუკავშირებული
რუსეთის ბაზების გაყვანის
გაპატიურების საკითხს?

— რა თქმა უნდა. ეს პროცე-
სი უნდა დანერგეს, დაუყოვნე-
ბლივ უნდა მოხდეს მათი გაყვა-
ნა საქართველოს ტერიტორი-
დან.

ამასწინათ „რეზონანსმა“ გა-
აკეთა ცილისმწამებლური განცხ-
ადება. მან აშშ-ს ცილი დასწა-
მა, თან „მსოფლიო პოლიტიკის
ინსტიტუტის“ სახელით (რაც არ
არსებობს) თითქმის მსოფლიო
პოლიტიკის გეგმავდეს. თურმე
ყოფილა მსოფლიო პოლიტიკის
ინსტიტუტი, რომელსაც განუცხ-

ადებია, რომ აშშ-ს 2000 წლ-
იდან კავკასია და შუა აზია
აღარ აინტერესებს. ამ განცხა-
დებისათვის ისინი პასუხს აგე-
ბენ. ეს ხომ ამერიკის სახელმ-
წიფო პოლიტიკის თავდაყირა
დაყენებას ნიშნავს.

— ბატონო ირაკლი, დიდი
ხანია საუბრობდა საქარ-
ველოდან რუსეთის ბაზების
გაყვანის თაობაზე. კონკრეტ-
ული შედეგი ჯერჯერობით არ
ჩანს...

— ჩვენ ვგეგმავთ მასობრივ
პოლიტიკურ აქციებს. ამ ეტაპზე
თუ არაფერი გამოგვივა, იმას
მინც მივაღწევთ, რომ დავაფიქ-
სირებთ ჩვენს პოზიციას, როდეს-
აც მოწვეული იქნება ეროვნუ-
ლი ყრილობა, ჩამოყალიბდება
ძალა, რომელიც ეროვნული ხე-
ლისუფლების სახით სახელმ-
წიფო ძალაუფლებას აიღებს.
მანამდე კონკრეტული შედეგე-
ბი ვერ მიიღწევა. იმიტომ, რომ
ჩვენი ქვეყანა ანტიეროვნული
ძალების ხელშია. ხელისუ-
ფლების გარეშე, დამეთანხმე-
ბით, სახელმწიფოსათვის სა-
სურველი შედეგების მიღწევა
შეუძლებელია.

მარინა ჩიტაია

სადავო პარალელი

ისტორიის საკითხებით დაინტერესე-
ბული ქართველი მკითხველის ყურადღებას,
უსათუოდ, მიიპყრობდა თანამედროვე ინგ-
ლისელი ისტორიკოსის დენისონ სიუარ-
დის საინტერესო წიგნი „ნაპოლეონი და
პიტლერი“. ეს არცაა გასაკვირი. წიგნი
მიეკუთვნება ბიოგრაფიულ კანონს, რომლი-
სადმი მკითხველი ყოველთვის იმედოვნებს ცხ-
ოველ ინტერესს და რაც კიდევ უფრო მნიშ-
ვნელოვანია, ის ეძღვნება თავისი ეპოქის
ორ თავალსაინო ფიგურას: ნაპოლეონს
XIX საუკუნის დასაწყისში და პიტლერს
XX საუკუნის პირველ ნახევარში. ასეთი
პარალელური ბიოგრაფიები, ეტყობა, დღეს
კვლავ პოპულარული ხდება.

აქ ვგულისხმობთ იმას, რომ სულ ცოტა
ხნის წინათ გამოვიდა ინგლისელი ისტორი-
კოსის ალენ ბულოკის ასევე საინტერესო
წიგნი „სტალინი და პიტლერი“. ახლა კი დ.
სიუარდის წიგნი „ნაპოლეონი და პიტ-
ლერი“.

ნაპოლეონსა და პიტლერს შორის
გარეგნული მსგავსება, უკვე აღაშ, არსე-
ბობს, ეს ადვილი გასაგებია. ორივე მათ-
განმა საძირკველი ჩაუყარა ცოტადიგარულ
სახელმწიფოს. იყვნენ ერთპიროვნული
მმართველები, დესპოტები, ტირანები. რაც
წიგნში ხაზგასმით აღიწერა, არის სახ-
ვისმული და დამაჯერებლად ნახევრები,
მაგრამ ამ მსგავსებასთან ერთად მათ
შორის არსებობს აგრეთვე მკვეთრი გან-
სხვავებაც. რისი წინ წამოწევის გარეშეც
ეს პარალელური ბიოგრაფია მოღადა დამ-
აჯერებელი ვერ არის და უკმარობის
გრძნობას გვიტოვებს.

აღსანიშნავია, რომ ეს განსხვავება საკ-
მაოდ პრინციპულ ხასიათს ატარებს და
მასზე თვალის დახედვით, არ თქმა უნდა,
გამართლებელი არ იქნებოდა. ჯერ კიდევ

თანამედროვეები მიუთითებდნენ ამ შეუთავსე-
ბლობის შესახებ. უკვე 1940 წლის დეკემბერ-
ში პაროუში წარმოთქმულ სიტყვაში სახელ-
გნათქმული უინსტონ ჩერჩილი დასძინდა: „მე
კატეგორიულად უარვყოფ რაიმე შედარებას
ნაპოლეონსა და პიტლერს შორის. მე
არ მსურს მიცვალებულს შეურაცხყოფა მივაყ-
ენო“. ცნობილი ინგლისელი პოლიტიკოსი
სახესებით სწორად უსვამს ხაზს მათ შორის
არსებულ მკვეთრ განსხვავებას. მაგრამ იგი
მეორე უკიდურესობაში ხომ არ ვარდება და
მეტად კატეგორიული ტონით უარყოფს მათ
შორის არსებულ მსგავსებას? ორივე ხომ ტო-
ტალიტარული რეჟიმის წარმომადგენელი იყო.

მეორე ადგილას უ. ჩერჩილი შენიშნა-
და: „ნაცისტების გამარჯვება იქნება ყველა
წყენთაგანისათვის გაცილებით უფრო დიდი
კატასტროფა, ვიდრე შეიძლებოდა ყოფილ-
ყო ნაპოლეონის გამარჯვება. ნაპოლეონს
შეეძლო არა მარტო ნგრევა, არამედ შენე-
ბაც, ცივილიზაციის თვალსაზრისითაც არ
შეიძლება გავავლოთ პარალელი ნაცისტებ-
სა და ნაპოლეონის რეჟიმს შორის. თავისუ-
ფლებისმოყვარე ფრანგები არასოდეს არ
გახდებოდნენ ისეთი უსასწაულო ბარბაროსო-
ბის იარაღი, რომელიც ახლა მოემართება
ჩვენსკენ ბერლინიდან“.

თავის მოსაზრებებს გამოთქვამს აღნიშ-
ნული საკითხის ირგვლივ თანამედროვე მო-
ღანიდი ისტორიკოსი პიტერ ჰელი. იგი
იმ დასკვნამდე მიდის, რომ „ფიურერის სახ-
ელის გვერდით იმპერატორის სახელის მოხ-
სენიებისას დამნაშავედ გრძნობ თავს და
გსურს პატიება თხოვო ნაპოლეონს“. მეორე
ადგილას ცნობილი პოლანდიელი ისტორი-
კოსი შენიშნავდა, რომ „ნაპოლეონის დროს
ფრანგული ცივილიზაცია თან ახლდა მისი
არმიის დაპყრობით ლაშქრობებს და ეს მა-
შინ, როდესაც დაპყრობების ხასიათი, რომელ-

იც მოვიდა ჩვენი თაობის დროს. შეუთავსე-
ბლობა საკმაოდ რომელიმე ცივილიზაციასთან“.
განაკრძალდა რა დაწყებულ მსჯელობას პ.
ჰელი დასძინდა „რა არის პატივისა და პოფ-
ერის დახჯა, რა არის დამხველი ექსპლუატაციები
გერმანიის და ესპანეთის ქალაქების და სოფ-
ლების წინააღმდეგ იმასთან შედარებით, რაც
ჩვენს დროში ხდებოდა პიტლერულთა არმიის
მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე“.

ხშირად ყოფილა მცდელობა ნაპოლეონი
წარმოაჩინონ ტიპიურ დიქტატორად, მონ-
სტრად, დესპოტ, ტირან მმართველად. ერთ-
ერთ ასეთ მცდელობას უკანასკნელ ხანებში
ადგილი ჰქონდა ედვარდ რაიჩისკის მხრიდან,
მაგრამ საფრანგეთის იმპერატორი რატომღაც
ჯიუტად არ ირგებს ასეთ მუნდირს, ხოლო
ამგვარ მცდელობებს დამაჯერებლობა აკლი-
ათ. ნაპოლეონიც და პიტლერიც დიქტატორე-
ბი იყვნენ, მაგრამ ყველა დიქტატორის ერთ
ტავსში მოთავსება მთლად მართებული როდი
იქნებოდა. განა ყველა მათგანმა უარყოფითი
კვალი დატოვა ისტორიაში? შეიძლება ვცდებ-
ით, მაგრამ გვგონია, რომ ნაპოლეონი არ იყო
წყველვებრივი დიქტატორი, რომელიც ძლერი
არის მხოლოდ ნგრევაში და აღმშენებლობა-
ში კი მოიკოტლებს. უ. ჩერჩილმა სუსტად შენი-
შნა, რომ „ნაპოლეონს კარგად შეეძლო არა-
მარტო ნგრევა, არამედ შენებაც“. ამიტომ
იტალიელმა ანტონიო გრამშიმ ნაპოლეონის
ერთპიროვნული მმართველობა დაახასიათა
როგორც „პროგრესული ცეზარიზმი“. რასაც
ვერც სტალინის და ვერც პიტლერის მოღ-
ვაწულობაზე ცხადია, ვერ ვიტყვით. ეს, უპირვე-
ლეს ყოვლისა, იმით გამოიხატება, რომ მათი
მოღვაწეობიდან ისტორიაში პოზიტიური კვა-
ლი თითქმის არ დარჩა. პიტლერი დამსახურე-
ბულად იქცა კაცობრიობის დიდი ნაწილის
თვალში ბოროტების და კაცობრიუფლობის
სიმბოლოდ, როგორც თავის პრაქტიკულ მოღ-
ვაწულობაში, ისე იდეოლოგიის სფეროში. ამიტ-
ომ პიტლერის და სტალინის შედარება გაც-
ილებით უფრო მართლსაწიური უნდა ჩანდეს,
ვიდრე ნაპოლეონის და პიტლერის.

ფრანგმა ისტორიკოსმა იპოლიტ ტენმა
თავის ნაშრომში „თანამედროვე საფრანგეთ-
ის საზოგადოებრივი წყობის წარმოშობა“ დამ-
აჯერებლად გვიჩვენა, რომ მისი თანამედროვე
საფრანგეთის საზოგადოებრივი წყობა აღ-
მოცენდა XVIII საუკუნის მიწურულს საფრანგე-
თის დიდი რევოლუციის და ნაპოლეონის ეპო-

ქაში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით ფა-
სიუელი რჩება „სამოქალაქო კოდექსი“ ანუ
როგორც მას ხშირად უწოდებენ „ნაპოლეონ-
ის კოდექსი“. ამით მან ფაქტობრივად ახ-
ალი საფრანგეთის და შეიძლება ითქვას, რომ
ვეროპის კარი შეაღო. ამ კანონების ერთ-
ერთი ფუნქციონირება პრინციპი იყო კერძო
საკუთრების ხელშეუხებლობა. რაც მეწარმეო-
ბის განვითარების მთავარ ფაქტორად მოგვე-
დინა. შარლ დე გოლის თქმით „ნაპოლეონ-
მა ერთიანი გენია ჩაღო, როგორც სამხედრო
ხელმძღვანელი, ისე მმართველობაში“. ამის მს-
გავსი არც სტალინი და არც პიტლერზე
არავის არაფერი არ უთქვამს.

მიუხედავად ნაპოლეონის ლაშქრობების
დაპყრობითი ხასიათისა, მის წიაღში წარ-
მოიშვა ვეროპის პოლიტიკური მოწყობის ახ-
ალი მოდელი: არც სტალინის და არც პიტ-
ლერის მოღვაწეობას ანალოგიური შედეგე-
ბი არ მოჰყოლია. მათ მიერ არსებული პოლი-
ტიკურმა კურსმა, ბოლშევიზმმა და ნაციზმ-
მა, საბოლოოდ სრული ფიასკო განიცადა.

თუ XX საუკუნის მოღვაწეებიდან ნაპო-
ლეონს ვინმე შეიძლება შევადაროთ ეს, პირე-
ულ ყოვლისა, გენერალი შარლ დე გოლია,
რომლის მოღვაწეობა ძალიან წააგავს ნაპო-
ლეონისას. ერთმა თანამედროვემ დე გოლის
მმართველობას „განათლებული ბონაპარ-
ტიზმი“ უწოდა. თავისუფალი მეწარმეობის
განვითარებისათვის დიდი მნიშვნელობა ჰქონ-
და ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზი-
დენტ ფრანკლინ დელანო რუზველტის რე-
ფორმებს „ახალი კურსი“. შეიძლება ითქვას,
რომ სოციალური თვალსაზრისით რუზველ-
ტის რეფორმები აგრძელებს იმ კურსს, რომ-
ელიც სათავეს იღებს „ნაპოლეონის კოდე-
ქსებიდან“.

ამრიგად, ჩვენ მიგვაჩნია, რომ მართა-
ლია, ნაპოლეონი და პიტლერი დიქტატორე-
ბი, ერთპიროვნული მმართველები იყვნენ.
მაგრამ მათი მოღვაწეობის შედეგები რადი-
კალურად განსხვავდებოდა ერთმანეთისგან.
ამიტომ მათი მოღვაწეობის ერთ სიბრტყეზე
განხილვა საკამათო უნდა იყოს და მთლად
დამაჯერებლად როდი გამოიყურება. ბუნე-
ბრივია, წამოიჭრება კითხვა, ხომ არ ვარდევით
ბიბლიურ პრინციპს — კეისარს კეისრისა?

მერაბ კალანდაძე

ჯერ იმ მოგებით და იმერ...

თანამედროვე ქართველთა შორის არიან ადამიანები და მათ შორის მეც, რომლებსაც მიგვაჩნია, რომ ე. წ. „ერისკაცებმა“ უკვე რამოდენიმეჯერ მოგვკლეს უთოფოდ.

ჯერ მაშინ, როცა 1991-92 წლებში, სამომავლო შედეგების განუკერძოებლად, ძალით დაამხეს კანონიერი ხელისუფლება.

მერე მაშინ, როცა სამხრეთულ დალაშქრეს, დააუბლურეს და ამათ ფართო ასპარეზზე გაუხსნეს ჩასაფრებულ მტრულ ძალებს აფხაზეთის მისატაცებლად.

მერე მაშინ, როცა რუსეთის მიერ ორი საუკუნის განმავლობაში აფხაზეთში გადმოგდებულ ანკესზე ქვეყანა წამოაგეს და თავს მოხვეულ რუსეთთან ომში ბრძოლადა წაუფლეს.

მერე კი მაშინ, როცა მიწის რეფორმის კანონები მიიღეს და მათხოვრად ქცეულ ქვეყანაში საქართველოში რეგისტრირებულ უცხოურ თურთიულ პირებს მიწის შესყიდვის უფლება მიანიჭეს. თითქოსდა საქართველოს შიგნით არ მყოფინდა მისი მიწების მიტაცების მოსურნე ჯაგოდები.

მიწის რეფორმის კანონები ფარულად, ერთხმად მიიღეს და ჩაქონიც დაკრეს. ტელევიზიის ეკრანიდან კი ხმადაღლი, უსიტყვო განცხადება გააკეთეს – არა, ეს ასე არ გეგონიაო. ვფიქრობ, საკუთარ დაწერილ თუ გადმოწერილ კანონებში რიგრიგით ვერც კი უტყვევებან. ან ხალხის მოტყუებას არაფრად ავლდებო. ისიც გაბედეს, ქვეყნის და ერის სამომავლო სამშრომლობის თავიდან აცილების მიზნით, მიწის კანონმდებლობაში შესატან სატირო ცვლილებებზე წარდგენილ პეტიციებზე პასუხიც არ გაუცაო. თითქოსდა პეტიციის უკან ადამიანები (მათ შორის მეცნიერები) კი არა, ბუზები მდგარიყვნენ.

გახუთ „ალია“-ს საშუალებით (2000წ. 8-9 თებერვალი) გურნალისებრა ქეთი ხატიაშვილმა სტატიით „ესეც შენი დამოუკიდებლობა... ვის კოლონიად იქცა საქართველო“ სასოგალოებას ამცნო: „კონვენციებისა თუ საერთაშორისო ხელშეკრულების რატიფიცირება პარლამენტში ღამის კონვენციური მეთოდით ხდება ... ერთ-ერთი ამტკიცო კონვენციის რატიფიცირების შემდეგ კოლხეთის დაბლობის სხვა თურთიულ რეგიონში მოექცა. ანუ იქ წესით მიწების განაწილება ქართული კანონმდებლობის მიხედვით არ უნდა მოხდეს.“ ?... ჯერ სადა ვართ.

მიწის საკითხთან დაკავშირებით თანდათან რასაც მოვიძიეთ, მარტო ამის გაცხადება კი მხარავს და მაშინებს.

ახლა ისევ სამონათვალს დაგუბრუნდები და ჩემი ზედსწევითების ადამიანთა მოსაკლავ ბოლო აკონდეს მოგახსენებთ, რომელ-იც ჯერ მთლად ბოლომდე არ შესრულებულა, მაგრამ უკვე ქვეყნის და ქვეყანას დანგრეული ემუქრება.

სრულდად შემთხვევით ხელთ ჩამოვარდა 1999 წლის 23 ივლისს საქართველოდან გაეროში წარდგენილი პროექტი სათაურით:

„Основные принципы, определяющие статус Абхазии в составе нового государственного устройства Грузии“.

დოკუმენტს ხელმძღვრთა ენაობა არ ახლავს. ცალკეა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტის დირექტორის მოვალეობის შემსრულებლის ბატონ გიორგი ხუბუას დებულებები და წინადადებები „აფხაზეთის სტატუსის შესახებ“, რომლებიც ერთგვარი კომენტარია გაეროში გაგზავნილი შემოხსენებული დოკუმენტისა.

უშუალოდ დოკუმენტში მოცემულია პრინციპები როგორც აფხაზეთის სტატუსზე, მის სახელმწიფოებრივ-სუვერენულ უფლებებზე ფედერაციული საქართველოს შემადგენლობაში. ასევე საქართველოს ფედერაციული სახელმწიფოს სუვერენულ უფლებებზე.

დოკუმენტში და ბატონ გ. ხუბუას კომენტარებში მრავლადაა ურთიერთგამორიცხავი ფორმულირებებიც, მაგრამ ამჟამად მათ არ შევხებით.

მოავარი ისაა, რომ დოკუმენტში სხვა დებულებებთან ერთად მოყვანილია შემდეგი: „(B). Признание за Абхазией права на расширение компетенции и предоставление ей статуса субъекта в рамках федеративного государства Грузии“. (Г) Абхазия является одним из субъектов создаваемой в Грузии федерации с максимально высоким статусом государственно-территориального образования.“

აი, ყველაზე უმძიმესი შედეგი 1992 წლიდან დღემდე საქართველოს ხელისუფლების მოღვაწეობისა.

ამ 8 წლის განმავლობაში ხელისუფლებამ ყველაფერი ისე წარმართა, რომ დამოუკიდებელი უნიტარული საქართველოს სახელმწიფოებრიობა ორ სუბიექტთან (ჯერჯერობით) ფედერაციულ სახელმწიფოს რელსებზე შეაყენა, გაეროს აცნობა (მასხუნდება ორჯონიკიძის მიერ ლენინისადმი გაგზავნილი შეტყობინება) და ალბათ მალე ზარ-ხუძით მოგვიღოცავენ აფხაზეთის პრობლემის მოგვარებას საქართველოს ფედერაციის წამოყალიბებით.

გვიხაროდეს...?

ნაცვლად იმისა, რომ აღიარონ, თუ როგორ შესციოდეს ქვეყნის და ერის წარსულის, აწმე-

ოსა და მომავლის წინაშე და თუ როგორ ვერ შეიძლეს ქვეყნისათვის სწორი გზის არჩევა, თავიანთი შეცდომების გამოსწორებას საქართველოს განახევრების (ჯერ განახევრება იქნება, მერე კი ალგვა პირისგან მიწისა) ხარჯზე ცდილობენ.

ვინც კარგად არის გარკვეული საერთაშორისო სამართლის ნორმებში და ხელმწიფის ნაემზ არ ზის, ამავე დროს უნიტარული თუ ფედერაციული სახელმწიფოების არსში, ქვეყნის გაყვანებულ ისტორიაში, თავსმოხვეული ავტონომიების შექმნის მექანიზმებში, მან იცის რას მოუტანს საქართველოს მომავალს – ფედერაციის გზით სიარული. მითუმეტეს მრავალ ეთნიკურ-ეროვნული ფედერაციისა, როგორსაც ჩვენს შემთხვევაში გვპირდება საკუთარი ხელისუფლება.

მრავალეროვანი ფედერაციული ქვეყნების დაშლა განა აგერ ახლა არ ვიხილეთ სსრკ-სა და თუგოსლავიის მაგალითებზე? მომავალშიაც ბევრს ვიხილავთ.

როგორც სხანს, ხელისუფლებას არაფრად მიანია ის გარემოება, რომ ფედერაციის გზით სიარულით, ქართულ მიწაზე შეკონსერვულ მრავალ სახელმწიფოებრივ სუბიექტთა შორის, თანდათან თვით საქართველო გადაიქცევა ერთ-ერთ სუბიექტად და ბოლოს წყენი „მოყვარული“ ფედერაციის სუბიექტები თუ მუხობლები ქართველი ერის სახსენებელსაც კი რომ ამოძირკვევენ ისტორიიდან.

დღეს რომ ქვეყნის ხელისუფლება საფედერაციო ნაბიჯებს ასე თოლად დგამს და საბამსო რუპორებს უკვე გამზადებული ყავს იგივე ქართველებში პრესისა თუ ტელევიზიის გამოყენებით, ეს იმის პრაღია, რომ თვით ერთი მთლიან და ქვეყნის თუ ოჯახის ტვირთებით დამძიმებული მისი ცალკეული კუთილშობილი და ხევისბერული სულისკვთების შეიღები მრავლად არ არიან ჩახედულნი იმ მექანიზმებში, რითაც გაყვანებული იქნა საქართველოს ისტორია, რაც ძირითადი და დღემდე ხელუხლებელი საფუძველია წყენი ქვეყნის ყველა უბედურებისა და თვით ფედერაციის შექმნის თავსმოხვევის მცდელობისა.

საქართველოს ისტორიის გაშვალბებულთა შორის ბევრი ქართველი მეცნიერიც ურევია აწ გარდაცვლილ თუ დღეს მოღვაწეთაგან.

ამ მიმართებით აღსანიშნავია ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორ გიორგი გასიანის ოფიციალური აღიარება-აფხაზეთის თუ აფხაზეთის ისტორიის კვლევისას სიმართლის თქმის შესახებ. მის მიერ 1998 წელს გამოქვეყნებულ წიგნში (გვერდი 260) „აფხაზეთი“ იგი მიმართავს ბატონ ნოდარ დომოურს: „ბატონო ნოდარ, ძალიან თოლად წვევრთ ავშილებს და აბაზგების ვინაობის პრობლემას. თაღაპირულად მეც მეყვან, რომ სხსენებული ტომები აფხაზები იყვნენ. ხოლო აფხაზები არაქართველები, რადგან მაშინ მათი წარმომადგენლობა და ვინაობა სპეციალურად არ მიკვლევიან. მაგრამ ინტენსიური კვლევა-ძიების შედეგად მსამზარეულად მიღებული შთაბეჭდილება შემეცვალა. თქვენ უდავო ჭეშმარიტებად მიიხსენეთ, რომ აბსოლუტურად არავითარი არგუმენტაცია არ არსებობს იმის დასტურად, რომ აფხაზები და აბაზგები ქართველი ტომები იყვნენ. მე კი შევადრუნებ თქვენს კატეგორიულ ბრძანებას და ვაცხადებ, რომ აბსოლუტურად არავითარი სარწმუნო არგუმენტაცია არ არსებობს იმის დასადასტურებლად, თითქოს აფხაზები და აბაზგები ადიღური ტომები არიან, პირიქით ეს საკმარისად ბევრი.“

ყველაზე ცნობილია, რომ რუსული დიდმედიოლური პოლიტიკის გამო ძალზე მწელი ოთი ობიექტური ისტორიული კვლევა-ძიების შედეგად აფხაზეთის საკითხში ქართველი მეცნიერების მიერ შექმნილი ნაშრომების გამოტყობა ფართო სამსჯელობაზე, მაგრამ ახლა, დამოუკიდებლობის ეთარებაშიც კი ქვეყნის ცენტრალური ხელისუფლება არავითარ ზომებს არ იღებს, სასოგადოების ფართო რეკების ითვისებასაცხადება ხელმისაწვდომი გახდეს სოხუმიდან დეჟილების, ბადრი გოგიას და ჯემალ გამახარიათ მიერ უდიდეს მატერიალურ სიდუხებრეში შექმნილი 1997 წელს გამოცემული წიგნი – „აფხაზეთი – საქართველოს ისტორიული მხარე“. ეს წიგნი უნიკალურია თავისი მნიშვნელობით ყველა იმითთვის, ვისაც ღრმად სურს გაერკვეს აფხაზეთის საკითხებში. ორდაა გაყოფილი საქართველოს მკვლევარ ისტორიკოსთა საზოგადება და მათ შორის, სადაო საკითხებში, ერთიანი, ჭეშმარიტი აზრი არ არის გამოჩენილი.

მეცნიერთა ერთი ნაწილი ქართველია და აფხაზეთა ორბორიგებობას ამტკიცებს თანახმად საბჭოური მენტალიტეტის გაუფლისა და საბჭოურ პერიოდში მათ მიერვე შექმნილი ნაშრომების დაცვას განაგრძობენ. იმას კი არად დავიდევენ. მათი ხელშეწყობითაც რომ უამრავი ქართველი და აფხაზი გამოუსაღმა სიცოცხლეს და რომ არც საზოგადოება გამიხსნული ვაფუქცურავით შეწყდება ეს ძაბა მკვლელი სიხლის-ღვრები თუ ისტორიულმა სიმართლედ და სინამდვილედ თავისი ნათელი ვერ ჰყოფა.

ხელისუფლება კი დღემდე ხელს არ უწყობს ისტორიული სიმართლის აღმსავლას და განფენას ქვეყნის შიგნით თუ გარეთ.

მკვლევარ ისტორიკოსთა მეორე ნაწილი კი, მოცემულ სფეროში, თავს მოხვეული ორბორიგებობით, საქართველოს ისტორიის გაყვანებას აღიარებს და მკვეთრად უპირისპირდება პირველთ. ხელისუფლება კი მათ არეზობას შენგებულად არ ამჩნევს. არშემჩნევა და უგულვებელყოფა დღევანდელი ხელისუფლების მახასიათებელი „დემოკრატიული“ პრინციპია, თორემ ცნობილი რეპრესიული წლების პრინციპებით, ადრე ყველა მათგანს სიცოცხლეს გამოსასაღებდნენ.

1999 წლის 5-11 ივნისს გახუთ „საქართველო“-ში გამოქვეყნდა (სახელისუფლო გახუთმა „საქართველოს რესპუბლიკა“-ში უარი თქვა გამოქვეყნებაზე) საქ. მეცნიერებათა აკადემიის ივ. ჯავახიშვილის სახ. ისტორიის და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტის 28 რანამშრომლის – ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორების, პროფესორების, კანდიდატების, დოცენტების დია წერილი (საუკუნის წერილი) საქართველოს პრესიდენტის მიმართ, სადაც კითხულობთ:

„აფხაზეთი საქართველოს ძირველი ისტორიული მიწა-წყალია. ტერმინიც „აფხაზეთი“ ქართულია. არქაული ეპოქიდან აფხაზეთის მკვიდრი აბორიგენი (ავტოქტონი) მხოლოდ და მხოლოდ ქართულ-კოლხურ-სვანური ტომებია – ქართველებია. ამას ადასტურებს როგორც აფხაზეთის უძველესი ტომიმიკა – დედაიშის ენა, რაც მთლიანად ქართულია, ისე ანტიკური და შუა საუკუნეების ქართული და უცხოური წერილობითი, მატერიალური და სხვა წყაროები. რიგ ქართველ ისტორიკოსთა ნაშრომებში ეს ძირველი, მეცნიერულად სწორი კონცეფცია ბოლო წლებში კარგად არის დადასტურებული, როგორც ცალკეულ მონოგრაფიებში, ისე პრესის ფურცლებზე გამოქვეყნებულ ნარკვევებში, რითაც უარყოფილია ზოგ ქართველ მეცნიერთა დღემდე არსებული მეცნიერულად მცდარი, ხოლო პოლიტიკურად მაგნე და ქვეყნის დამფუძველი კონცეფცია: უძველესი დროიდან დღევანდელი აფხაზეთის ტერიტორიაზე ქართველი და აფხაზი (დღევანდელი აფხაზების) აბორიგენების (ავტოქტონების) შესახებ, რამაც დღევანდელ აფხაზეთს საფუძველი მისცა სისტემატურად აცხადონ: ქართველ მეცნიერთა აღიარებითაც ჩვენ ხომ ვყოფილართ აფხაზეთის მკვიდრი აბორიგენი – ავტოქტონი მოსახლეობა, ამიტომ თქვენ, ქართველებს გაქვთ თქვენი დიდი სამშობლო, ხოლო ჩვენ, აფხაზებს დაგვადებეთ ეს პატარა კუთხე, ჩვენი სამშობლო. სწორედ ორი საღისის აბორიგენობის ე. წ. თეორია გახდა აფხაზეთის (დღ. აფხაზეთი) იდეოლოგიური საყრდენი საქართველოს წინააღმდეგ არცხელ ომში“.

მე კი ისტორიკოსთა ნათქვამს დაეუმარებდი, რომ ამჟამადც სწორედ ეს ვაღბი ორბორიგებობის თეორია გახდა საფუძველი დღევანდელი ხელისუფლების მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე ორ სუბიექტთან (ჯერჯერობით ორი) ფედერაციული სახელმწიფოს წამოყალიბების მცდელობისა. ჩვენი მტრები რომ ამასვე ცდილობენ და უფრო მეტსაც, ეს გასაგებია, მაგრამ ქართველი ხელისუფალინიც?...

ქვეყნის პრესიდენტმა, ნაცვლად იმისა, რომ უკრად ელი 28 მეცნიერ-ისტორიკოსის დია წერილი და მიელო ზომები სადაო საკითხებზე ჯერ თვით ქართველ მეცნიერთა შორის საერთო აზრის ჩამოსავლბებლად, მერე კი მათი შეხვედრების მოსაწყობად დღევანდელ აფხაზ და მსოფლიოს ცნობილ მეცნიერთან სადაო, საკვანძო საკითხებ შესაჯერებლად, ყურადღების ღირსადაც არ მათო-აღლა ისინი. უყურადღებობა და უგულვებყოფა სწორედ ის შედეგი, რა დღემაც არის ჩაყენებული დღეს წყენი გასაცხადებელი ქვეანა და ერთი ამიტომაცაა, რომ თანამდებობრივად ქვეყნის პირველმა კაცებმა ხსნის გზად სხვა რომ ვერაფერი დაინახეს, ვაღბად შეკოწმებული ორბორიგებობის საფუძველზე საქართველოში სახელმწიფოებრივი ორ სუბიექტობა ააგეს და აგერ-აგერ ფედერალისტის ქუხსაც თაქვე წამოუგაცემვენ.

დმტრის შეუთხოვ მე პირადად, ეს დღე არ გამითენოს.

ეთნიკური აფხაზი განიხილება არა როგორც უმცირესობა, არამედ როგორც სახელმწიფოს წამომადგენლები ერთ-ერთი ერი – წერს თავის ზოგად დებულებებში საქ. მეცნიერებათა აკადემიის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტის დირექტორის მოვალეობის შემსრულებელი ბატონი გიორგი ხუბუა.

ეს ამონაწერი იმიტომ მოვიყვანე, რომ სწორედ აქ შევხვდი პირველად ქართველი კაცის ხელით დაწერილ საერთაშორისო სამართლებრივი ნორმებით გათვალისწინებულ ისეთ სიტყვებს, როგორიცაა „არა როგორც უმცირესობა“ (დღევანდელ აფხაზთა მიმართ ნათქვამი), რაც ქვეყნის ხელისუფლებას იმისთვის სტირდება, რომ თავისავე მცდელობას საქართველოს გასაფუძვრებლად თავადვე მოუხსნის დასაყრდენი საერთაშორისო სამართლის ნორმები და არ აღმოჩნდეს მათთან წინააღმდეგობაში, რამდენადაც საერთაშორისო სამართლის შესაბამისი ნორმებით სახელმწიფოში მაცხოვრებელ ეთნიკურ უმცირესობებს შესაძლებელია მასშიმე კულტურული ავტონომია მიეცეს. ის რომ თავის დროზე რუსეთის დიდმეპრობელურმა პოლიტიკამ ავტონომიები მოგახვია თავს, ესეც საერთაშორისო

სამართლებრივი ნორმების დარღვევა იყო, რომ არაფერი ვთქვათ ქართული ქვეყნის ისტორიული სამართლიანობის დარღვევაზე.

ხელისუფლება ამავე დროს მოწოდებით ცდილობს „ერს“ რანგში აიყვანოს უმცირესობა – „ერთ-ერთი ერი“, აღნიშნავს ბატონი გ. ხუბუა.

ეთნიკურ აფხაზეთა მიმართ „უმცირესობის“ სტატუსის ჩამოცილებით და „ერის“ რანგში აყვანით ხელისუფლება ამავე დროს კიდევ ერთხელ აერის ნაცარს თვალეებში ქართველ ხალხს და იმის საშუალებასაც კი გვისძობს, ვერ გამოვიყენოთ საერთაშორისო სამართლით გათვალისწინებული ნორმები – ეთნიკურ უმრავლესობასთან დაკავშირებით აფხაზეთში.

პირიქით, იძულებულს გვხვდია ჭეშმარიტებად მივიღოთ სიყალბეზე აგებული ორბორიგებობის შესაბამისი ორსუბიექტოანი, ფედერაციული სახელმწიფოს არსებობა საქართველოში. ჯერ ორსუბიექტოანი, მერე კი, იცოცხლე ... რიგში დგას მესამე, მეოთხე, მესამე სახელმწიფოებრივ სუბიექტებად გამზადებული, ქართული ტერიტორიების მიტაცების მსურველნი და თავიანთ რიგს და დროს ელიან.

ბატონმა გიორგი ხუბუამ თავის დებულებებში „აფხაზეთის სტატუსის შესახებ“ ისიც კი „პრამულად“ განგვიმარტა რომ „აფხაზეთი არის ერთიანი ქართული სახელმწიფოს წვერი და არა მისი ნაწილი, როგორც ეს ავტონომიების შემთხვევაში“.

გადასარკვეია პირდაპირ, საერთაშორისო სამართლებრივი სიტყვების თამაშით როგორ თოლად ახერხებს ბატონი ხუბუა საქართველოს ისტორიული სამართლიანობის, ხელის ერთი მისმით, სანაგვეზე გადასროლას, საქართველოს ტერიტორიის ნაწილის მიკუთვნებას ყალბად შეკოწმებული თითქოსდა მეორე სახელმწიფოებრივი წვერისადმი.

ფიქრობთ, ვერაფერ დამარწმუნებს იმაში, რომ ეს მხოლოდ ბატონმა ხუბუამ შეგვდა 30 საუკუნეანი სახელმწიფოებრიობის მატარებელ თავისავე ქვეყანას, რომ აფხაზეთი, როგორც ცალკე ტერიტორიული ნაწილი, ამოყვლო ქართველთა კუთვნილი მიწა-წყლიდან და დამოუკიდებელი, სახელმწიფოებრივი ერის სახით შექვეყანა სამომავლოდ გამიხსნელ ფედერაციულ საქართველოში. ჩემი გაგებით, ეს იმ ზემდგომთა მორიგი დავალებია ქვემდგომთა მიმართ, რომლებიც ეკლიან გარდებს სხვისი ხელებით პკრევენ. მაგრამ, ვი რომ ეს ვარდები კი არა, საფუძველს მოწყვეტილი ქართული სხეულის სისხლის კორტები იქნება...

ღირს კი დღევანდელი ქართველი ფედერალისტებისათვის იმის შესხენება, რომ თანახმად საქართველოს წარსულის, აწმესა და მომავლისა, აგრეთვე კონსტრუქციისა „საქართველოს სახელმწიფოს ტერიტორიის გასხსენება აკრძალულია“ და რომ მისი თითოეული გოჯი მხოლოდ და მხოლოდ ღვთისმშობლის წილხედურ. ქვეყანაში ერთადერთი სახელმწიფოებრივი სუბიექტის, ქართული მიწა-წყლის ნაწილია და არა ხელდურება შეკოწმებული სახელმწიფოებრივი წარმონაქმნებისა.

ფაქტია, რომ ხელისუფლებას არ სურს, ან-ვერ ახერხებს აფხაზეთის პრობლემის სწორი გზით გადაჭრას და ირწყვს, თუნდაც ფედერაციიდან ყველაზე უარეს წყობას – ეროვნულ (მრავალეროვან) ფედერაციას.

წარმომდგენია რომელი გზით იღლიან ჩვენი პარტიკული სახელმწიფოებრივი სუბიექტები მას შემდეგ, როცა ჩვენ, ოფიციალურად ვაღიარებთ მათ ფედერაციის წვერ სახელმწიფოებად.

გაგვიფრთხილდებიან? ცივ ნიავს არ მოგვაკარებენ? თუ საქართველოს აყვავებით გაიხარებენ? ან თუ ფედერაციული ცის ქვეშ, თავის მზაკერულ მიხრებზე აიღებენ ხელს თავიანთ წრდილოულ თუ სამხრეთულ რეჟისორებთან ერთად?

ვიცი, ამ კითხვებზე თქვენი პასუხი ჩემი ტანჯულთა თანამეამბულევებო და ამიტომაც არის რომ ქართველ ფედერალისტებს შეუთხოვ:

ჯერ მე მომალთ და მერე...

მხოლოდ ამჯერად თოფით. ეს პათეტიკა არ გეგვობო. ეს იმ ტანჯული ხელის ძახილია, რომელიც 30 წლის განმავლობაში ქართულ-აფხაზური ურთიერთობის დარღვევებისათვის იღწვოდა, მაგრამ ვერაფერი შეიძლო იმიტომ, რომ უაღლო ქვეყანაში მუდმივად კატები მეფობენ.

და ბოლოს. თანახმად საერთაშორისო სამართლის ნორმებისა და ელემენტარული ადამიანური ღირსებისა, არავის აქვს უფლება აფხაზეთის სახელმწიფოებრივი წყობის საკითხი დეჟილთა დაბრუნების გარეშე გადაწყვიტოს მაშინაც კი, თუ ხელისუფლება წელნელა და წემაღ, თავისთავის თოლად სამართავ კონსტრუქციური რეფორმის (უნიტარული სახელმწიფო წყობილებიდან ფედერაციულზე გადასასვლელად) განხორციელებას შეუკდება ფედერალისტებისათვის. თუცა, თუ კი ჩვენ ყველად დავიძინებთ, ამასაც თოლად შესძლებენ.

გულიკო ურუშაძე
იურისტი

1991-1992 წლების მოვლენების შეფასებისათვის

საქართველოს მესამე რესპუბლიკის დამხობის ისტორიული და სამართლებრივ-პოლიტიკური ასპექტები

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №8

ეროვნული ხელისუფლების და ზ. გამსახურდიას მოღვაწეობის შეფასებაში ყველაზე რადიკალურ გზას ადგა კ. გაბაშვილი. მისი აზრით, შეფასება უნდა მისცემოდა ყველაფერს, რასაც ლოკალური, ქართული ფაშოზიზმი ერქვა. „შეფასება უნდა მიეცეს იმ ლოკალურ ფაშოზმს, რომელსაც საქართველოში ზვიადისმი პქეია“, აცხადებდა გაბაშვილი. მისი აზრით, საქართველოში რადიკალური ნაციონალიზმის კი არა, პროვინციული ფაშოზიზმის მოღვაწე იყო. გაბაშვილი მიუღებდად მიიჩნევდა ზ. გამსახურდიას მიერ საქართველოს განსაკუთრებულობის, ისტორიაში მისი მესიანისტური როლის ქადაგებას და იგი პროვინციული ფაშოზიზმის გამოვლინებად მიაჩნდა.

კ. გაბაშვილის ეს მოსაზრება საფუძველს იყო მოკლებული: მას არ უნდოდა გაეგო, რომ ზოგადად, საქართველოს ისტორია და ლიტერატურა მესიანისტურ იდეოლოგიაზე იყო აგებული და ამ იდეოლოგიას არცთუ უმნიშვნელო როლი ჰქონდა შესრულებული ქართველი ერის თვითმყოფადობის განმტკიცებაში.

ამ კონტექსტში გაუმართლებლად ნანდა ყოველგვარი დასაბუთების გარეშე აფხაზეთში დამარცხების მიზეზად ზვიადისმის გამოცხადება.

1991-1992 წლების დეკემბერი-იანვრის მოვლენებს ტრაგიკულად აღიქვამდა სოციალისტური პარტიის თავმჯდომარე ვახტანგ რჩეულიშვილი. მაგრამ მასაც მიაჩნდა, რომ ამ სიტუაციამდე

ნის სათავეში უმრავლესობის სახით მოსულმა ძალებმა სათანადო ანგარიში არ გაუწიეს არცერთ პოლიტიკურ ძალას. და, საბოლოო ჯამში, სასტიკად დამარცხდნენ. პროფესორ ავთანდილ მენთეშაშვილის განმარტებით, ნ. ჟორდანიას საკადრო პოლიტიკა ფაქტობრივად არ ითვალისწინებდა საქართველოს სხვა კუთხეების ინტერესებს, მთავრობა ძირითადად მხოლოდ ერთი კუთხის წარმომადგენლის ქართველებით დაკომპლექტდა. როგორც მოგვიანებით აღნიშნავდა ი. სტალინი, ესეც იყო ჟორდანიას ხელისუფლების დამარცხების ერთ-ერთი მიზეზი.

გ. რჩეულიშვილი არც კომუნისტური ხელისუფლების ერთპარტიულ დიქტატურას იწონებდა და, მიუხედავად იმისა, რომ მათ გარკვეული წარმატება ჰქონდათ, დამარცხებას ვერ ასცდნენ, — შენიშნავდა იგი.

მისივე მოსაზრებით, ერთმართველობისკენ სწრაფვამ განაპირობა ზვიადისტური ძალების წარუმატებლობა. თანამედროვე ვითარებაში კი იმავე გზას ადგა და იმავე შეცდომებს უშვებდა მოქალაქეთა კავშირიც. სხვა პოლიტიკური ძალებისდამი ანგარიშის გაუწევლობამ მმართველი პარტიის ე. წ. იმიჯის ხელშეწყობა და მკვეთრად დამკვიდრებამ, ქვეყანა უმძიმეს სოციალურ-ეკონომიკურ კრიზისამდე მიიყვანეს.

ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მაშინდელი ერთ-ერთი ლიდერის გ. კობახიძის რწმენით, დეკემბერი-იანვრის მოვლენებში „მრგვალი მაგიდის“ ორი ფრთა დაეჯახა ერთმანეთს თანამდებობის ვერგაყოფის მიზეზით, რომელშიც გამსახურდიას და სიგუა-კიტოვანის ჯგუფები მონაწილეობდნენ.

ამ ხელისუფლების მიერ დეკემბერი-იანვრის მოვლენებისათვის შეფასების მიცემა მოჰყვა ბოლა გაუთავებელი დამაბუღოებები, ახალი მოთხოვნების წამოყენება და ა. შ.

იმ მოღვაწეებს, რომლებიც ფიქრობდნენ, რომ დეკემბერი-იანვრის მოვლენები ნეგატიურად უნდა შეფასებულიყო, შ. ნათელაშვილიც ეკუთვნოდა. იგი პოლიტიკურ შეფასებას ემხრობოდა და თვლიდა, რომ ეს იყო ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლების ძალადობით დამხობა. 1991-1992 წლების გადართილუბას სახელმწიფო დანაშაულად მიიჩნევდა ნ. ნათელაშვილი. თ. პაატაშვილის აზრით, იგი ვერ წაითვლებოდა დემოკრატიულ რევოლუციად, არამედ იყო წმინდა წყლის სამხედრო გადართილუბა, რომელიც დიდწილად დაფინანსდა და შეიარაღდა რუსეთიდან.

პ. გიორგაძის მოსაზრებით, ზ. გამსახურდიას არანორმალური ხალხი ესროდა, ამიტომ შეფასება უნდა მისცემოდა 1991-1992 წლების სახელმწიფო გადართილუბას.

დეკემბერი-იანვრის მოვლენების შეფასების მომხრედ გამოდიოდა სახელმწიფო სახელისუფლებო კურსის მხარდამკვირვ. შამილაძეც. თუმცა იგი თვლიდა, რომ ზვიადისტური მიმართულების პოლიტიკური შეხედულებები იმის თაობაზე, რომ ეროვნული თანხმობის შესახებ დაწესებულ მოლაპარაკებებს აუცილებელ წინაპირობად 1991-1992 წლების მოვლენების შეფასება უნდა დასდებოდა საფუძვლად, არ იყო გამართლებული.

მისი აზრით, ზვიადისტურ მოძრაობაში უნდა მომხდარიყო შეხედულებათა გადასინჯვა, რასაც შეეძლო დიდი წვლილი

შეეტანა ეროვნული თანხმობის საქმეში. ცხადია, 80-90-იანი წლების ეროვნულ მოღვაწეთა ყველა დებულებას არ ჰქონდა მარადიული ღირებულება და პოლიტიკური ორთოდოქსობაც არ იყო საჭირო, მაგრამ ეროვნული მოძრაობის მიერ წამოყვებული ზოგადი პრინციპები თანამედროვე ვითარებაშიც სამოქმედო პროგრამად რჩებოდა.

დეკემბერი-იანვრის მოვლენების შეფასებისას იმუქმინდელი უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე აკაკი ასათიანი უფრო ორმაგი პოლიტიკური სტანდარტით ხელმძღვანელობდა. იგი გმობდა ხელისუფლების დამხობის ფაქტს, მაგრამ მიაჩნდა, რომ თვითონ ხელისუფლებას არ უნდა მიეყვანა საქმე დამხობამდე. ფაქტობრივად, ასათიანი დაპირისპირებულ მხარეებს თანაბარ პირობებში აყენებდა. „რა იწვევს სამოქალაქო ომს?“ სვამდა კითხვას ასათიანი და თვითონვე პასუხობდა, რომ მას არსებული სოციალური და ეკონომიკური სტრუქტურის შეცვლის აუცილებლობა განაპირობებდა, მაგრამ არაფერს ამბობდა იმაზე, რატომ იყო ზ. გამ-

სახურდიას ეპოქის სოციალურ-ეკონომიკური სისტემა ნეგატიური და რა დადებითი სისტემა უნდა დამკვიდრებულიყო ძალადობრივი გზით სახელმწიფო გაგადატრი-ალუბის შემთხვევაში.

საქართველოში არ განხორციელებულ აბურეუაზიული რევოლუციის, მისი ხელმძღვანელი და პეგუმონი არ შეიძლება ბურეუაზია ყოფილიყო, რადგან იგი, უბრალოდ, არ არსებობდა. რაც შეეხება 1990 წლის მშვიდობიან სახელმწიფო გადართილუბას თუ სახალხო რევოლუციას, იგი ეროვნულ-სოციალური მოძრაობის ნიშნებსაც ატარებდა, ცხადია, აქცენტი პოლიტიკურ და ეკონომიკური თავისუფლების და ეროვნულ-განმათავისუფლებელ პრობლემებზე ეთმობოდა, მაგრამ მას სოციალური მიმართულებაც ჰქონდა.

ქართული პოლიტიკური ისტორიის მეკვლევეართა ერთი ჯგუფი მიიჩნევს, რომ ქვეყანაში ეროვნულზე უფრო სოციალურ-ეკონომიკური მოთხოვნები დომინირებდა. ცხადია, ამ შემთხვევაში პოლიტიკური და ეკონომიკური თავისუფლება ერთმანეთთან იყო გადაჯაჭვული, პოლიტიკურის გაიგივება ხდებოდა ეკონომიკურთან და, შესაბამისად — სოციალურთან. ამიტომ ღიზუნგი „საქართველოს თავისუფლებას გაუმარჯოს“ არ იყო მარტო ეროვნული სულისკვეთების ამოძახილი და იგი ხალხის მიერ სოციალურ და ეკონომიკურ კეთილდღეობასაც მოიაზრებდა. თუმცა „მრგვალების“ ხელისუფლება იცნობიერებდა, რომ 1990 წლის ოქტომბრის გადართილუბას არ შეეძლო ერთბაშად გადაეტრა პოლიტიკურ-ეკონომიკური და სოციალური პრობლემები. ამიტომ ქვეყანაში გარდამავალი პერიოდის გამოცხადება და ეკონომიკური ღიზუნგი — „არც სოციალიზმი და არც კაპიტალიზმი“ — სრულიად გამართლებული იყო.

დეკემბერი-იანვრის სახელმწიფო გადართილუბის შეფასების საკითხი უყურადღებოდ არ დაუტოვებიათ ქვეყნის ინტელექტუალური წრეების ცნობილ წარმადგენლებს და საქართველოს საზოგადოებრივ აზრს. გამონილი მწერალი რევაზ მიშველაძე უარყოფით შეფასებას აძლევდა თბილისის ტრაგედიას, საერთოდ, საქართველოში დატრიალებულ მოვლენებს: „მხოლოდ წამინებულ ქვეყანაში შეიძლება და პოლიტიკური შეფასება არ მისცე დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლების იარაღით განდევნის ფაქტს. არავინ აგოს პასუხი სამოქალაქო ომის განადგობისათვის, სამეგრელოს უმოწყალოდ დარბევებისათვის, ქვეყნის ეკონომიკური მოშლისათვის, მათხოვარ ქვეყნად

საქართველოს გადაქცევისათვის, საკუთარი პოლიტიკური სიბეცის ერის სიმხდალეზე და საქართველოს რომელიმე კუთხის დალა-

ტზე გადაბრალევისათვის, ახალგაზრდობის მორალური გახრწი-სათვის, მათთვის პატრიოტული ორიენტაციის მოშლისათვის, საკუთარი ქალაქების — ზუგდიდის, სენაკის, აბაშის, მარტვილის, სამტრედიის, ხონის, ნხორთყვის, წალენჯიხის ადგი-სათვის ტრაგიკული და ხელისუფლების სარდლების გმირებად გამოცხადების გამო“, — წერდა რევაზ მიშველაძე.

მეცნიერ-პოლიტოლოგ გერმანე ფაცაცია აზრით, 1991-1992 წლების მოვლენები იყო პირველი დიდი ტერორისტული აქტი — სამხედრო-პოლიტიკური გადატრიალება. ამიტომ ასეთ ვითარებაში საჭირო იყო დევნილი უზენაესი საბჭოს და დღევანდელი პარლამენტის ერთობლივი დიალოგი, წარსულის შეფასება, რათა მომხდარიყო საქართველოს სულიერი, პოლიტიკური, სწორიერი და ისტორიული გამთლიანება.

საგულისხმო, მაგრამ მთლიანობაში კრიტიკული განწყობილების იყო დამოუკიდებელი ასოციაციის „ქართველი ჟურნალისტები ადამიანის უფლებებისათვის“ ინდივიდუალური წევრის, ფილოლოგის მეცნიერებათა კანდიდატის ეთერ მაგალობის მიხედვით. მას მიაჩნდა, რომ ამა თუ იმ მნიშვნელოვანი მოვლენის შეფასების ობიექტურობის ერთადერთი გარანტი არის საზოგადოებრიობა და დრო. და თუ ამ კონტექსტში ვახიარებდით 1991-1992 წლების მოვლენებს, საზოგადოების უდიდესი ნაწილი იმთავითვე აფასებდა მას, როგორც პოლიტიკური, ისე ზნეობრივი თვალთახედვით, როდესაც ე. წ. დემოკრატიულ რევოლუციას ცალსახად უწოდებდა პუტჩს და საკუთარი სიცოცხლის რისკის ფასად, ეროვნული დაუმორჩილებლობით, მშვიდობიანი მიტინგებით და მანიფესტაციებით წინ აღუდგა სისხლიან ძალმომრეობას და უკანონობას.

ე. მაგალობის მიხედვით, რომ:

„პირუთვნელმა დრომ უკვე

გაგრძელება მე-8 გვ.

ხელისუფლებას ქვეყანა არ უნდა მიეყვანა, და ხელისუფლების დამხობაში დამხობილ ხელისუფლებას გარკვეულ პასუხისმგებლობას ეკისრებოდა. გ. რჩეულიშვილი დამხობის ერთ-ერთ მთავარ მიზეზად ხელისუფლების შიგნით წარმოშობილ წინააღმდეგობას ასახელებდა და ასკენიდა, რომ საქართველოს ისტორიაში ამის უამრავი მაგალითი არსებობდა, ვერ მოქსნიდა სოციალ-დემოკრატიის ურთიერთობა ეროვნულ-დემოკრატიულთან. ქვეყ-

ცხადია, ამ შეხედულების ავტორი იფიქრებდა, რომ ზ. გამსახურდიას ხელისუფლების წინააღმდეგ აქტიურად გამოდიოდნენ სხვა პარტიებიც, მათ შორის ერთ-ერთი იყო ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია. თუმცა, გ. კობახიძე თვლიდა, რომ მათი ოპოზიციურობის მიზეზი იყო საგარეო პოლიტიკის ორმაგი სტანდარტით მართვა, ხოლო საშინაო პოლიტიკაში კანონის უზენაესობის პრინციპების უგულებელყოფა.

გ. კობახიძე შიშობდა, რომ

ლობდა. იგი გმობდა ხელისუფლების დამხობის ფაქტს, მაგრამ მიაჩნდა, რომ თვითონ ხელისუფლებას არ უნდა მიეყვანა საქმე დამხობამდე. ფაქტობრივად, ასათიანი დაპირისპირებულ მხარეებს თანაბარ პირობებში აყენებდა. „რა იწვევს სამოქალაქო ომს?“ სვამდა კითხვას ასათიანი და თვითონვე პასუხობდა, რომ მას არსებული სოციალური და ეკონომიკური სტრუქტურის შეცვლის აუცილებლობა განაპირობებდა, მაგრამ არაფერს ამბობდა იმაზე, რატომ იყო ზ. გამ-

ასლან სამირბას „დანაშაულობაზე“ კომენტარს პოეზიით საქართველოს პრეზიდენტს

„მოქალაქეთა კავშირმა“ და მისმა ლიდერმა 9 აპრილს საპრეზიდენტო არჩევნებში სრული ფისკო განიცადა. ედუარდ შევარდნაძის ისედაც შეღავათიანი იმედი, არჩევნების დღისთვის ნულამდე დაიწია. მოსახლეობის 2/3 საერთოდ არ მივიდა საარჩევნო უბანში. უაღვრესად შევარდნაძეს მისი არაერთგვაროვანი, კოსმოპოლიტური პოლიტიკის გამო, ერთსულოვნად თვით არაქართველმა მოსახლეობამაც აღარ დაუჭირა მხარი. კენჭისყრის უტოვარ გაყვალბებას და ამომრჩეველთა საცინლად აგლებასთან გვექონდა საქმე. შედეგად მივიღეთ არშემდგომარ არჩევნები და პრეზიდენტისადმი ნდობის ფაქტორის კიდევ უფრო გაყვრმკროთალება. პრეზიდენტის 30 აპრილს შემდგომ ინაუგურაციას მახვილონიერმა ქართველებმა „კინოგურაცია“ უწოდეს. როგორი შედეგი შეიძლება გუწინასწარმეტყველოთ ქვეყანას, რომელსაც ასეთი პრეზიდენტი მყავს და ხელისუფლებაში მეფობს სრული ანარქია?

ბატონი შევარდნაძე საქართველოს წინსვლა-განვითარების ბარიერად და სერიოზულ დაბრკოლებად გადაქცეული. ბოლო წლების მანძილზე ქვეყანაში გამოვყებულ სილატაკეს, კრედიტებისა და გრანტების შეჭმაზე, ქრთნიულ უმუშევრობასა და გაუნათლებლობის დანერგვაზე, მრწველობისა და სოფლის მეურნეობის მოფურტკანზე, ქვეყნის დაშლასა და საშინაო პოლიტიკის არარსებობაზე პრეზიდენტიც ისევე საუბრობს, როგორც თითოეული წევრთანგანი, რატომღაც არახდროს არ აფიქსირებს, რომ ყველა შემთხვევაში დანაშაულობაში გადასრდელი ქმედებებისათვის პასუხი, პირველ რიგში, თვითონ უნდა აგოს, პასუხისმგებლობა პრეზიდენტმა, პარლამენტმა და მთავრობის წევრებმა უნდა აიღონ. „მოქალაქეთა კავშირის“ ლიდერებმა ვერა და ვერ გაითივარეს პასუხისმგებლობა ქვეყნისა და ხალხისათვის.

პრეზიდენტთან ერთად, ქვეყნის უკიდურესობამდე მიყვანისა და ხალხის გენოციდისათვის, მასობრივი უმუშევრობის დაკანონებისა და მისი ნიადაგზე შიმშილით სიკვდილი-სათვის, ბევრ სხვა პიროვნებასთან ერთად, უწინარეს ყოვლისა, ზურაბ ევანიამ უნდა აგოს პასუხი. დეობორისტთა ლიდერი შალვა ნათელაშვილი სტატიაში „დავითხოვით პარლამენტი და გამოვლეთ კრიზისიდან“ წერს: „... პასუხი პირველ რიგში პრეზიდენტმა და იმ პარლამენტის თავჯდომარემ უნდა აგოს, რომელმაც იმავდროულად უმარაგესობის ლიდერია და კონსტიტუციის თანახმად განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას. მეტიც, ეს პიროვნება იყო ბოლო არჩევნებში საარჩევნო შედეგის უფროსი და რატომღაც საარჩევნო გაყვალბებით მოხდა, რა ძალადობაც გამოვიწინა არჩევნების დროს და რა გაყვალბების მანქანაც შეიქმნა, ყველაფრის ამის ავტორი ზურაბ ევანია იყო“. შევარდნაძე-ევანიას კავშირმა დამახსია, ერთ დროს აყვავებული საქართველო მთლიანად აღგავა პირისპირ მიწისა. მხოლოდ ერთი ქვეყნდმობილი ფაქტის მოხმობაც კი ნათლად ახასიათებს ამ ორეულთა ანტი-სახელმწიფოებრივ ქმედებას და თანამედრობათა ბოროტად გამოყენებას. „საქართველოს მოქალაქეებს რომ უცხოეთის ბანკებში საიდუმლო ანგარიშები აქვთ, ამის შესახებ ინფორმაცია 1993 წლიდან მაქვს. მას შემდეგ ის ანგარიშები და მქრთაილი თანხებიც ბევრად გაიზარდა. ისიც ვიცო, რომ ზოგიერთს ანგარიშები 1990-191 წლებში და უფრო ადრე გაუხსნეს. მაგრამ საიდუმლო სამსახურები ორმაგ თუ სამმაგო სტანდარტებით მოქმედებენ. სემი ინფორმაციით, უცხოეთის ბანკებში დღეს, დაახლოებით სამიდან ოთხ მილიონ დამდე დოლარია, რომელიც 500 პიროვნების საიდუმლო ანგარიშზე ირიცხება“ (გურამ უსტიაშვილი – ექსპარლამენტართა კავშირის თავჯდომარე, გაზეთი „მეოთხე“, 5-12 მაისი, 2000წ.).

უკანონობასა და სამართლებრივ ნიჰილიზში გადასეხილ ქვეყანაში ყველაფერი დომხალდებითაა ერთმანეთში არეული. დაბირინთიდან გამოყვანას თითქოს დამოებენ სამართლებრივი (პროკურატურა, სასამართლო) და ძალისმიერი ორგანოები, მაგრამ ამოდ. მისი დაძლევა და ქვეყნის წიხიდან გამოყვანა ამ ხელისუფალთ, მრავალ მიზეზთა გამო არ ძალუძთ. პროკურატურა, ისევე როგორც პრეზიდენტი, კოსმეტიკური ღონისძიებებით არის გართული, ხშირ შემთხვევაში პოლიტიკურ დაკვეთებს ასრულებს და ქათამმა რომ სოქია, „ცხვარი ზედ წამაღვსო“, იმას მოგვაგონებს. ასეთი ფაქტი უამრავია საქართველოს პროკურატურის საქმიანობაში. მარტო ბატონ ასლან სამირბას სანაოსნოს გახმაურებულ საქმეზე წაკვლის მცდელობისა და 9 აპრილის არჩევნების წინა დღით ბორჯომის ბოთლების მუყოს ყუთებით ტელევიზიით ნახვენები სოზნაკის (ფილმსტენის) გამოკვლევის მასალების გახმაურების მცდელობის მაგალითებიც იკმარება.

ამ დღეებში ტელეარხ „რუსთავი 2-ზე“ სანაოსნოს საქმესთან დაკავშირებით (საქციალურად, გარკვეული მიზნით გამოყოფილ) მომკვლეუ ცინცადის და პარლამენტარ ვ. გულდახიანის დიალოგმა, კიდევ ერთხელ თვალნათლივ გვიჩვენა და

დაგვარწმუნა, რომ პროკურატურა ამ საქმის უკან მდგომი ძალის დაკვეთას ასრულებს. არის ტენდენციური და ის ორი მტკიცებაც არის შეთითხნილი და თითიდან გამოწოვილი.

ვიდრე არსებითად საქმის არსის გადმოცემას დაიწყებდეთ, დოკუმენტურ სიმართლეს მიუყუთხრობდეთ მკითხველს, ანუ ვიტყვადეთ თუ ვინ გაყიდა ქართული ფლოტი, კიდევ ერთხელ ვკითხოთ გენერალურ პროკურორს ბატონ ჯამლეთ ბაბილაშვილს და მის მიერ ამ საქმის გამოძიებაზე დანიშნულ პირს, ბატონ ცინცადეს, რატომ ერთხელაც არ თქვას და არ დააუყვას იმ პირთა პასუხისმგებლობის საკითხი, ვინც ხელი მოაწერა 1995 წლის 17 აგვისტოს №541 ბრძანებულებას „საქართველოს საზღვაო დარგის განვითარების ღონისძიებათა შესახებ“. ერთი შეხედვით, დადგენილების სახელწოდებაში მიღვით თითქოს ყველაფერი ადგილზეა, სინამდვილეში კი საქართველოს პრეზიდენტის ამ ბრძანებულებით განიავდა ქართული ფლოტის ნაწილი და მან საზღვაო-სანაოსნო საფრთხის წინაშე დააყენა.

„ნება დავრთოს საქართველოს საზღვაო სანაოსნოს დადგენილი წესით მოახდინოს საექსპლუატაციოდ ვადაგადაც-ილტუელი, აგრეთვე 1980 წლამდე აგებული მორალურად და ფიზიკურად მოძველებული, ეკონომიკურად ზარალიანი გემების რეალიზაცია და ამონაგები უცხოური ვალუტა გამოიყენონ მხოლოდ ახალი გემების შექმნისა და ექსპლუატაციაში მყოფი გემების შეკეთებისათვის“. ამ ამონაწერით წვენ ვრწმუნდებით, რომ პრეზიდენტის ბრძანებულებითა და ინიციატივით გაიყიდა სანაოსნოს გემები.

გაყიდული იქნა 30 გემი. მათ შორის: ნინო (ასპინძა) 06.06.94 წ., 700,000\$, თამარ (ანაკლია) 22.07.94 წ., 475,000\$, მედეა (აქლადი) 30.06.94 წ., 425,000\$ ქალელი, 16.05.95 წ., 106,185\$, ზუგდიდი 28.08.95 წ., 191,240\$ და ა.შ.

გემი „გენერალი ბაგრატიონი“ 1995 წელს გაარემონტეს, მასში გადანიხადეს 1,000 000 დოლარი, ხოლო იმავე წელს 1, 066,817\$ იქნა გაყიდული, უფო მეტიც, „თოიძე“ – გარემონტე-ბაში გადანიხადილი იქნა 1,300 000 \$ „ცოტა ხნის შემდეგ კი 16.12.96 წელს გაყიდეს 932,998 დოლარად, სახელმწიფო მარტო ამ მანქანადანაც 368,002 დოლარით აზარალეს, მხატვარის „სეროვის“ შესაკეთებლად გადაიხადეს (01.10.93.) 1,900,000\$, გაყიდეს 1,750 000\$.

როგორც პირველი გემების – „ნინო“, „თამარ“, „მედეა“, „ქარელი“, „ზუგდიდი“, ისე რემონტის შემდგომ გაყიდული გემების მაგალითები ურეუარ ეტყვება ბადებს. პირველ შემთხვევაში რკინის ჯართად ნაბრების დროსაც კი მათი დირე-ბულიცა გაცილებული მეტი უნდა ყოფილიყო, ხოლო გარემონტების შემდეგ ასეულ-ათასობით გამოწვეული ზარალი უბრალ-ოდ ლოდიკას ვერ უძლებს.

ამ თემაზე არაერთი წერილი დაიწერა, ბევრი სურვილი და წინადადება გამოითქვა. თქვა ისიც, რომ ხომ არ იყო შესაძლებელი ამ გემების არენდით გაცემა და შემოსავლების მიღება ისე, რომ სანაოსნოს ნაწილი არ გაყიდულიყო. სხვაც ბევრია გულუბრყვილო კითხვა. გულშემატკივრებს ავიწყდებ-ბათ, რომ წვენმა ხელისუფლებამ, მისმა მინისტრებმა უკან-მოუხედავად, გაუყიდათ თითქმის არაფერი დარტოვა. გასაკვირი არც ისაა, რომ გაუდგა-კასხვისებისათვის იგი მართებულ თუ უმართებულ „საფოქვალს“ ყოველთვის ნახულობს. აქ წვენ მხოლოდ ერთ კითხვას ვესვამთ: ფოთისა და ბათუმის სავაჭრო ნავსადგურების ხელმძღვანელების (ვ. გავიძე, ა. სამირბა) გარდა საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებ-ის განხორციელება და ფინანსების დანიშნულებისამებრ ხარ-ჯვა რამდენიმე უშუალო და დარგთან დაკავშირებულ სამინ-ისტროს ეხებოდა, თავის დროზე მათ, როგორც ვნახეთ, „იხრუნეს“ საზღვაო დარგის კვდომის ხელშეწყობაზე. პროკუ-რატურას კი სულად არ აინტერესებს სად წავიდა, რას მოხ-მარდა კაპიკებად გაყიდულ-კასხვისებული გემებიდან ამოდე-ბული თანხა. პროკურატურამ ერთგვარ დაბად ღობით ბატონ ასლან სამირბას მიხინია, ის პირები, ვისაც პასუხი უნდა ევთო, უნებლად გაუშვეს სხვა ქვეყნებში. მილითობით დილა-რებზე ხმა-კინტის არ ძრავენ და დაუსაბუთებელ რაღაც 200 000 დოლარზე დამხისა ჯვარს აცვან პარლამენტარი. ნამდე-ვილად ხალხის რჩეული, ბატონი ა. სამირბა (იხ. ქვემოთ).

„ყველას ახსოვს გემების გაყიდვასთან ერთად წვენმა ცენტრალურმა ხელისუფლებამ თუ როგორ სცადა ყველაფერი იმისთვის, რომ მის მიერ სადგენილი დანაშაული აჭარის რე-გიონის ხელმძღვანელების გადაგზავნებისა და ერთი გახროლით ორი კურდღელი მოკლა, წინასაარჩევნო კამპანი-ის დროს მოუხდინა ოპოზიციის კომპრომეტაცია და ფინან-სური სარგებლობისათვის, პოლიტიკური სარგებელიც დაე-მატებინა, მაგრამ კოლე ნიკარში ჩაუყარდათქვლა ისლა დარჩათ, როგორც, თქვამთ, ჯოხი ბატონ ასლან სამირბაზე გადატყვონ, მაგრამ ამოდ ... ბატონი ასლანი კირკიტი კაკა-ლია და სიმართლე კაცს უფრო აძლიერებს და აცისკროვნებს.

– წვენი კავშირი არის არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც ყველა პრობლემისა თუ სადავო საკითხის ზედ-მიწევნით, დროული შემსწავლულ-მომგვარებელი, მიუკერ-ძოებელი-მიუშნობელი შუამავალი გახდება საგზაო მოძრაობის წესების დარღვევის, ავტოავარიებისა და ავ-ტოსაგზაო შემთხვევების შედეგად დაპირისპირებულ საგ-ზაო პოლიციელებსა და მძღოლებს შორის, – აღნიშნა ორგანიზაციის პრეზიდენტმა ია ბერიძემ, მან დამსწრე სა-ზოგადოებას გააცნო კავშირის მიზნები: კანონის უხეიან-სობის პრინციპის დამკვიდრება, წვენს გზებსა და გზაჯ-ვარედინებზე პოლიციელთა და მძღოლთა კანონიერი უფლე-ბების დაცვა, მათ შორის ურთიერთნდობის დამკვიდრება, მძღოლთა პროფესიონალიზმის და პროფესიული ეთიკის ამაღლება.

კავშირის წვერი შეიძლება გახდეს ნებისმიერი მოქალაქე 18 წლის ასაკიდან. მასში გაწევრიანების უფლება აქვს აგრეთვე უცხო ქვეყნის მძღოლს, რომელიც კერძო და სახ-ელმწიფო ტრანსპორტით მოძრაობს წვენი ქვეყნის ტერი-ტორიაზე.

აღნიშნული ორგანიზაციის არსებობის აუცილებლო-ბაზე ისახება ქალბატონმა ელენე თველორძემ, რეზო მიშველამძემ, ზაზა სიხარულიძემ დათო გველეხიანმა, დავით ზეიკიძემ, რობერტ იანტებლიძემ და სხვ.

ერთხმად აღნიშნეს, რომ წვენს ქვეყანაში ადამიანის უფლებების დაცვის საკითხში არის აშკარა და უხეში დარ-ღვევები.

როგორც ერთ-ერთმა გამომსვლელმა აღნიშნა, საქართვე-ლოს ბიუჯეტის შეგება უფრო ადვილია, ვიდრე ადამიან-თა შორის ურთიერთობის მოწესრიგება. რაც შეეხება უთანხ-

ამის მიუხედავად, მიუხედავად იმისა, რომ თბილისსა და ბათუმს შორის კაცი აღარ დანა გაუთიგებელი და შეურიგე-ბელი, სამირბას წინააღმდეგ აგორებული აურსაური რატომ-ღაც ისევ ძალაში რჩება.

წვენ „რუსთავ – 2-ში“ ორი იურისტის პაექრობა ვახსე-ნეთ და სწორედ იქ პროკურატურის წარმომადგენელმა მთე-ლი სენსაციურობით გვაუწეა, რომ ინგლისში დამატებით ვი-ლაცეები აიყვანეს და იქიდანვე უნიკალურ მასალებს ველო-დებითო. ამ ფაქტთან დაკავშირებით პარლამენტარმა ასლან სამირბამ გაზეთ „ალიას“ აცნობა: „...ერთი რამ ცხადია, რომ დაინტერესებული პირები სამირბას ხარჯზე ცდილობენ ყვე-ლა ექვმიტანილის პასუხისმგებლობის მოხსნას.

...დღეს ინგლისში „სკოტლანდ-იარდში“ თანამშრომლებთან გადავამოწმე გენპროკურატურის მიერ გავრცელებული ინ-ფორმაციების სიზუსტე, ვილაცეები აიყვანესო, ვილაცეები და-კითხესო და არაფერი არ დადასტურდა (გაზეთი „ალია“, 2000 წელი 2-3 მაისი).

იურისპრუდენციაში მთლად პროფანი არ გახლავართ. ვინც სანაოსნოს გახმაურებულ საქმეს ყურადღებას აქცევს, დამეთანხმება, რომ პარლამენტარ ასლან სამირბას მიმართ წაყენებული ბრალდება თუთი ძაფითაა ნაკერი და საქართვე-ლოს პროკურატურა ტენდენციურია. როგორც ბევრი სხვა და თვით „ექვმიტანილიც“, ვუსვამთ კითხვას გენპროკურატურას, რატომ გამოიყვანს საქმიდან მხოლოდ ა. სამირბა, სადაა ის 15 კაცი და სანაოსნოს მრავალათასიანი კოლექტივი (3000), ვინც დღეს, ფაქტობრივად უმუშევარი დარჩა, ვინ „ჩაასუხარა“ ასლან სამირბას წასვლის შემდეგ საბაღანსო ღირებულებაზე და-ტოვებული 6 გემიდან 5 გემი... ასევე საინტერესოა თბილისში განთავსებული საერთაშორისო სანაოსნოსათვის გადაცემუ-ლი 28 გემიდან სად წავიდა 17...

ბატონმა ასლანმა მისდამი გამომწინი უკანონო თავ-დასხმების სიმძლერი დატვირთვა მისცა და თქვა, რომ თუ არ შეწვევრენ აურსაურს, მიმართავს ქვეყნებს პოლიტიკური თავშესაფარის მისაცემად. ამ ნათქვამზე როცა კორესპონ-დენტმა პკითხა, თქვენ თხოვნა დღეს ძალაში რჩება თუ არაო?, – რესპოდენტმა უპასუხა „... არანაირი პოლიტიკური თავშესაფარი არ მჭირდება ... მე უფრო ის მაინტერესებს, ის ხალხი რატომ არ ეძებს თავშესაფარს, ვისაც წლების მან-ძილზე პრეზიდენტი შეცდომაში შეყავდა და ატყუებდა, სან-აოსნო აღმავლობის გასაწყია“...

როგორც მკითხველისთვისაა ცნობილი, გენპროკურატუ-რა ასლან სამირბას წინააღმდეგ ერთადერთ ბრალდება აე-წინებს, თითქოს გიორგი კინტერიაამ მას 260 ათასი დოლარი ჩამოუტანა, რის შესახებაც პარლამენტის ამასწინანდელ სხ-დომაზე იმსჯელეს და აღმოჩნდა, რომ არანაირი დამადას-ტურებული დოკუმენტი არ არსებობს.

სამართლიანობა მოითხოვს, რათა გენპროკურატურამ თავი დააღწიოს ხელისუფლებისაგან ზეგავლენას, თავისი ამოცანებ-ის შესაძლებლად იყოს თანმიმდევრული და ობიექტური. დაი-წყოთ -დან და მივიდეს მა-მდე. დღევანდელი პროკურატურა არა თუ სანაოსნოში, არამედ არცერთ დიდი გახმაურებულ საქმის ბოლომდე მიმეყვანი არაა, რამეთუ ყველა მათგანს თავისი „კრთა“ მყეს, მათი ადგილსამყოფელი კი ისეა დაშორიშორე-ბული ბატონ ასლან სამირბასაგან, როგორც ცა დაშორებუ-ლია დედამიწისაგან.

იაკობ ახუაშვილი
საქართველოს დამხახურებული მახწველებელი

გეოლოგიის მაგიერ
ბატონი ასლან სამირბა აიძულეს წარმომავლობაზე გაე-მახელებინა ყურადღება. ისე კი სამართლიანობა მოითხოვს თქვით, რომ სამართლდამცავებს ამ მიმართებითაც გარტოვან წინაახედულება, ხომ შეიძლება ერთ მშვენიერ დღეს აფხა-ზეებმა ესეც წამოგვიყენონ ბრალდებად და გვითხრან, თქვენ ის ხალხი არა ხართ, სამირბა ვერ აიტანეთ და უსაფუძვლოდ ჯვარს აცვიოთ.

მე შესაძლებლობა მქონდა გასულ საპარლამენტო არჩე-ვნების პერიოდში თვალი შემეგვლო და მომესმინა ქალაქ ბა-თუმის ამომრჩეველთა გამოსვლებისათვის. ბატონი ასლანი თანამოქალაქებს უყვარდა და აფასებდა, როგორც იტყვიან, იგი ნებისმიერ ბათუმელს თვალში რომ ჩაუყვარდეს, თითს არ ამოსვამენ. მან ნდობა და ავტორიტეტი მოიპოვა, ხალხისად-მი სიყვარულითა და პატივისცემით გამოირჩევა, მის ხელში გაიზარდა და გამშვენიერდა ქალაქი. მას ხალხის ტკივილი საკუთარ ტკივილად მიანინია. ყველა გაჭირვებულის და დეე-ნილის ქომაგი.

ვისაც ჯერ არს, დროა გონს მოგოს, შეწვევტოს ცალმხრი-ვი, წემის აზრით, საეჭვო დევნა და შესაძლებლობა მისცეს მას ხალხის საკუთილდელად აღასრულოს ხალხის რჩეულის მიზნადსახულობა.

ზუსტი სასწორით აწონილი სამართალი

ადამიანის უფლებების დაცვა, საზოგადოების წვერ-თა შორის ურთიერთობის დრეგულირება დღესდღეო-ბით მწვავე პრობლემად რჩება. განსაკუთრებით, როცა საქმე ეხება პოლიციელებისა და მძღოლის უფლებებს.

ძველ დროში ავტონისპექტორობა „პარი-პარადე“ ცხ-ოვრების გარანტია იყო. ახლა პურის ფულის შოვნის და ცოტა მეტის შესაძლებლობას თუ იძლევა...

საიდუმლო არაიხსათვის წარმოადგენს რა ხერხითა და საშუალებითაც ხორციელდება „ცოტა მეტის“ მოპ-ოვების შესაძლებლობა... თუმცა არც განამართლებელი საბუთია საძებნი. ეს ხომ წვენი ყოველდღიურობა, სა-ზოგადოების დუხხირი ყოფა.

საკითხავია, რა ქნას საბრალო ავტონისპექტორმა, რომელიც თვეობით ვერ იღებს ხელფასს?! ოჯახს ხომ რჩება სტირდება და ისიც „გულდად“ ჩასაფრებულა გზაჯვარედინზე...

ასეთ არასახარბილო ფონზე პოლიციელსა და მძღოლს შორის ურთიერთობა დღითიდღე იძაბება.

სასწორედ ამ გარემოებამ განაპირობა ერთ-ერთი არასამთავრობო ორგანიზაციის დაარსება, სახელწოდებით „პოლიციელი, მძღოლი, სამართალი“.

ამასწინათ გაიმართა ამ ორგანიზაციის პრესენტა-ცია.

ბ.ა.

მოუბასა და „გაუთავებელ აყალ-მაყალს“ მძღოლსა და პოლი-ციელს შორის, უპირველეს მიზეზად წვენი დუხხირი, უხ-ელფასო და გაუსაძლისი მდგომარეობა იქნა მიჩნეული. აქ-ცენტი გადაიტანეს პოლიციელის გაუნათლებლობაზე, სამ-წუხაროდ, პოლიციელთა უმეტესობა ხშირ შემთხვევაში სრულ უფიცობასა და უცოდინრობას იწენს ადამიანთა უფლე-ბების ცოდნის საკითხში.

გაიხსენეს „ავადსახსენებელი“ კომუნისტური ეპოქა, როცა საგზაო პოლიციის უსაფრთხოება უწყვეტ საქმეს სცილდებოდა და უამრავი სტრუქტურა იბრძოდა საგზაო მოძრაობის წესების გასამტკიცებლად. საჭიროა საზოგა-დოების შეჩვევა წესებისადმი, რაშიც გადამწყვეტი როლი და მნიშვნელობა აღნიშნულ ორგანიზაციას მიანდეს.

პრეზიდენციის დასასრულს ტრადიციისამებრ, ქართუ-ლი პრ-მარტილი გაიშალა. გზა დაუღლივს და ადმავლო-ბა უსურვეს ჯერაც ნორმასა და ახლად ფეხადგმულ კავ-შირს.

დამეთანხმებით, არასამთავრობო ორგანიზაციის არსე-ბობას ვერ ჩავთვლით „არასახელმწიფოებრივად“. კავშირის ხელმძღვანელი პირები გვერდით დაუდგებიან ხელისუფლე-ბას და ერთად იზრუნებენ ქვეყანაში გამოვებული უხეიო-ბის ამოღახვრეულად. ამ შემთხვევაში გადამწყვეტი როლი უნდა მიენიჭოს არასამთავრობო ორგანიზაციებს. მას უნდა მქონდეს ძალა, რომ გაარკვიოს მტყუან – მართალი და დროულად თქვას თავისი სიტყვა.

ამასვე გამოხატავს „პოლიციელი, მძღოლის, სამართა-ლი“-ს ემბლემა-სასწორი იმედია, ამ სასწორზე სამართლი-ანად აიწონება პოლიციელისა და მძღოლის „ცოდო-მად-ლი“...

მარინა ჩიტაია

1991-1992 წლების მოვლენების შეფასებისათვის

საქართველოს მესამე რესპუბლიკის დამხობის ისტორიული და სამართლებრივ-პოლიტიკური ასპექტები

მოახდინა ისტორიული შეფასება, ბუნებრივად მიგვიყვანა ტექნიკურად: 1991-1992 წლებში რუსეთის იმპერიალისტური ძალების, საერთაშორისო პოლიტიკური ავანტიურისტების ხელშეწყობითა და წაქეზებით, სამხედრო ხუნტამ საქართველოში მოახდინა სახელმწიფო გადატრიალება, იარაღის ძალით დაამხო კანონიერი ხელისუფლება, ხალხის მიერ არსებული პრეზიდენტი, უზენაესი საბჭო, რაც მიმართული იყო ქართული სახელმწიფოებრიობის, ეროვნული პოლიტიკის, დამოუკიდებლობის, თავისუფლებისა და დემოკრატიისათვის მებრძოლი ქართველი ერის წინააღმდეგ. უნდა ითქვას, რომ ბუშის ე. წ. „ამერიკული დინება“, თვითონაც არ იყო მაშინ მყარად ჩამოყალიბებული სტრატეგია, ანუ საბჭოთა კავშირის ნაუცბათევი დაშლის საფრთხე იმდენად არაპროგნოზირებადი იყო, რომ ამერიკა ძლიერ უფრთხოდა მოვლენების არასასურველი გზით განვითარების შესაძლებლობას. მეორე მხრივ, შტატებში რწმუნდებოდნენ, რომ ზ. გამსახურდიას არავითარ „გარიგებებზე“ არ წავიდოდა და ერთი იმპერიის ყულფიდან მეორე იმპერიის ყულფში თავს არ შეპყვავდა.

ამდენად, ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის გაშლა და გაფართოება დასავლეთის ინტერესებში „გარკვეულ საზღვრამდე“ მოიაზრებოდა. ამრიგად, როდესაც ბუში გამსახურდიას აფრთხილებდა, ის სხვა რესპუბლიკებსაც მიანიშნებდა, რომ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ზღვარს არ უნდა გასცდნოდნენ. ასე, რომ დასავლეთის გეგმაში შედიოდა საბჭოთაოსნობის დაშლის გადამწყვეტი და ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის არტახტში მოქცევა.

პოლიტიკური ისტორიის თანამედროვე მეცნიერები დღეს თითქმის არ დავობენ, რომ ზ. გამსახურდიას დამხობის მთავარი მიზეზი იყო ამერიკის შეერთებული შტატებისა და საბჭოთა კავშირის (რუსეთის) ცენტრალური ხელისუფლების შეურთებელი დამოკიდებულება, საქართველოს ხელისუფლების საგარეო-პოლიტიკური კერხის მოხრა.

ანგარიშებს წვეთა მოსახრება იმის შესახებაც, რომ გამსახურდიას ხელისუფლების პოლიტიკური დიზენგების მიმართ ხალხის გასკობილება; მიხედვით თანდათანობით იკუმშებოდა ახალი დამოუკიდებელი ქვეყნის ეკონომიკური რეზერვები; რაც გააღვიძა ახლანდელი მოსახლეობის სოციალურ მდგომარეობაზე; რითაც აშკარად სარგებლობდა გარეშე და შიდა ოპოზიცია.

ცხადია, საბჭოთა კავშირის დღეები დათვლილი იყო და გამსახურდიას ხელისუფლებას მის საბოლოოდ დაშლამდე რომ მიეღობინა. შესაძლებელია, ქვეყანას უამრავი უბედურება ასცდნოდა და თავად ხელისუფლებაც გადარსებოდა, თუმცა, სხვა ამჟამად არ იყო. საბჭოთა კავშირის დაშლას ბევრმა ყოფილმა რესპუბლიკამ „დაეცადა“, მაგრამ რაიმე განსაკუთრებული სოციალურ-ეკონომიკური შედეგისათვის არ მოუღწევია, რაც დღემდე გრძელდება. ამის თვალსაჩინო მაგალითია რუსეთის, უკრაინის, აზერბაიჯანის, ტაჯიკეთის, მოლდავეთის და სხვა ყოფილ რესპუბლიკებში შექმნილი მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური პირობები.

თუმცა, არ შეიძლება არ დავეთანხმოთ პოლიტიკოლოგ შალვა ფახელიას, რომ ზვიად გამსახურდიას ხელისუფლება ჩქარობდა, წინ უსწრებდა მოვლენებს, მეტისმეტად სწორხაზოვნად მიჰყვებოდა და იფუჭებდა ცადვირანის შედეგებს, რომ „გა აზრების დასაფარავად არსებობს პოლიტიკაში და არა პირიქით“.

სემიონ აფიშინავდით და აქაც ვიმეორებთ, რომ ზ.

გამსახურდიას დასამხობად გარეშე ძალებმა (ამერიკა-რუსეთი) გამოიყენეს საქართველოს წვრილბურჟუაზიული ფენა და სოციალურ სტატუს და პრივილეგიადაკარგული ინტელიგენციის ერთი ჯგუფი, რომლებიც ცდილობდნენ წინააღმდეგობა გაეწიათ აგრარული რევოლუციის და სახელმწიფო ქონების მასობრივად პრივატიზების შენელებისათვის, რაც ხელისუფლების საერთო-ეროვნული ინტერესებიდან გამომდინარეობდა. 1991 წლის ნოემბერში საქართველოს მთავრობის მეთაურის ბ. გუგუშვილის და მისი თანამოაზრეების 1991-1992 წლებში საქართველოს ეკონომიკის კრიზისიდან გამოყვანის და ვითარების სტაბილურობის მიღწევის პრო-

გრამა მიუღებელი აღმოჩნდა კომპრომიდარული წვრილ-ბურჟუაზიული ჯგუფებისათვის. პრივატიზაციის პროცესი ნელდებოდა, საბაზრო ეკონომიკის შოკური თერაპიის კურსი გაუმართლებელი იყო, ქვეყნის რეფორმები თანდათანობით, ევოლუციურ-ბუნებრივად გზით უნდა განხორციელებულიყო.

ასეთივე მოსაოფრებით უნდა წახედული ქვეყანაში აგრარული რევოლუციის ფაქტობრივად ჩერდებოდა მოწის პრივატიზაცია, ხანამ არ გამოიკვეთებოდა სახიფათო-სამეურნეო წარმოების ინდივიდუალური ფორმების რეალური საფუძვლა წარმოების სახიფათო-სამეურნეო მოწების პასპორტიზაცია. გასართივად ხანდა მოწის გადაცემა მოქალაქეებს სახიფათო-სამეურნეო პრივატიზაციის საწარმოებლად, ძირითადად, თავისუფალი იარაღის წესით და, საბოლოოდ, გარკვეული პერიოდის შემდეგ, მისი მოქალაქეთა საკუთრებაში გადასვლით.

ეროვნული ხელისუფლების მხრიდან აღნიშნული ქმედება ეწინააღმდეგებოდა წვრილ-ბურჟუაზიული ელემენტების ინტერესებს, სხვა მხრივ, ამ ნაბიჯებს კაც-გორიულად მოუღებლად მიიხედვდა ევროპა-აზიური სამყარო. ზ. გამსახურდიას სოციალურ-ეკონომიკური და პოლიტიკური კურსი მოუღებელი აღმოჩნდა როგორც ადგილობრივი წვრილბურჟუაზიისათვის, ასევე იმპერიალისტური სისტემის ემადლეხი და უკანასკნელი ფაზის „ამერიკანიზაციისათვის“.

ზ. გამსახურდიას დამხობის ოპერაციები დაიწყო იმ პერიოდში, როდესაც საქართველოს ხელისუფლებამ გადადგა გარკვეული ნაბიჯები დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში შესასვლელად. ცხადია, ეს პროცესი შეარბილებდა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობას და, არ იყო გამორიცხული, ამ აქტს ესხნა კიდევაც ხელისუფლება დამხობის აგან, ამიტომ ოპოზიციის და, განსაკუთრებით, ამერიკის მხრიდან ეს იყო მიზანმიმართული ქმედება, არ დაეშვა აღნიშნული პრეცედენტი. ზ. გამსახურდიამ დაწესებული ტრაგიკული მოვლენების გამო ვერ შეძლო უშუალოდ მიეღო აქცირი მონაწილეობა სამოქალაქო პრიცესში და ეს ასევე იყო წინასწარ გათვლილი ოპოზიციის და მსხამე ძალების მიერ.

ზ. გამსახურდიას ხელისუფლების დამხობის მიზეზებს შორის სხვა ფაქტორებიც ვიცხადებენ. ამ მიმართებით ნიშანდობლივია ცალკეული ისტორიკოსების მოსახრებები რომლებიც აცხადებენ მიზეზებს, რომელთაც გამოიწვევს

1991-1992 წლების დეკემბერ-იანვრის მოვლენები და ხელისუფლების დამხობა. თუმცა, თავიდანვე უნდა ითქვას, რომ ისინი ვერ ნათლვებიან გადამწყვეტ არგუმენტებად, ასრულებენ მეორეხარისხოვან როლს და მათი არარსებობა ვერ შეაჩერებდა ამერიკისა და რუსეთის ხელისუფლების მტკიცე ნებას – დაემხოთ გამსახურდიას პოლიტიკურ-ეკონომიკური მიმართულება და სასურველი პიროვნება მოეყვანათ ხელისუფლების სათავეში.

იმ მიზეზებს, რომლებსაც ავტორები ასახელებენ გამსახურდიას დამხობის მთავარ ფაქტორებად შეუძლოთ, მხოლოდ ხელი შეეწყობთ პროცესების დაჩქარებისათვის. ჩვენი ღრმა რწმენით, ადგილობრივი პოლიტიკური თუ არაპოლიტიკური ოპოზიცია მხოლოდ „შემსრულებელი“ იყო. „ქართაგენი უნდა დანგრეულიყო“ და მისი დანგრევის უშუალო შემსრულებლები ვინ იქნებოდნენ, გადამწყვეტი მნიშვნელობა არ ჰქონდა. ცხადია, არ შეიძლება დავეთანხმოთ ავტორთა რიგ შეხედულებებს. ჩვენი აზრით, არგუმენტაციას მოკლებულია მათი მოსახრებები იმის შესახებ, რომ:

1. ზ. გამსახურდიას იყო დიქტატორი.
2. დეკემბერ-იანვრის მოვლენები იყო სახალხო-დემოკრატიული რევოლუცია და პრეზიდენტის დამხობას მხარს უჭერდა მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი.
3. გადატრიალებას არ ჰქონდა ძალადობრივი და დანაშაულებრივი ხასიათი.
4. შიგა და გარეშე ოპოზიციის მოქმედება სამართლიანი იყო და უნდა წარმოინდეს ქართველი ერის ნებად და საზოგადოების დიდ გამარჯვებად.

ასევე უადგილოდ გვეჩვენება ერთ-ერთი ავტორის მიერ მოხმობილი რომელიმე ფილოსოფოსის სენეკას გამოთქმა იმის შესახებ, რომ „დაუფლო ხელისუფლებას – ეს შემთხვევის საქმეა, ხოლო გადასცემა იგი სხვას ნებაყოფლობით – გმირობაა“.

სხვა შემთხვევაში იქნებ გამართლებული ყოფილიყო საქართველოს პრეზიდენტს გადაეცა ეს ნაბიჯი, მაგრამ აღნიშნულ პერიოდში სხვაობრივი პრინციპის მიხედვით ზ. გამსახურდიას არ შეეძლო ხელისუფლება ხელყოფილობით გადაეცა იმ ჯგუფებისათვის, რომლებიც ტყვეობს უმცნდნენ, ტერორს უწყობდნენ და თვითონ ისწრაფოდნენ ძალადობრივი გზით ხელში ჩაეგდომ ხელისუფლების გადაცემა.

სამართლიანად ბრძანებს ე. შევარდნაძე: შეუძლებელი იქნება მოვლენათა შეფასება გასვენებულად, იმ პროცესებისაგან მოწყვეტით, რომლებიც 1988 წლიდან გაჩეთარდა საქართველოში.

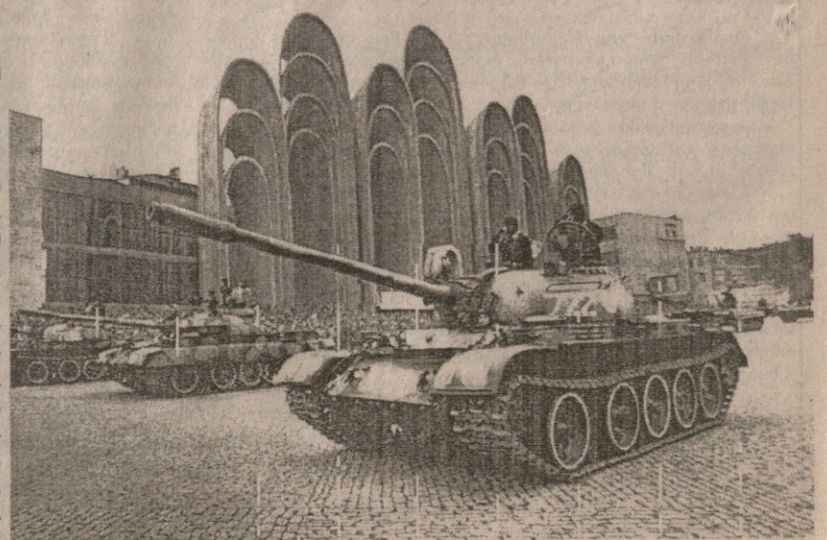
ეს საქართველოს ისტორიის ნაწილია, ესე იგი, უნდა დაიწეროს ბოლო წლების საქართველოს ეახლეხი ისტორია.

საქართველოს პრეზიდენტს მიაჩნდა, რომ დეკემბერ-იანვრის მოვლენების შეფასება „ცხელ გულზე“, ისტორიული დისტანციის გარეშე თითქმის შეუძლებელი იყო. მაგრამ, მეორეს მხრივ, საკითხის შესწავლის დაწყება ერთობ საშუაო ხდებოდა, ვინაიდან ჯერ კიდევ „მწვანე“ იყო იმ მოვლენათა ბევრი მონაწილე თუ თვით-მხილველი.

ცხადია, სახელმწიფოს ვერდიქტი, სახელმწიფოს ნებართვა ხელაღ არ იყო აუცილებელი ამ სამუშაოს დასაწყებად. ბოლოს და ბოლოს, არსებობდა დამოუკიდებელი პრესა, თავისუფალი მასშტაბი. არაგინ ხელაღ-და სამეცნიერო გამომცემლობის საქმეს.

ივანე კვხელაია

გაგრძელება იქნება

1924 წლის აპრილის 9

გაგრძელება. დასაწყისი „საქართველოს“ №№ 31-44 (1999) 2-7 (2000)

11 ნოემბერი.

ორინა გაბრუნდა მოსკოვში. წახვლის დღეს ეთქვა მამისთვის: მოსკოვში ლაპარაკობენ, თითქოს საქართველოში დახვედრილთა რიცხვი 1500-მდე აღწევდეს... ამას წინათ უფრო მეტ-საც გვეუბნებოდნენ. საერთოდ არაფერი იცის მსხვერპლთა რიცხვი, ეს შეიძლება მტერმაც არ იცის, მაგრამ რომ მსხვერპლი დიდი და ასეთი დღე საქართველოს დიდი ხანია არ დადგომია, ამას არც მტერი ჰგონებს. საშინელუბას განიცდის, საშინელუბას უხლანდელი საქართველო და ბოლო მაინც უსაინდეს ამ ტრაგედიას, ან ისეთი მტრის ხელში მაინც ვიყუდეთ, რომელიც ცხოვრების საშვალუბას მოგცემს და უუფლებო ადამიანებათ მაინც დაგვტოვებს...

გერმანიის სოც. დემოკრ. ერთ-ერთ ლიდერს კრისპინს გაუკეთებია მოსხენება ბერლინის ორგანიზაციის პასუხისმგებელ ამხანაგებში, სადაც შეხება მაკონაღდის მუშაობას და მის დამოკიდებულებას საქართველოს საკითხსადმი. კრისპინს უთქვამს: „მაკონაღდი იძულებული იყო ბევრი რამ ისეთი გაეკეთებია, რაც მუშათა პარტიის პროგრამაში არ შედიოდა“. პო, იძულებული ყოფილა უდიდეს მოეხსნა საქართველოს დროში და თვით საბჭოთა კონსტიტუციით მინიჭებული უფლებებიც კი წაერთმია მისთვის. მაკონაღდის ეკუთვნის ის სამარცხენო გამოხატვა ინგლისის პარლამენტში, როცა მან განაცხადა, რომ საქართველოს საკითხი რუსეთის შინაური საქმეაო. შემდეგ თითქოს გამოასწორა ერთი ლიგაში ეს შეცდომა, მაგრამ მეორე დღესვე ჩააფურთხა მისმა მთავრობამ, ამ „ინტერნაციონალურ სუკში“, როცა პონსობი განაცხადა: „დაიბ. კი ცენობთ რუსეთის ხელისუფლებას საქართველოშიო“. რა ფაზი უნდა ქონდეს ინტერნაციონალს თუ მისი შემადგენელი ნაწილები, როცა ძალაუფლებათ გადაიქცევიან, ამ ინტერნაციონალის მუშაობას ებრძვიან და მის საქმეს პირველები თვითონ მარხავენ. მაკონაღდმა უკან დასახევიც კი ვერ დაიტოვა საქართველოს საკითხში აბა რა პირით შეუძლია მას ოპოზიციამო ყოფნის დროს მოსთხოვოს რაიმე კონსერვატორების მთავრობას, როცა თვით. საქართველოს მეგობარმა და ინტერნაციონალის ხელმძღვანელმა, პირველმა დაახლოვდა საქართველო და როცა შემდეგ სცადა ამ კითხვის კვლევა გაეცხდებოდა ერთი ლიგაში, ორი დღეც არ დაეყოფნა, რომ ხელახლა წიხლი ჩაეცა მისთვის. ამას იმისთვის არ ვამბობ, რომ თითქო საქართველოს რომ ესება ეს საკითხი ასე განსაკუთრებულად იმისთვის განვიციდ. არა, ამას ვიტყვით ყველა შემთხვევაში, თუნდ საქმე ეხებოდეს შორეულ და ნეშთვის უცნობ და უცხო ქვეყანას. საქართველოს საკითხი ოთხი წელია გახდა ინტერნაციონალის ერთ-ერთ დიდ საკითხათ. მასში ჩაქსოვილია მისი პრინციპალური ინტერესებიც. არ ყოფილა ინტერნაციონალის არც ერთი კრება, რომ საქართველოზე არ გამოტარონ რეზოლუციები. საქართველო იყო უმთავრესი კოზირი კომუნიზმისა და სოციალიზმის დემოკრატიისა და დესპოტიის შორის ბრძოლაში. არა ერთი და ორი ბრწყინვალე გამოხვლები ქონია თვით მაკონაღდის საქართველოზე და ბოლოს, უბრალო ფარატინა ქალაქათ გადაიქცა მაკონაღდის ხელში ყველაფერი ეს და იმ დროს, როცა მაკონაღდის ქართველი ამხანაგები მოწაში ეწევნენ, როცა ჯერ კიდევ სისხლი იღვრებოდა და რუსეთის ხელი გაშალდებული მუშაობდა საქართველოს დასაცლავათ, აი, მაშინ დაცვის ნაცვლათ, საქართველოს მფარველობის ნაცვლათ მაკონაღდის მთავრობამ განაცხადა ინგლისის პარლამენტის მაღალი ტრიბუნიდან: „დიახ, ინგლისის მთავრობა სცნობს საქართველოს რუსეთის ხელისუფლებასო“. ფერმტრული და უმნიშვნელოა ამასთან შედარებით ის გულისტკენა, რომელსაც განვიცდი მე, როგორც სოციალისტი და ქართველი რუსეთისადმი. მეგობრის ასეთი დღაბისაგან მოყვებულ გულისტკენას ვერავითარი დანაჯიბი ვერ შევლერება. მგრძნობიარეა ქართული გული. ნეტამც სულაც არ დაგვეუბნებოდა მაკონაღდი... პო, თურმე „იძულებული იყო“! მე კი მატირა ამ იძულებამ, მან დამალაპარაკა სოციალისტურ სინდისთან და დამხვდა ეჭვი და რყევა, ეჭვი ჩემი უწინდესი და დღემდე თითქო ურევე ზრახვების... თავს ვეკითხები: „ნუ თუ დაიმსხვრა რწმენა, ნუ თუ არა ის, რაც კაცობრიობის მსხნელათ მიმანდა და ჩემი ეროვნული და მოქალაქეობრივი ჭრილობების განკურნავს მისი მაღალთი მოვლილი?“ საშინელი ეს ეჭვი, კიდევ უფრო საშინელი, ვიდრე ჩემი სინამდვილე, რომელსაც განვიცდი და რომელიც მუდამ თვალწინ მიდგას აი კომუნიზმის ხომ გაშიშვ-

ლეო რუხაძის დღიურებიდან

ლუბულია დღეს, მას სახელიდა შერჩა და ეხლა რუსულ იმპერიას აშენებს და მე მალწნობს: იქ გადადგმა, მეორე მხარესაც თურმე ქალაქზე იწერება და პრინციპები მხოლოდ საქმის საძირკველად შეიძლება ატარო. გუშინ ამსტერდამის ხელმძღვანელი ელმოვიმეიც არ იშურებდა ძალდონეს, რომ წიხლი ჩაეცა ნეშთვის და, სახელით ჩემს ამხანაგს, საქმით კონტრ-რევოლუციონერად მოეწინათლე მხოლოდ იმისთვის, რომ ჩემ ქართულ და დემოკრატიულ სახეს ვიცავ და ამ დაცვით ვემსახურები იმავე ამსტერდამის და ლონდონის ინტერნაციონალუბის ქალაქზე დაწერილ სოციალისტურ პრინციპებს. რა უწოდო ყველაფერ ამას? დელარტი?

მაშინ აბა მითხარით სად არის სამართალი და უფლება, უფლება ადამიანისა, მოქალაქისა, ერისა? თუ უფლება მხოლოდ ძალაა, შიშველი ძალა და ანგარიში? და ამ შიშველი ძალის და ანგარიშის გარეგნული საფარია მაღალი იდეები კომუნიზმისა და სოციალიზმისა?

12 ნოემბერი. 1924 წ.

არ გამართლდა ეჭვი, რომ ანანიაც წაიყვანეს საქართველოში. ის კვლავ ვეპატორიაში ყოფილა ავადმყოფი. სხანს, კოლიასა და გენოს მეტი არაფერი წაუყვანიათ საქართველოში. არც პროცესის ისმის რაიმე. რაშია საქმე – ვერ მოუყარეს თავი მათთვის სახარებელი საბუთებს რუსებმა, თუ ჯერაც ვერ ბუდავენ, რომ რაც არ უნდა იძალადონ და მსკარადები არ მოაწონ, საქართველოს დაპყრობა და მასზე ძალმომრეობა იმდენად მყვინდელია, რომ ქვემოც კი ალაპარაკდებიან. ყოველ შემთხვევაში ერთის იმედი მაქვს: კოტე ანდრონიკაშვილი იქნება ღირსეული დამცველი საქართველოს სახელისა და პარტიისა.

დღეს მოიყვანეს მოსკოვიდან მის. მერდისეხიკი, რომელიც 1920 წ. გადმოსახლებული იყო უკრაინიდან საქართველოში. მან მოგვიტანა ამბავი, რომ საქართველოში გამოაცხადეს საოველთაო ამნისტია, აჯანყების მეთაურებს გადაუწვევრეს ათათა წელი, ხოლო დანარჩენებს აპარტეუსო. რამდენად მართალია ეს და რა სახისაა ამნისტია, ჯერ არ ვიცი. გაზიუები ალბათ მოგვიტანს ამასვე ცნობებს. მისივე ცნობით მას უნახავს გეგუეს „საბანოკში“ ექვთიმე სარტანია, დაუტკერათ როსტოვში. იქვე ყოფილა ვიდეც საბაშვილი თურქისტანიდან მოყვანილი, რომელმაც იცის გადასახლებულ ქართველების ამბავი. აღ. ღომიათიძე ტაშკენტში ყოფილა, გუი ძიძია კოკანდში. ეს ორი გვარი ახსოვს მას. ბერდისეხიკისთან კაპარაკი სარქმლიდან გვექონდა, კარგათ ვერ კავონდით, მაღე ალბათ სხვა გზით მისგანვე სრულ ცნობებს მივიღებთ. თურქისტანელი ამხანაგების სახელმა მომაგონა ბევრი წარსული მშვენიერი განცდები. თვალწინ გამიბრზინა მეტრების მოელმა გალერეამ, მომასმენინა ჩვენი ახალგაზრდების მომხილავი სიმღერები და სათითაოდ მომიადღერსა იმ იმედით და ბრძოლის ცეცხლით სავსე ქართველ სოციალისტებს, რომელნიც დღეს ჩემგან შორს, საქართველოს მიუგში თუ რუსეთის ტყვეობაში აგრძელებენ თავის წმინდა საქმეს. პე, რა ბედნიერები არიან ჩვენთან შედარებით თუნდ თურქისტანელი ტყვეები?!. მიუხედავად გაჭირვებისა, მიუხედავად სამშობლოდან გლოვის ცნობებისა და დამარცხების ამბებისა, მაინც მგონია, რომ იქ ჩვენი ახალგაზრდები უფრო ქართულად ცხოვრობენ, იქ უფრო იბრთვებიან, ვიდრე აქ, ამ დასაქცევ სუხდალში, ძველ სამონასტრო ციხეში, სადაც ეკლესიებს და ხატებსაც კი რუსული სუნი უდის და პაერს მიხუთავს, წამდავს და ბოღმით და შურისძიებით მავსებს... შორეულ ზღაპარით, დღდის ნაწინათ მაქვს ჩარჩენილი ხმა ჩვენი ეტაპის უკანასკნელი სიმღერებისა, ქართული სიმღერებისა, ჩვენი სიმღერებისა, ტბილის და ნახისა, როგორც თვით საქართველოს ბუნებაა ტბილი და ნახი. პას, ერთი მომასმინა კიდევ ეს ქართული ხმა, ეს ქართული გულის გრძნობათ ნაღვეს მუხიკა, ეს ჭრილობების დამამებელი მაღალმო ერთხელ. ერთი წუთით მაინც დასდო ჩემს გულს და ამის შემდეგ განა სიკდილი სანანებელი იქნებოდა... ვიცი, ეხლა თურქისტანში დიდი გლოვაა, ქართველი ტყვეები დასტირიან გაცამწვარ და აოხრებულ სამშობლოს, მაგრამ მათ ექნებათ გლოვის სიმღერებიც, ქართული მოთქმა, რომელიც აუცილებელი და გვონებ ჩვენი ქართული ეროვნული გრძნობების მოთხოვნილებაა გლოვის და კავშირის დროს, როცა ვაი და ვიში გვიდგას სახლში და დამარცხებულიებს ისლა შეგვრჩენია, რომ ვიფოლოვით, რათა ეს გლოვა მომავალს გადაეცეს და ერის სულის ნივთი მისთვის გასაცემა იქნეს. მაგრამ როგორიც არ უნდა იყეს ეს გლოვა იტაურ ჩვენს ტყვეებში, იქ მაინც მეტი ქართული სულია,

იქ მაინც მეტი ქართველობას და პატრიოტობას განიცდი. იქ ოდნავ მაინც კმაყოფილდება ქართული სულის მოთხოვნილება, იქ ქართულ სიმღერას მაინც მოისმენ. და ვინ იცის იქნებ ისიც კი მატრებს უხლანდელ თურქისტანელ ქართველ ტყვეებს ძალას და ქართულ ენერგიას, რომ იქ თურქისტანში, შეიძლება უხლანათასობით დადიან ძველი საქართველოს ღანდები, გაელამებული სახით, დამახინჯებული გულით, წარუყნელი და გადაგვარებული სისხლით, მაგრამ მაინც ქართველები, მაინც ანდრონიკი ჩვენი წარსულისა, რომელნიც ჩვენებრ ტყვეები იყვნენ წარსმული. მაგრამ არ „სოციალიზმისა და კომუნიზმის“ სახელით, არამედ ისლამისა და სპარსთა შაჰებისა ნებასურვილით და მახვილით. იქ, თურქისტანის ცხელ მიწაზე, ხმ არის დაწერილი ქართული სისხლით ისტორიის ის საზისლარი ფურცელი, როცა სამოცი ათასი საქართველოში აყრილი ქართველობა, ტყვეთქმნილი და მონებათ ქცეული სპარსთა დესპოტებმა გურანის ზღვის გადაღმა აასხეს და უხლანდელ თურქისტანში დაასახლეს. ველურ ტომებს შორის: სარტებში – თურქმენებში – სპარსებში – ტაჯიკებში, უზბეკებში – ყირგიზებში – მონღოლებში. რომ ამ ველურ და ამღერულ სტიქიას თავის ტალღებში გაეღვსა და დაედრნო ქართული სული, მოეყვცხა ქართული სახე, გაემტრუდებინა და სიმახინჯეები მიეყვანა საქართველოს იდეისთვის წამებული ქართული ეროვნება... მხოლოდ ორი-სამი საუკუნე გავაშრობეს ამ დროს და ამ ხნის განმავლობაში ჩაიხიბრა საქართველოს ტყვეთქმნილი სული, ის თურქისტანის ნიადაგში დაიმარხა და ეხლა... ეხლა... მეოცე საუკუნეში... როცა თითქო კულტურისათვის და სოციალისტისთვის იმავე თურქისტანში მერეკება საქართველოს რუსეთი, რუსეთი გაისლამებული და მონღოლურ სიმბატლემდე ჩამოსული, დავიჯარო რომ იქ, ქართველი ძველებით გამაღარ თურქისტანის ნიადაგზე, ახლად მიყვანილი ქართველი ტყვე ვერ დაინახავს თავის წარსულის ღანდებს და ვერ იგრძნობს ობლად სხვისას და სხვის მიწაზე დაკარგულ ქართული სულის მწესარებას... პო მე მწამს, მწამს, რომ ჩვენი ტყვეები უმღეროან ეხლა იქ საზისო წლის წინათ დაკარგულ საქართველოს, უკრისუფლებებ იმათ, ვინც მოკვდა მონობაში და ტყვეობაში და შეიძლება მომავლის იმედის საფლავეში ჩაყვას... საქართველო აწი ვეღარ წამოდგებაო“. მწამს, მწამს რომ ქართული ძვლებიც კი იგრძნობენ ცოცხალი საქართველოს ახალ სუნთქვას... და რა კარგია, რა ტბილი და საიცნებია თუნდ ის ნიადაგი, სხვისი და მოძალადე ნიადაგი, სადაც შენი ეროვნული ნაწილი გეგულდება, სადაც ფეხქვეშ გრძნობ შენ წინაპართა ძვლებს და ხედავ შენი სამშობლოს წარსულ ღანდებს მაინც! თურქისტანში დღეს ორასამდე ქართველია. მათ შორის ერთი ჯაგუი ახალგაზრდა მეგრელებისა. პო, რა ნახი და მგრძნობიარე სიმღერებით მოგვაცილებდა ეს ჯაგუი ჩვენი საქართველოდან რუსეთის ტყვეობაში! კოლხეთის სინაზით და მისი ფერადებით ვიყავით სავსე ჩვენ და ესლა ალბათ გაუბედურებულ სამეგრელოს, გადამწვარ და აკლდულ სამეგრელოს ასევე ნახათ და მგრძნობიარეთ დასტირიან თურქისტანში მეგრული ტყვეები და მომავალ საქართველოს უწნავე სიმღერებს უხლანდელ ცრქელების კონებს, რომ იცოდენ შეიღებმა, შეიღისშვილებმა, იცოდეს საქართველოში, რომლის სიკოცხლის მარადისობაში იტვი ჯერ არ შეპარულა, იცოდეს, რომ უცხო და გადამთიელი, იქნება ის ისლამის ძალა, თუ „კომუნიზმის სოლიდარობა“, ყველა, ყველა იბრძვის და მოქმედება თავის საკუთარისთვის, თავის ძლიერებისთვის და ბატონობისთვის და შენც, ჩემო საქართველო, შენთვის და შენი სიკოცხლისთვის უნდა იბრძოლო, შენს საკუთარ სახლში ჩამოგდარი „მოკვეთი“ მხოლოდ მოძალადეა... ასე მენატრება მე დღეს ქართველი ტყვეების ნახვა, მარტო ნატრეა დამრჩა მე და ისიც კარგია, რომ ოცნებით მაინც მუდამ საქართველოსთან, მუდამ ქართულთან და მშობლიურთან ცხოვრობ. ეს თითქმის ნახევარ ტანჯვას მიმსუბუქებს და რა ჯოჯოხეთი იქნებოდა, რომ ადამიანს ოცნებაც წართმეული ჰქონდეს. ტყვილით კი არ უთქვამს ბარათაშვილს „ოხვრა არის შეგვა უბედურისი“...

13 ნოემბერი.

დღეს ერთი წელი შესრულდა, რაც გავეგეთ აქ ნოე ხომერიკის ტფილისში დაპატიმრება. მაშინ გახუთებს არ ვღებულობდით, ძველი სამონასტრო ციხის საკენჭის ყვაილი მოთავსებულნი. ნოეს დაპატიმრება „გუჯარა“ პროკურორმა კატანინამ. მასსოვს მაშინ მწუხ-

არე და მოწამლულ ხასიათზე დაგვაყენა ამ ამბავმა. ვერც ის გავეგეთ როგორ მოხდა მისი ნაგარდნა, მხოლოდ შემდეგ, როცა სეით დუე-დარიანმა „რაინდობა“ გამოიჩინა „ჩუკაში“, მაშინ გავეგეთ, რომ ნოე გასცეს, ნოესთან ჯაშუშები მიიყვანეს. დღეს, ამ საბედისწერო წლისთავზე ნოე აღარ არის. აღარ არიან ბევრი სხვა მეგობრებიც. ჩვენ თითქო იმედი გვეკონდა, რომ ნოე ციხეში მაინც შეგვხვდებოდა. ეს იმედი თითქო განხორციელდა კიდევ. აგვისტოში ხუთი ამხანაგი ნოეს მეთაურობით მოსკოვში მოიყვანეს. გვაცნობეს კიდევ „სუხდალში მოყავით“... მოლოდინი, სიხარული, უშილო ღამეები, ოცნება მეგობრების ნახვისა და... ამ ოცნებაში და მოლოდინში საშინელი ეროვნული კატასტროფა და ბევრი საუკეთესო ქართველის დაღუპვა... ვინ მონახავს მათ საფლავებს, ან ეღირსებათ კი საფლავები? ნოე მასწავლებელი, ნოე მეგობარი, ნოე გულითადი სახელოვე ჩემი სიყვარულისა, ნოე იმედი გასაჭირში და მაღალ ჭრილობებისა... როგორ შავათ მიდგას თვალწინ ეს წამებული ოჯახი. ჩვენი ანეტრა, ყველას დედა, ყველას და, ყველა ჩვენთაგანის მომვლელი და ჭირისუფალი, ჩვენი ფიქრით და ოცნებით მოელ გრძნობები და მსხვერპლთა მოგვიტანა, რისი მსხვერპლათ მოტანაც კი შეუძლია ადამიანს. და ამ თავშეწირულ ოჯახის ფინალათ დაგვრჩა პატარა ბავშვი, სამშობლოდან გადახვეწილი მამასთან ერთად, მაგრამ მამის მიერ სამშობლოსათვის უცხოეთში მიტოვებული. პო, რომ იცოდეთ, მეგობარი ნოე, ჩვენი პატარა ნოე, რა ღამაში და წარმტაცი ხარ შენ შენი რაინდული და სიყვარულით სავსე ხანმოკლე სიცოცხლით! რა მარადიული ძველი დაიდგა საქართველოში და როგორ დაამტკიცე სიღრმე იმ სიყვარულისა, რომლითაც ყველას გვხიბლავდი და ბრძოლის ენერგიას გვაძებდი... საფლავშიდაც კი უკრისუფლებ ჩემო ნოე, შენს გვერდით მწოლიარე ამხანაგებს, შენს მოწაფეს გოგირას, შენ ხომ ჩვენი მასწავლებელი იყავი... რამდენჯერ მინდოდა, ჩვენი ჩემო, შენი სახის ამ ჩემი ციხის შავი დღის რვეულში ჩატანა, მოვალეობის მოხდა, გაუბედურებულს და სადაც, სხვისი და უცხო მონასტერში, მისი ციხის ყრუ სენაკში მოგდებულს, მინდოდა შენი სახეებით წარმოდგენა, რომ დღევანდელ გლოვისა და ზარის ხანაში, საქართველოს შავ ხანაში, როცა დამპყრობმა ძალამ საუკუნოებით უკან დაგვხია და კულტურული ქართველი ერის ერთი დიდი მონაპოვარი – ქართული თავისუფალი პრესაც კი გააუქმა და ერს პირზე ბოქლომი დაადო, აი ამ სიმუხჯის და ველურობის დროს, არა შენს საყვარელ პარტიულ ჩვენს გაზუთში, არამედ აქ, ჩემი შავი დღის შავ რვეულში მაინც მომეგონებინა, მაგრამ ჩემო ნოე, ვინ მომცა ამდენი ძალა, ვინ მომცა სულის იმდენი სიკამძლე, რომ დავიყენო გრძნობები და კალამს ხელი მოვიკიდო?!. ხელიდან მივარდება მე ის მუდამ, როგორც კი დავიწვევ შენს მოგონებას, როცა კი დამიდგები თვალწინ და შენთან ერთად არიან ჩვენი ბენია, ჩვენი გოგირა, ჩვენი ვასო, ჩვენი ვალიკო. შენი ყველა, შენი მეგობრები და ამხანაგები, შეგირდები და აღსრულები... ვერც ეხლა, აი ამ წუთში, შენი ტყვეი ჩავარდნის წლისთავზე, როცა მინდოდა მე გადამეძალა ცრემლები და ნერვიული აღვლევება, ვერ მოვახერხე მე ეს ჩემო ნოე, ვერ დაგიტირე იმ კალმით, რომელიც შენ მომეცე ხელში და მასწავლიდი მისი მტრისკენ მიმარჯვებას... აღარც მომავლის იმედი მაქვს, ჩემო ნოე! ჰამივით ჩამოწოლილია დრულები ირგვლივ და რა მომცეს იმედს, რომ სარკმელი გამოჩნდება და თუნდ ერთხელ, ერთი დღით ვეღირსები სამშობლოს ნახვას და მუხლების მოყრას თქვენი საფლავის წინაშე... გული სტრის და ვერც გამოგ-იტირებთ მეგობრებო თქვენ, სანამ გასძლდეს, ის მუდამ ვიტირებთ და როცა გასცდება, დეე თქვენ წმინდა სისხლს დააკვდეს ისიც. მაპატიე, მაპატიე ჩემო ნოე, რომ იმდენათ დარბილ ვარ და იმდენათ ძალა დაკარგული, რომ ცრემლის მეტი ვერა შევძელი. მეხდაცემუხლს და მეკვრების არდილებში მყოფს რა დამიბრუნებს ძალას, რა შემადლებინებს თქვენს წინაშე დიდი მოვალეობის მოხდას... მე მეტი არ შემიძლია, ავად ვარ... ნოე... გოგირა... ბენია... ვასო... ვალიკო... გაბო... ვაი, ვაი... დანგრეული სამშობლო, დამსხვერუელი იდეალები...

დღიურები მოგაწოდა

ისტორიკოსმა გრიგოლ ზარქუამ
გაგრძელება იქნება

(გაგრძელება. დასაწყ. იხ. ვაზ. "საქართველო" №2-8)

... გამოძიებისას ნუ დაიწყებთ მტკიცებულების ძებნას-მოძიებებს თუ არა ბრალდებული სიტყვით ან საქმით საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ. პირველი შეკითხვა, რომელიც მას უნდა დაუსვათ – როგორი წარმოშობის, აღზრდის, განათლების ან პროფესიისაა ის. ამ შეკითხვებმა უნდა განსაზღვრონ ბრალდებულის ბედი. ამაშია არსი და აზრი „წითელი ტერორისა“. დასახვერტად სვენ არ გმჭირდება არც დაკითხვა, არც ეჭვის მიტანა, არც მტკიცებულება. ჩვენ საჭიროდ ვთვლით და ვხერხებთ. აი-სულ ესაა!“ ასწავლიდა ხელაქმითებს ძერვინსკი, რითაც აშკარად მიანიშნებდა, რომ ღონისძიებას უფრო ფართე მიზნები აქვს, ვიდრე „მდიდართა კლასების“ განადგურება. საუბარი ეხებოდა, საერთოდ, მთელ ხალხს. წითელი ტერორის“ გამოცხადების პარალელურად გამოცემა ცნობილი ბრძანება მიქვალთა შესახებ, რომელიც აღგენდა: „...ბურჟუაზიისა და ოფიცერთაგან აუცილებლად უნდა იქნეს მნიშვნელოვანი რაოდენობით მიქვალნი. თითოეულიდან მხრიდან წინააღმდეგობის გაწევის სურვილის გამოვლენის დროსაც კი ისინი მასობრივად უნდა დაიხვეწიონ“. ტერორმა მაშინვე აღვირახსნილი, სისხლიანი სასკალაო ფორმები მიიღო. ქვეყანაში დიდი ხნით ინერგებოდა სამხედრო და მრავალმხრივი განუკითხაობა, რომელთა შედეგებს დღესაც ვამჩნევთ.

იმ მოვლენებს თუ შეუადარებთ პიტლერელთა მიერ ებრაელების გეგმირვას, უნდა ვაღიაროთ, რომ ნაცისტები გაცილებით ჰუმანურები იყვნენ. მათთვის მტერი ნათლად იყო განსაზღვრული: თუ ებრაელი იყო მტერი იყო. თუ არა-არა! ისეთი ბუნდოვანი იარაღი იყო, როგორც ბიჭი იყო „ბურჟუა“, „ხალხის მტერი“, „კულა“ და სხვა, შეუძლონ ნებისმიერისთვის მიქვალთა ამაში მდგომარეობის მთავარი განსხვავება მასობრივ (ბოლშევიკურ) და შერეული (ნაციტური) ტერორს შორის. პიტლერის ამოცანა იყო ერთი გაერთიანება; დუნიის-არა-ც შეიძლება მეტი მოწმის გაძრავა და შემდეგ-განადგურება!

მოვლენებში თუ უფრო ღრმად ნავეწდებით, „წითელი ტერორი“ უბრალოდ ბოლშევიკთა მორიგი ფინანსური ღონისძიება იყო, რადგან მოსახლეობაში ჯერ კიდევ გმუჯობდათ ფული და ძვირფასეულობა, რომელთა ათვისება „ხალხის ბანკს“ ჯერ ვერ მოეწონა. რევოლუციამდე, ლამ-ლამობით, მაღალი სასოფლო-ბის (ვაჭრების, თავადების, აფცოვების, ოფიცერების) ოჯახებში იჭრებოდათ თავიდან ფეხამდე შეიარაღებული ბოლშევიკები, პრწმინდად ჩხრეკდნენ, არამეკდნენ ფულსა და ფასეულობებს; სქესისა და ასაკის განურთხევლად, გამოყვლით ჯანმრთელები თუ ავადმყოფები ერთი ხელი ტანაცემის ამარა; ზოგჯერ მომავალზე, ტოფით დაავადებულებს სვამდნენ სახიდრებს და ქალაქებში გაქცეულთა, სადაც ნაწილს, ძირითადად ახალგაზრდას, ჯანმრთელ მაქაეცებს ადგილზე ხერტდნენ, დანარჩენებს – ციხეებში და საკონცენტრაციო ბანაკებში ამწვედნენ; ახალგაზრდა ქალებს აუპატიურებდნენ და შემდეგ ხშირად კლავდნენ. „ბურჟუა“ ქონებას კონფისკაციას უკეთებდნენ – ვითომ „შეშებისთვის და-სარიტგლად“. მაგრამ თუ რა მიიღეს მეშემა მაშინ, როცა მთელ ქვეყანაში გაფიცულთა მასობრივი დახვერტები ბოლშევიკთა და რა მიიღეს მოვლენებით – საყოველთაოდ ცნობილია და სალაპარაკოდ არ ღირს. ოქრო და ძვირფასეულობა ბარდებოდა (15%-მდე შემოსულებელთა ჯიბეებს ეკვრებოდა). წიგნები, ხელნაწერები, ნიჭიერად შესრულებული პროექტები, ფასდაუდებელი არტეფაქტები – უბრალოდ იყრებოდა, ნაწილს ითვისებდნენ. ნაწილის სპეკულიანტებს ასყიდებდნენ, რომლებსაც რეალიზაციის შემდეგ იჭერდნენ. ნავაჭრს ართმევდნენ და შემდეგ

პარტიის ციხე

ანუ ლენინისა და ლენინური საქმიანობის ჭაბუკი პარტი

ხერტდნენ-ხშირად მყიდველთან ერთად.

ყველაფერი ეს ამა თუ იმ ვარიანტით ხდებოდა ქვეყანაში. მაგრამ ეს ქვედა ფენებში. ზევით საქმე შედარებით „სოლიდურად“ კეთდებოდა: თუ ვინმეს ფულს „შეაგულდნენ, თუნდაც საზღვარგარეთის ბანკებში, სრულიად ღიად ეუბნებოდნენ, რომ ვინაიდან მისი წარმოშობის, აღზრდის, განათლების ან პროფესიის გამო ის ექვემდებარება ლიკვიდაციას“, „ჰუმანური ხელისუფლება“ სთავაზობს თავისუფლებასა და სიცოცხლეს საზღვარზე გასვლის ნებადართვით მცირე საფასურის – 400 ათასი ოქროს მანეთის ან მისი ექვივალენტი ნებისმიერი ვალუტის სანაცვლოდ. ვინც მაშინვე თანხმდებოდა და უმხელდა ფულისა და ფასეულობათა შენახვის ადგილს, იქვე ხერტდნენ „ქონების გადაძალის სათვის“. ხოლო ვინც გაუთვლელია, მას და მის ოჯახს შუახაუკუნეობრივი მეთოდებით აწამებდნენ და, მიუხედავად შედეგისა – ოჯახთან ერთად ხერტდნენ. მათ კი, ვინც თანდთან ნებდებოდა, ციხეებში აგზავნიდნენ და იქ ჰყავდათ გამოწვევებული თითქმის 1934 წლამდე და ასე, ნელ-ნელა, ადამიანებს მილიონებს ძალადუნენ.

ოპიეტურობისთვის უნდა ითქვას, რომ ზოგ მათგანს ანთავისუფლებდნენ, ვინაიდან თანხები ფანტასტიკური იყო, ხოლო „რევოლუციის რანდები“ ისე ჩაუფლენ კორუფციაში, რომ ხშირად ძალა არ ეოფნიდათ წინ აღდგომოდნენ მას. ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოსირნულია პეტროგრადის 44 და მისი ფილიალი კონსტანტინოპოლის, რომელსაც ნეკრუშის უკვე ცნობილი თავადი ანდრონიკოვი ხელმძღვანელობდა.

ურციკის ლიკვიდირების შემდეგ „რევოლუციის აგენტი“ გლეხ ბოიში მოიკალათა.

სარგებლობდა რა ძერვინსკის განსაკუთრებული ნდობითა და სიყვარულით, თავის შეფუთვითაც ის ტატერად განსორცილებული თუ დასხმის შემდეგ, სწრაფად იწყო წინსვლა სამსახურებრივი ხაზით. მიქვალთაგან ფულის დაცანცვლის მისებური უნარი მოსკოვის აღტაცებასა და შურს იწვევდა. მასვე ეკუთვნის „ბრწინვალ“ იდეა დედაქალაქის ზომაზე დასავსეობითა ვაჭრებით მხეცების გამოკვებისა; ეგზოტიკური ცხოველები ძვირი ღირდა და იმედი ჰქონდათ მათაც ბოლოს ფულად აქცევდნენ. მაგრამ მთავარი, რა თქმა უნდა, ეს არ იყო. მთავარი იყო ის, რომ პეტროგრადში ფულის გულისთვის მიქვალთა განთავისუფლება დაიწყო. მოსკოვში ეს გლეხ ბოიის ერთ-ერთი მოადგილის – იაკოვლევის შეტყობინებით გაიგეს. როგორც შემდეგ გაირკვა, იმპერიის უოფილ დელაქლაქში საიდუმლო ოპერაციები ტარდებოდა: მიქვალს სიდიდემოდ იყვანდნენ, სადაც კონსპირაციულ ბინაზე გადაიშალავდნენ, მიუღებარაგებოდნენ მათ ახლობლებს ასტრონომიულ გამოსახვიდ თანხებზე, რის სანაცვლოდ, ასევე საიდუმლოდ გადაეცემათ ფინეთის საზღვარზე მიღებული თანხები არსად აღიიცხებოდა და ხდებოდა მათი დაცვა. ამ გვარად განათავისუფლებს რამდენიმე მიქვალი, რომელთა გაშვება ქვეყნიდან ყოველად დაუშვებოდა იყო. ამჟამად – იტყობინებოდა იაკოვლევი – მიმდინარეობს მოლაპარაკებები პეტროპავლსკის ციხეში გამოშვებული უოფილ დიდ თავადებთან – ნიკოლოზ და გიორგი მისხილის ძეებთან, დიმიტრი კონსტანტინეს ძესთან, და პავლე ალექსანდრეს ძესთან რომლებსაც უზარმაზარი გამოსახვიდ თანხების სანაცვლოდ საზღვარგარეთ გადაეყვანას პირდებიან. უკვე მიღებული აქვთ

თანხის ნაწილი, რომლის სანაცვლოდ საზღვარგარეთ გადაეყვანეს უოფილი დიდი თავადის ალექსანდრე მისხილის ძის ოჯახი მუქდლის – ქსენია ალექსანდრეს ასულისა და ექვსი ბავშვის შემადგენლობით. მძებმა გადაწყვიტეს, რომ როგორც მრავალშვილიანი, პირველი ის გადაეწინათ. (დიდი თავადი – ნიკოლოზ მისხილის ძე – ისტორიკოსი მსოფლიო სახელით. მ. გორკიმ სცადა მისი გამოქომაგება, მაგრამ ლენინმა უპრეცედენტო პასუხი გასცა: „რევოლუციის ისტორიკოსები არ სჭირდება“).

შეტყობინებებიდან ჩანდა, რომ პეტროგრადში ადგილი აქვს კონტრრევოლუციურ შეთქმულებას პირადი გამდიდრების მიზნით. ატყდა საშინელი სკანდალი. თავი რომ დაეზღვიათ, ყველა დიდი თავადი... სასწრაფოდ დახვრიტეს (?). ლენინის პირადი მითითებით ოპერაციულად ნატარებული გამოძიებით დადგენილ იქნა „საიდუმლო ოპერაციებში“ 44-ს ზედაფენების მონაწილეობა ძერვინსკის ნაგლით. ის, ბოიი და სხვები დროებით ჩამოაცილეს დაკავებულ თანამდებობებს. ლენინი ძერვინსკის დაქვეითდა და 44-ს დაშლით იმუქრებოდა. ძერვინსკი დალუბად იღიმებოდა. ის კარგად თამაშობდა – ყველაფერი „მეისთვის“ გადააბრალა: პეტროგრადში დიდი ხმარებით დააპატიმრეს 44-ს ერთ-ერთი რაიგანყოფილების უფროსი, ვინმე კოხირევი. დააპატიმრეს იმ მომენტში, როდესაც ის კონსპირაციულ ბინაზე ვიდაც უცხოელებს შეხვდა და საიუკველდორ ძვირფასეულობას სტერლინგებზე ცვლიდა. გაასამართლეს რეგისტრინალით – სახალხოდ. საბრალდებო დასკვნაში ჩამოთვლილი იყო კოხირევის ანტაციული დანაშაულობანი. აღმოჩნდა, რომ „ამხანაგი კოხირევი ისე დაეცა, რომ გაბედა და 44-ს სახალილოდან ოქროს თაფშები, კოჭები და ნანგლები მოიპარა“. ხოლო, თუ საიდან გაიწნა 44-ს სახალილოში „ოქროს თაფშები, კოჭები და ნანგლები“, რა თქმა უნდა, ამის შესახებ საბრალდებო დასკვნაში არაფერი ეწერა. ან ვინ გაბედავდა ასეთ შეკითხვას?

ფასეულობათა გადინება გერმანიის დელაქლაქისკენ გრძელდებოდა. ქვეყნის სისხლთან ერთად გამოწვეული სიმდიდრე დასავლეთისკენ, საერთაშორისო ბანკთა ქსელში იღუქებოდა. რუსეთში მხოლოდ სისხლი რსებოდა. ქვეყნის მთავარი ეროვნული სიმდიდრე – მისი ნიჭიერი და შრომისმოყვარე ადამიანები ათასობით მოწაში, სამშო საფლაკებში იყრებოდა. ვის მოუბრუნებია ენა ამტკიცოს, რომ ქვეყანაში ძალაუფლების მიმტაცებელი ბოლშევიკთა დანაშაულებრივ ბანდას სხვა მოსხვები ჰქონდა, გარდა ამ ქვეყნის ძარცვა – განადგურების. პედანტი გერმანელები ზუსტად აფიქსირებდნენ საბჭოეთიდან გატანილ ქონებას 1918 წ. ნოემბრის მათ კრახამდე: 2 მლნ. ფუთი შაქარი; 9132 ვაგონი პური; 841 ვაგონი ხე-ტყე; 2 მლნ. ფუთი აბრეშუმის ბოჭკო; 118 ვაგონი ხორცი; 194 ვაგონი ბუკველი და სხვ.

მადლიერების ნიშნად გერმანელებმა ინტერნაციონალური არმია ღონზე მიუშვეს. ფლანგებზე გერმანელთა მიერ გამაგრებული არმია ღონის კახათა საცხოვრებელ ადგილებში შეიჭრა, თან ლენინისა და სვერდლოვის მიერ ხელმოწერილი ზუსტი ინსტრუქციები მიქონდათ: „კახაკების პრობლემა გადაწყვიტეს... მათი საყოველთაო ამოუღებელი... გაატარეთ მასობრივი ტერორი მდიდარ კახათა მიმართ (მერამდენედ! – ი. ბ.) და ამოწვევით ყველა... დახვრიტეთ თვითოეული, ვისაც იარაღი აღმოაჩნდება (იარაღი ყველა კახა-

კის ოჯახში ინახებოდა – ი. ბ.) ... მთელი ფული და ფასეულობანი ჩამოართვით, აღრიცხეთ და ჩააბარეთ...“ იმ დროს საბრალლო პიტლერი პოსიტივალში კონტრიბუტობდა და ინგლისკლდე შეტყვებისგან თავგონდაკარგული ცნობიერებაზე მოდიოდა...

1918 წლის ნოემბერში გერმანია დამარცხდა და კაპიტულაცია გამოაცხადა. მანამდე საბჭოთა ელჩი იოფე პროკლამაციების გაუცელებასე გამოიჭირეს და ქვეყნიდან გამოაძევეს. მალე ის უკან დაბრუნდა და უკვე ფურცლებს კი არა, პირდაპირ შაშხანებს არიგებდა საბჭოთა საელჩოს კისში.

დასავლეთელ მოკავშირეთა მიერ ნაკრნასევი პირობები მოითხოვდნენ გერმანელთა ჯარების დაუყოვნებლო გაყვანას ყველა დაპყრობილი ტერიტორიიდან. 1918 წლის 3 ნოემბრის ბნელ ღამეს, გერმანიის კონსული პეტროგრადში გამოსათხოვარი ვიზიტით ეწვია ზონოვიევს. გასულ წელს მათ ერთად ცუდად არ უმუშავიათ; მხოლოდ ლენინის ჩრველად, რომელსაც არ სურდა საერთაშორისო სკანდალი, ვინაიდან ზონოვიევი კომინტერნის თავმჯდომარე იყო, ისინი ანდრონიკოვთან, ურციკისთან და ყოლიდარსკისთან ერთად მოსალოდნელი პასუხისმგებლობისგან პეტროგრადის აფიორაში მონაწილეობისათვის, გამოთხოვებას როგორც ნერვიული ხასიათი ჰქონდა. დასრულების ფაზაში შედიოდა გლობალიურ, შესანიშნავად მოფიქრებული ოპერაცია, რომელმაც ორივე მხარეს ფანტასტიკური სარგებელი მოუტანა. ჯერ კიდევ არსებობდა კავშირის ხაზი ბალტიისპირეთზე გაფლით, რომელსაც ფორ-დერგოციის არმიის გრენადერები აღრ ჰქონდათ; მაგრამ იტალიები აღრ ჰქონდათ; ასეთ პირობებში პოსიციების შენარჩუნებას ისიც კი კვლავ შეუძლებოდა. გერმანიის მომავალი და მისი ბედი გაურკვევლობის ბურუსით იყო მოცული. კიდევ უფრო უფრულად გამოიყურებოდა ბოლშევიკთა მომავალი. რას შეძლებენ ისინი გერმანელთა მხარდაჭერის გარეშე? გერმანელებმა გოტანტური სამუშაოები ჩატარეს, ეწინააღმდეგებოდნენ რა თავსარდაცემული რუსების საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფების მხრიდან ბოლშევიკთა განადგურების ყოველგვარ მცდელობას. კერძოდ, მათ ეფექტურად ჩაშალეს ღონისა და ეუბანის კახათა გაერთიანების მცდელობა მოხალისეთა არმიისთან. თუმცა გერმანელები ამ ბანდის კრებში ეოფნას ომის ბოლომდის მოთაზრებდნენ და იმედი ჰქონდათ ომს თუ გამარჯვებით არა, სრულიად მისაღები პირობებით დაამთავრებდნენ. მეორეს მხრივ, კრებში უკვე სრული გარანტიები ჰქონდათ კ. ლიბკნეხტისა და რ. ლუქსემბურგის მხრიდან, რომ დღეს თუ არა – ხეალ, გერმანია იმავე უფსკრულში გადაიხეხება, სადაც გადაიხეხა რუსეთი. ამიტომ გერმანიაში გაქცევის გეგმა თითქმის უცვლელად რსებოდა. ჯერ კიდევ 1917 წელს შემუშავებული, იგი ითვალისწინებდა „რევოლუციის რანდთა“ თითქმის მისტიკურ, სწრაფ გაქრობას და ორჯერ კინადა მოქმედებაშიც იქნა მოყვანილი: პირველად – როცა გერმანელი ელჩის მიზნების მკვლელობის შემდეგ ელოდნენ გერმანელთა მიერ მოსკოვის აღებას, ვინაიდან ევროპაში რომ ამას გერმანელები არ მოითმენდნენ; მეორედ – როცა ცნობილი გახდა არხანგელსკში ინგლისელთა დესანტერების შესახებ, რომელთა შესაკავებლად არავითარი ძალები ბოლშევიკებს არ ეკლათ, მაგრამ ინგლისელებმა რა იცოდნენ, როგორი პანიკა გამოიწვიეს კრებში და არსად თავდასხმა არ უცლიათ. მათი ამოცანა იყო ომის

წლებში არხანგელსკის პორტში დაგროვილი იარაღების დაგროვება აუვანა, რათა არ დაეკარგებინათ ვიკებისგან გერმანელებისთვის მისი გადაცემა.

როგორც შეკვერის დიპლომატს, ზინოვიევთან ვიზიტისას გერმანიის კონსულმა გამოთქვა მწუხარება, რომ დასასრულს მიუახლოვდა ორ ქვეყანას შორის ასეთი ფრიად ნაყოფიერი თანამშრომლობა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა გასულ წელს გერმანიისა და რსფრსის ხელისუფლებს შორის. არ ჰქონდა რა წარმოდგენა დიპლომატიურ ეტიკეტზე და არ თვლიდა სავალდებულოდ მის დაცვას ზინოვიევმა ხერსონელი მედუქნის (რომელთანაც ჰქონდა მიღებული განათლება კომინტერნის დღევანდელ თავმჯდომარეს) სტილში თავხედურად მიიხალა: „დასახანი არაფერი გაქვთ! კარგად გამოიყენეთ რა ბრესტის ზავი, იმდენი იქნაღლეო-უკმაყოფილო არ უნდა იყოთ!“

კომუნალური დიპლომატიის ძველი სკოლა თავის წარმომადგენლებში ყველაზე მეტად რკინისებურ თავშეკავებას აფასებდა. კონსულმა, ცხადია, თავი შეიკავა, მაგრამ ცდუნებას ბოლომდე ვერ გაუძლო და ზინოვიევს უპასუხა: „ჯერ კიდევ საკითხავია, ვის მეტი სარგებელი მოუტანა ბრესტის ზავმა – ჩვენ თუ თქვენ“. ასე დასცილდნენ.

გერმანელთა წასვლამ ანტი-ბოლშევიკურად განწყობილი ეროვნული ძალები გაამხნევა. გახსნილდნაწვევებულულებმა მათ მაინც სცადეს ბოლშევიკური, კაცმა არ იცის საიდან მოსული, საშინელი უღლის გადაგდება. ყოფილი იმპერიული არმიის ერთი მუჭა უფროსი ოფიცერთა ჯგუფმა მცირეწილსაგან მხარდაჭერებით გაბედილი მანევრები – სწრაფი შეტევა წამოიწყო რუსეთის ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ოკუპირებულ რაიონებზე. საუბედუროდ, ბოლშევიკების ბაცილა ვრცელად იყო მოდებული თეთრების არმიის მიც. ლენინური სიტყვებით – „რუსეთისთვის მიმიფრთხილბია, ვინაიდან მე ბოლშევიკი ვარ!“ – ასე ზუსტად გამოხატულმა ამ ბაცილამ საყოველთაო თანაწილობის შესახებ ქალაქბასთან შერწყულმა, რუსეთის ის ფენებიც კი მოიცავა, რომლებიც ლენინური დეკრეტით „მტრულ კლასებად“ იქნენ გამოცხადებული და „შეუბრალებლად ნაღ“ გურებოდნენ. გერმანელი დენიკინი მწუხარებით იგონებს: „სპეკულირებაში უმაღალითო ზომები მიიღო და მოიცვა სხვადასხვა პარტიის, პროფესიის, ინტერესების ადამიანთა ჯგუფები... არა ცალკეულ ადამიანებში, არამედ ცხოველებისა და მეურნეობის საერთო წესებში და მოვლენებში ფესს იკლდებოდა უმოქმედობის მიზეზები – სიძვირე და მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული სპეკულიაცია, რომლებსაც იწვევდა ფულის მიმოქვეყნება და საკონსულტაციის საერთო მოშლა, შრომის გაუფასურება და სხვა მსგავსი მატერიალური და მორალური ფაქტორები, რომლებიც მოეცა ომსა და რევოლუციას... ხახი-მისი ძარცვა, ჭურდობა და შექრობა მოეცა – ნეველდებრივი მოვლენები გახდა. მთელი კორპორაციები დაავადდა ამ სენით. საარსებო საშუალებათა არარაობა და მათი დაგვიანებით მიღება იყო ამ მოვლენების ერთ-ერთი მათავარი მიზეზი (შედარეთ დღევანდელ დღეს –ს. ს.). თითქმის მთლად მოიშალა ტრადიციული სარკინიგზო მიმოსვლა, რომელთაც ტვირთის გაგზავნა – მიღება შეუძლებელი შეიქმნა. უკანონობამ თითქმის ცხოველების ყველა სფეროში მოიცვა, განწადა უმარგო ავანტიურისტი, ქალაქებში ფეხი მოიკიდა გარყვნილებამ და ღლიობამ, რომლებშიც ფრონტიდან დაბრუნებული ოფიცრებიც კი მონაწილეობდნენ. „სიცოცხლეშიარად არ ღირს, ხვალისა ხვალემ იკითხოს – გაუმძაფრავს დღევანდელ დღეს... ყველგან ღრუბდნენ, ქალაქში კი ჭირი იყო მოდებული“.

რუსულიდან თარგმნა

ზურაბ საგმელმა

გაგრძელება იქნება

მედიკამენტოზი, უფრო მეტი, ხინდოხინი

დიოგენეს შემოიღო სოკრატეს ეპა-
ხდნენ, - რადგან ბოლო დროს, უფრო
მეტად ცინიკურად და უცნაურად იქცეო-
და

ლელა გოგიბერიძე

ცინიკოსები წეს-წყველებების მიმ-
დევრობას ბოროტებად მიიხედავდნენ, მა-
გრამ თავად ცინიზმი, როგორც ფილო-
სოფიური მიმდინარეობა, არარაობა აღ-
მოჩნდა. ფართო სპექტრის მახვილსიჭ-
ვარობის გარდა, მას არაფერი მოუცია.

დიოგენემ შემდგომში თავი მოიკლა,
რადგან ციებ-ცხელების შეტევის დროს
დარწმუნდა, რომ ვერავითარი დაცინვით
ვერ დასძლევდა ტემპერატურისა და ძვლე-
ბის ტკივილის.

ფსიქიური აშლილობა ავექტრის,
დემონიზაციის, პალეონიციებისა და ეპი-
სტატიკის სახით ვლინდება. ამბობენ,
ყოველივე უცხოა მოწმენე მართლმად-
იდუმელი ადამიანისათვის. რადგან იგი
სწავლობს სიბინჯეს, გონების განწმენ-
დას მკვეთრი შთაბეჭდილებებისა და
ოცნებებისაგან. შინაგან სიმშვიდესა და
სიმყუდროვეს.

ჩვენ რამდენიმე კითხვით მივმართეთ
მე-11 შერეული ტიპის პილიტინიკის ნერ-
ვოპათოლოგს ლელა გოგიბერიძეს, მეტად
მცოდნე, გულისხმიერ და სათნო ექიმს.
რომელსაც განსაკუთრებით, კარგი შედე-
გები აქვს საექიმო პრაქტიკაში. ხშირად
მას ისეთი პაციენტები ხვდება-წამალსაც
რომ ვერ ყიდულობს. ლელა ექიმი ძალიან
განიცდის და ეხმარება კიდევ, მაგრამ
ხანდახან გამოსავალი მხოლოდ კეთილი
სიტყვა და ღმერთის იმედად გაშვებული
ავადმყოფია, რადგან ყველაზე ძვირადღ-
ირებული, ხომ სწორედ ნერვიული
პრეპარატები... ამიტომაც ექიმთან ინტერ-
ვიუს დასასრულს არქიმანდრიტ რაფაე-
ლის საუბრიდან რამდენიმე მონაკვეთს

გაგაცნობთ.

- ლელა ექიმო - როგორც ნერვოპა-
თოლოგს, იქნება შეძლებისდაგვარად
აგესხნათ ხალხში გავრცელებული ფრა-
ზა - 'ყველაფერი ნერვებია'.

- ეს გამოთქმა ფაქტობრივად ჩვენმა
დრომ და ყოფამ მოიტანა, დღევანდელ
სოციალურ გარემოში საკმაოდ გავრ-
ცელებული სხვადასხვა სახის ნევროზე-
ბისა და ნევროზმაგვარი მდგომარეობის
გამო. ნევროზი-ეს არის ნერვულ-ფსი-
ქიკური დარღვევა, რომელიც ვლინდება
სპეციფიური კლინიკური ფენომენებით და
ახასიათებს პათოლოგიურ დარღვევას
უკუქცევადობა. ფსიქოტრამა ამ შემთხ-
ვევაში ერთ-ერთი, გამწვავი ფაქტორია
ბიოლოგიური ბუნების პათოლოგიურ
მექანიზმებთან ერთად. ყოველი ორგანიზ-
მს თუ ორგანოს სისტემების ფუნქციონირე-
ბა და ფუნქციონირება რეგულირდება ხორ-
ციელდება თავის ტვინით. ამდენად, ნე-
ბისმიერი დარღვევები ემოციურ სფეროში
აისახება უმაღლეს ნერვულ მოქმედების
ორგანოში, თავის ტვინში. აქედან კი სხ-
ვადასხვა სისტემებს ახიანებს. ზოგიერთ
შემთხვევაში, ეს დაზიანება იმდენად
გამოხატულია, რომ ჩვენ ვსაუბრობთ ისეთ
ნოზოლოგიებზე, როგორიცაა 'პულსის
ნევროზი', 'აქუტის ნევროზი' და ასე შემ-
დეგ.

- რომელ მასიურად გავრცელებულ
ნერვულ დაავადებებს აღნიშნავდით,
რომელი დაავადების დროს სჯობს მიაკ-
ითხოვთ ავადმყოფმა ნევროპათოლოგს და
რა შემთხვევაში-ფსიქონალიტიკოსს?

- პირველი ადგილზე ალბათ ისევ
ნევროზები უნდა აღინიშნოს ძალზე ხშირ-
ია სისხლძარღვოვანი პათოლოგიები,
როგორიცაა პიკერტონიული დაავადება
და თავის ტვინში სისხლის მიმოქცევის
მწვავე და ქრონიკული დარღვევები. ესე-
ნია: იშემიური და მემორაგიული ინსულტ-
ები, ვერტებრო-ბაზილარული 'ეკმარი-
ლობები, სხვადასხვა ეტიოლოგიის დისცირ-
კულატორული ინცეფალოპათიები. საკ-
მაოდ გახშირდა ნევროლოგიები და ნეო-
როპათიები, რომლის ძირითადი მიზეზი
ხერხემლის ოსტეოქონდროზია. რაც შე-
ეხება ფსიქონალიტიკოსს, მას უმჯობე-
სია მიაკითხოვთ ავადმყოფმა მხოლოდ
ფუნქციური დარღვევების შემთხვევაში.
როდესაც საქმე ეხება ორგანულ პათო-
ლოგიას-ეს აუცილებლად ნევროპათოლო-
გის საქმეა.

- ბევრი ფიქრობს, რომ მშობიარო-
ბა ქალს ნერვულ სისტემას უწყნარებს,
იქნებ პირიქით უფრო?

- ამ შემთხვევაში ყველაფერი ინდი-
ვიდუალურია. როდესაც ბავშვის დაბადება
სასურველია ორივე მშობლისათვის,
იბადება ჯანმრთელი ბავშვი 'ჯანმრთელ'
ოჯახში და მისი განენა რაიმე უარყოფით
ემოციებთან არ არის დაკავშირებული,
დედისათვის იგი სასიამოვნო ზრუნვის

საგანი ხდება, ავიწყებს ყველა სხვა მეო-
რეხარისხოვან პრობლემებს, მიუხედავად
იმ წვადებისა, რასაც იგი განიცდიდა
ორსულობისა და მშობიარობის დროს.

- თავის ტვინის 'ინსულტის' შესახ-
ებ რას გვეტყვით?

- ტერმინი 'ინსულტი' (ინსულტუ) ლათინურიდან პირდაპირ თარგმანში ბი-
ძგებს, დარტყმას ნიშნავს. იგი გამოხატა-
ვს თავის ტვინის სისხლის მიმოქცევის
მწვავე მოშლილობას და არსებობს ძირ-
ითადად ორი სახის: პემორაგიული, როდესაც
რაიმე მიზეზის გამო ხდება თავის
ტვინის რომელიმე სისხლძარღვის კედ-
ლის მთლიანობის დარღვევა. სისხლის
ჩაქცევა ტვინის ნივთიერებაში და იშემი-
ური, როდესაც თავის ტვინის ნივთიერ-
ებების კვების მოშლა ანუ ტვინის ინ-
ფარქტი ვითარდება გარკვეულ უბანზე.
მისი უზშირესი მიზეზი არტერიული წნე-
ვის ციფრების ცვალებადობა და ზოგა-
დი ათეროსკლეროზია. დაავადების გან-
ვითარებას. ხელს უწყობს ფსიქიკური
გადაძაბვა, ძლიერი ემოციები, ალკოჰოლ-
ური ინტოქსიკაცია, ინსილაცია, შაქრი-
ანი დიაბეტი, სიმსუქნე.

- რას ნიშნავს 'ნევრიტი', მთლი-
ანად თუ ნაწილობრივ იკურნება 'კოხ-
ლერული ნევრიტი'?

- 'ნევრიტი' ნერვის ანთებას ნიშ-
ნავს, მაგრამ პერიფერიული ნერვების ჰერ-
მარიტი ანთება - იშვიათი მოვლენაა.
ნევრიტების საფუძველი, თუნდაც ინფექცი-
ური ნევრიტების, არის იშემიური, ტო-
ქსიკური და ნივთიერებათა ცვლის დარ-
ღვევები, რაც იწვევს ნერვული ღეროს
დეგენერაციულ ცვლილებებს. ამიტომ
ნევროლოგიაში ტერმინების: 'ნევრიტი',
'რადიკულიტი', 'პოლინევრიტი', მათ ნა-
ცლად ვიყუებთ გამოთქმებს 'ნეიროპა-
თია', 'რადიკულიპათია', 'ნეიროპათია',
'კოლხეარული ნევრიტი' სმენის ნერვის
პათოლოგიაა. იგი ზიანდება მწვავე და
ქრონიკული ინფექციების დროს, ტრამ-
ვის, ქიმიური ნივთიერებებისა თუ მედიკა-
მენტებით ინტოქსიკაციის შემთხვევაში,
მოსუცებში მნიშვნელობა ენიჭება იშემი-
ურ ფაქტორებსაც. მას ახასიათებს ყურებ-
ში ხმაური, სმენის დაქვეითება, ზოგჯერ
ამ სიმპტომებს თან ახლავს თავბრუსხ-
ვევა და წონასწორობის დარღვევა. რაც
შეეხება განკურნების ხარისხს, ეს დამოკ-
იდებულია ნერვის დაზიანების ხარისხ-
სა და მიზეზებზე, დროულად დაწყებულ
მკურნალობაზე.

- აღრიცხვაზე მეოფ მძიმე, ნერვულ
ავადმყოფებს ეძლევათ თუ არა წამლე-
ბი უფასოდ?

- ეს ძალიან მტკივნეული თემაა. ჩვე-
ნი გატირებელი ყოფის პირობებში. საკ-
მაოდ ძვირი ჯდება გამოკვლევა და მკურ-
ნალობაც. ისეთი ქრონიკული ავადმყო-
ფობები, როგორებიცაა უკილეფსია და
პარკინსონიზმი დაავადებები, ნამდვილად

უნდა მარაგდებოდნენ უფასო მედიკამენ-
ტებით. მათ ისევე, როგორც შაქრიანი
დიაბეტით დაავადებულებს ინსულინი ეს-
აჭიროებათ, მათაც მუდმივად ესაჭირო-
ბად სამკურნალო პრეპარატები, თუმცა,
ნევროლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ინ-
სტიტუტი აღრიცხვაზე მეოფი ავადმყო-
ფთათვის პერიოდულად იძლევა ამ სახ-
ის მედიკამენტებს, მაგრამ იქ აღრიცხ-
ვაზე აყვანა, ექიმის კონსულტაცია,
გამოკვლევები, მათთვის მაინც ფასიანია.

ავადმყოფს უჭირს მკურნალობა-რად-
გან მთავარი პრობლემა მისთვის მატე-
რიალური მხარეა, ყოველ ფუხის ნაბიჯზე.
სწორედ ამ პრობლემას ვხვდებით. წარ-
მოიდგინეთ, როდესაც მოდის პაციენტი
ნივლიებით თავბრუსხვევასა და წონას-
წორობის დარღვევაზე, ნაკეთობები და
აღმონდება, რომ ეს ნივთები აქვს
სწორედ საკვების უკმარისობის გამო, ამ
დროს ექიმი უძლური ხარ, ერთადერთი,
რაც შეგიძლია ისაა, ადამიანური სითბო
და ყურადღება უნდა გამოიჩინო...

ადამიანის სურვილი, შინაგანი სწრაფ-
ვა და ღრწილება, სიტყვა და საქმე თავის
კვალს ტოვებს სულში. არსებობს შინა-
განი კანონი: 'უკვალოდ არაფერი ქრე-
ბა'. ჩვენ ორი მეხსიერება გვაქვს, გონე-
ბისა და გულისა. გონების მეხსიერება ჯერ
მოიცავს მთელ იმ ინფორმაციას, შინა-
განსა და გარეგანს. რომელსაც ადამიანი
დღეულობს. ამიტომ გონების მეხსიერე-
ბას აქვს პასიური უნარი-დავიწყება. დავი-
წყების უნარი რომ არა, ადამიანი უბრა-
ოდ ვერ იარსებებდა, მას ინფორმაციის
ნაკადი გასრესდა. ადამიანს სხვა მეხ-
სიერებაც აქვს - გულის მეხსიერება,
სადაც დამოყრდნობა, კოდირებული სახ-
ით მთელი მისი ცხოვრება ინახება, გარ-
ეგნულიცა და შინაგანიც. ყველაფერი
აღიბეჭდება იქ. ნებისმიერი სახე, განც-
და, ზრახვა, საქციელი... ყოველივე ეს
ადამიანის გულის სიღრმეშია დამალუ-
ლი. ამიტომ წმინდა მამები გულს სინდი-
სის წიგნს უწოდებენ.

საკვლესით წესები და რიტუალები
ეს ის არხებია, რომელთა საშუალები-
თაც ადამიანს ღვთაებრივი მადლი ენი-
ჭება. ლიტურგიის ახსნა შეუძლებელია,
ეს საიდუმლოა. იგი საშუალოდ დარწმე-
ბა იმ საიდუმლოდ, რომელიც ადამიანს
გულმა უნდა განიცადოს. საკვლესიო წესი
ერთდროულად კიდევ მაღავს და კიდევ
ამუღავნებს: მაღავს ეკლესიის შინაგან
ცხოვრებას უცხო, ცნობისმოყვარე, კად-
ნიური მხერისაგან, ხოლო მორწმუნესულს
წმინდათა წმინდა კარს უღებს; უღებს
თანდათანობით, მისი შინაგანი მზადყოფ-
ნის მიხედვით, რათა მეტისმეტმა მკვეთრმა
სინათლემ თვალი არ მოსჭრას და არ
დააბრმავოს.

უწამლოდ დარწმენილი, დაღლილი
სული - შეებას ეკლესიაში პოვებს.

ქეთი ჩადუნელი.

ორი საათი დიდ მეცნიერთან

არ მახსოვს რომელი წელი იყო, მხოლოდ
კარგად ვიცი, საბჭოთა კავშირი ჯერ კიდევ
არ იყო დაშლილი. საჯაროობა და 'პერე-
სტროიკა' ზეიმობდა. საქართველოს მეცნიერე-
ბათა აკადემიის პრეზიდიუმიდან დარეკეს
ეკონომიკის და სამართლის ინსტიტუტში -
საქართველოს სახელმწიფოსა და სამართლის
ისტორიის განყოფილების გამგესთან შეხვე-
დრა სურს ნიკო ნიკოლაძის შვილიშვილის
შვილს საფრანგეთიდან.

ერთი საათის შემდეგ ჩვენთან-ეკონომიკისა
და სამართლის ინსტიტუტის შენობაში, მე-
ორე სართულზე, გამოგვეცხადა სიმპათიური
გარეგნობის, ალბათ, შუა ხნის ქალი, ერთი
შეხვედრით ჰკვიანო, ენერგიული და ზრდილო-
ბიანი.

ეს იყო ელენ კარერ დ'ანკორი, იგივე
ელენე გიორგის ასული ზურაბიშვილი. და-
ბადებული პარიზში, ცნობილი მეცნიერი პოლი-
ტოლოგი და 'სოვეტოლოგი', პროფესორი,
მრავალი ნაშრომის ავტორი...

განყოფილებაში ამ დროს სამნი ვიყავით.

განყოფილების უფროსი მეცნიერ-თანამშრომე-
ლი, იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი დავ-
ით ლევანის ძე ფურცელაძე და განყოფილე-
ბის ლაბორანტი მარიკა მერაბიშვილი. ამ უკო-
ნასკნელს ისე მოეწონა ჩვენი სტუმარი, რომ
რამდენიმე წუთში სადღაც იშოვნა წითელი
ყვავილების კონა და სტუმარს მიართვა.

დავით ფურცელაძე ანტონ ფურცელაძის
შვილიშვილი იყო და ნიკო ნიკოლაძის ოჯახს
კარგად იცნობდა. მან რამდენიმე შეკითხ-
ვით მიმართა სტუმარს. კითხვები ეხებოდა
გენეალოგიას. სტუმარმა აგვიხსნა, რომ ის
ზურაბიშვილია, ნიკო ნიკოლაძის შთამომავა-
ლია...

სტუმარმა ბოდიში მოგვიხადა იმისთვის,
რომ რუსულ ენას უფრო კარგად ვლობს ვი-
დრე ქართულს და საუბარიც რუსულად წა-
რმიართა. მას აინტერესებდა ძირითადად მეოც
საუკუნის საქართველოს სახელმწიფოსა და
სამართლის ისტორიის საკითხები, მაგრამ ის
ცდილობდა, რომ თავისი კითხვებით ჩვენთვის
უსიამოვნება არ მოგვეწვიოდა.

სტუმრის შესახებ ჩვენ შედარებით მცირე
ინფორმაცია გავაგანდა. ვიცოდით, რომ მისი
საღოქტორო დისერტაციის თემა იყო 'ბოლშე-
ვიკები და ეროვნებები 1929 წლამდე' და ისიც
რომ მას 1978 წელს გამოქვეყნებული ჰქონდა
წიგნი - 'დამსხვრეული იმპერია', რომელში-
აც მეცნიერულად იწინასწარმეტყველა საბ-
ჭოთა იმპერიის დაშლა.

სხვა მისი ნაშრომების შესახებ ჩვენ ინ-
ფორმაცია არ გავაგანდა.

ჩვენს შეკითხვებზე ის ამომწურავად პა-
სუხობდა... ჩანდა, რომ ღრმა მოაზროვნე იყო.
ვფიქრობდი, ის იქნებოდა მამაკაცი გარეგ-
ნობის ქალი, უხეში ნაკეთობით, მაგრამ აღ-
ბათ, ენერგიული სინამდვილეში მასში შერ-
ეშენილი იყო ქალურობა (ქალური სინაზე),
მორიყების გრძნობა, გონიერება და ამპარ-
ტაუნობას მოკლებული მსჯელობის უნარი...
უცვბ ის გარეგნობით შეგადრე ცნობილ ად-
მოსავლეთმცოდნე ქალს, კარგ მეცნიერს ნინა
პიგეცკისაიას და ერთობლიობაში ელენე
ზურაბიშვილს მივეცი უპირატესობა - ეს უფრო

ქალურია და სიმპატიური და თანაც არანა-
ლებ დიდი მეცნიერია.

მინდოდა მისთვის შემეხსენებინა ნიკო
ნიკოლაძის პროგნოზი, მაგრამ გადავიფიქრე.
ერთხელ თურმე ნიკო ნიკოლაძეს ფოთლებმა
კითხეს: საბჭოთა ხელისუფლება დიდხანს
გასტანს თუ არაო. ნიკოს უპასუხნია:

თუ ნადრევადა აუჯანყდებიან, დიდხანს
გაძლებსო...

ჩვენს საუბარში უკვე გასულიყო ორი
საათი... სტუმარმა ჩვენი მოწონება დაიმსახუ-
რა.

გასული წლის ნოემბერში ჩემთვის ცნო-
ბილი გახდა, რომ ელენ კარერ დ'ანკორი
არსებული საფრანგეთის მეცნიერებათა აკა-
დემიის პრეზიდენტად და გაიფიქრე: ღირსეუ-
ლი არსევანი გააკეთეს ფრანგმა მეცნიერებმა.
მკვლევარი, რომელიც ათო-თხუთმეტი წლით
შეაღწევს ბურჟუიზ მოკვლი მომავლის სიღ-
რმეში, უთუოდ დაფასების ღირსია.

გიორგი ნადარეიშვილი

გაზეთი «საქართველო» რედაქცია

გარდაბნის რაიონის დაბა დიდი-ლილოს პენსიონერთა ერთობლივი

გ ა ნ ც ხ ა დ ე ბ ა

ძვირფასო რედაქცია! ჩვენ, დიდი-ლილოს პენსიონერები მოგმართავთ ერთობლივი განცხადებით და საჩივრით. გვინდა ჩვენი გულის ტკივილი და გატირება თქვენ მაინც გაიზიაროთ და შეგვიმსუბუქოთ მდგომარეობა. მოგესვენებათ რა მდგომარეობა ჩვენს ქვეყანაში, მართალია, ყველას უჭირს, მაგრამ პენსიონერზე გატირებული არავინ არ არის. არაფერი შემოსავალი ჩვენ სხვა არ გავაჩნია. ველოდებით პენსიას და განა მარტო თვეებით? – წლობით. 1998 წლის დავერჩა მიუღებელი 6 თვისა 1999 წლის – 3 თვე

2000 წლის მაისი გადის და ახლა მივიღეთ მარტის პენსია. შიმშილი და სიღარიბე ხომ გვაწუხებს? – უარესს გვიშვრება ამდენი გადასახადები:

მიწის გადასახადი;

წყლის გადასახადი;

სინათლის გადასახადი;

სადოვარის ადგილის გადასახადი.

თუ რომელიმე პენსიონერს შესწევს უნარი 1-2 ძროხა იყლიოს სულის შესანარჩუნებლად, იმის საძოვარსაც არ გვიტოვებენ.

მიწას აძლევენ კერძო პირებს იჯარით 40-50 და მეტი გექტრებით. რა ვქნათ ჩვენ, გატირებულებმა, სად მოვიკლათ თავი. ჩვენს სოფელს ბოლოში გაუდის „სამგორის არხი“, რითაც შეიძლება საჭონის დარწმუნება, აპრილის თვიდან რომ დაწყებული – ოქტომბერში გამოუშვებენ და ახლა იმის გადასახადს გვთხოვენ. ძვირფასო რედაქცია, თუ ვერ გვიშველით, იმედი გვაქვს ქვემო ქართლს მაინც შეახსენებთ ჩვენს გატირებას. თუ არც ეს გვიშველს, ვფიქრობთ, მთელი სოფელი გავიდეთ და გადავკეცოთ აეროპორტის და კახეთის გზა. არ გეგონოთ ამას შესაშინებლად გწერთ.

პენსიონერები:

1. ე. ქელდიშვილი;

2. გ. ქოზაშვილი;

3. ლ. წერეთლიანი;

4. ლ. ლაბაური;

5. თ. ქოხავეი და სხვა...

სულ 40 ხელმოწერა.

ნინო ნათლიას და ლია დეიდას!

გილოცავთ დაბადების დღეს. გისურვებთ ჯანმრთელობას, დღეგრძელობას, ბედნიერებას ყველა თქვენთან და სრულიად საქართველოსთან ერთად. გოცნით ბევრს პატივს გცემთ გოგუაძე.

გულოცავთ – 50

ზურაბ ხაბილაშვილს დაბადებიდან 50 წლის შესრულებას. ვუსურვებთ ჯანმრთელობას და სიკეთეს.

მეუღლე – მზია,

შვილები – ნათია, ხატია

მეგობრები – ზურაბ საგმელი, ნუგზარ თავაძე, ნუგზარ ხიდაშელი და გახეთ „საქართველოს“ რედაქცია

შ. პ. ს. „ინტერპრის“ დირექტორი ალექსანდრე ლიკვიძის მიხედვით: სანაპიროს №4 ტელ. 92-17-74

როგორ ისხამებოდა პისკი?

1842 წ. ახალგაზრდა დედოფალმა - ვიქტორიამ შოტლანდია პირველად მოინახულა. მას ეს ქვეყანა ისე მოეწონა, რომ მომავალ წელსაც მოინახულა, ხოლო სამეფო კარზე გაჩნდა ცნება „შოტლანდიური არდადეგები“. მალე ვიქტორიამ ბერმორალის შემოგარენში სასახლე შეიძინა. მის ფეხის ხმას ინგლისელთა მთელი ამალა აჟვია და შოტლანდია მოდაში შემოვიდა. სამეფო სადამოებო რაც შეიძლება მეტ საუკეთესო ღვინოსა და დასაყიდებელს მოითხოვდა: გაიქცა, რომ სანუკუარი გასტრონომიული დაკმაყოფილება შეეძლო კინგ-სტრიტ 13 ნომერზე მდებარე მაღაზიას. (ეს ციფრი კომპანიის ბელს გადაწყვეტს). ეს იყო თანამედროვე სტილის მაღაზია - დიდი სავაჭრო მოედნით, ნათელი მარნებით ღუდის, ღვინის და სხვა სასმელების შესანახად. მაღაზიის მფლობელი იყო ჯეიმს ჩივასი.

1843 წ. აგვისტოში ჩივასმა შემდეგი შინაარსის წერილი მიიღო: „დედოფალი ვიქტორია ჯეიმს ჩივასს დიდ პატივს სდებს და სთხოვს, სამეფო კარი სურსათით მოამარაგოს“ მას შემდეგ მსგავსი უწყების წერილები (დღეს მათ კონტრაქტებს დაარქვეყნენ) ხშირად მოდიოდა კინგ-სტრიტის 13-ში. დედოფლის მაღალით კერტის პერცოვმა და უელსის პრინცმაც მიბაძა. კლიენტების რიცხვი დღითიდღე იზრდებოდა.

ჩივასების მაღაზიაში განსაკუთრებული ასორტიმენტად ვისკი ითვლებოდა. მოუხედავად იმისა, რომ სასმელი შოტლანდიაში ძალიან პოპულარული იყო, ინგლისში მას სკეპტიკურად უყურებდნენ. 1836 წ. სამეფო კომისიამ ყოველწლიურ ანგარიშში დაასკვნა: „სუფთა ვისკე განსაკუთრებული არ არსებობს. ინგლისის მდიდარ მამაკაცებს შორის ბრენდი ყველაზე პოპულარულ სასმელად რჩება. აზნაურისათვის ვისკი ღირსეულ სასმელად არ ჩაითვლება.“

XIX საუკ. 60-იან წლებში სიტუაცია შეიცვალა. საამისოდ სამი მიზეზი არსებობდა. I ვიქტორიანული მოდა შოტლანდიაზე და საერთოდ, ყველაფერმა შოტლანდიურმა აპოგეას მიაღწია. II საფრანგეთის ვენახებს რაღაც გადამდები სენი შეეყარა - ბრენდი, კონიაკი და ღვინო საერთოდ არ გამქრალა, მაგრამ წარმოუდგენლად გაძვირდა და III ირლანდიელმა კოფიმ ხორბლისაგან სპირტის მიღების ახალ წესს მიაგნო, რომელიც მოკლე დროში იფფვასიანი ვისკის წარმოების საშუალებას იძლეოდა.

შოტლანდიური სასმელი კონიაკის ალტერნატივად იქცა (თვლიან რომ სიტუაცია „ვისკი“-ს თავდაპირველი მნიშვნელობა იყო „სიცოცხლის წყარო“). ყველაზე მეტად აბერდინის მიდამოებში დამზადებული ვისკი ფასობდა. აქ ადგილი მთავორიანი, და შედეგად წყალმც კრისტალურად სუფთაა, რის გამოც ადგილობრივი ვისკი შოტლანდიის სხვა რაიონებისაგან განსხვავებით მზაფრი გემო-სასმელს გააძეცვამა) რბილი გემო-თი გამოირჩევა.

ვისკის გემო და სუნის მრავალნიუანსებზე დამოკიდებული: ხორბლის ხარისხზე, შემადგენლობის თავისებურებაზე, წყალზე და ბოლოს, როგორ კასრში ისხმება და რამდენად დიდი დაძველები-საა.

ერთხელ, სამეფო დღის დამთავრების შემდეგ, ჯეიმსი მარანში ჩავიდა. მან ჯერ ერთი მარკის ბოთლიდან გასინჯა სასმელი, შემდეგ მეორედან, ბოლოს კი ორივე ჭურჭლიდან ერთად. მესამე სირინა, განსხვავებით წინა ორისაგან, უფრო გემრიელი მოეწონა. მეფემ ბოთლები ნომრები და ნარევის პროპორციები ჩაიწერა.

დიდი ხნის ექსპერიმენტების შემდეგ პირველმა ორმა ნარევი ვისკიმ დღის სინათლე იხილა. ასე შეიქმნა ვისკი ცხრა წლის დაძველებით - ღოჯად რენდე და ღოჯად შტრატლერტან. მიდევნებს სიახლე მოეწონათ. უკვე 60-იანი წლების დასაწყისში შეკვეთები გაერთიანებული სამეფოს ყოველი კუთხეებიდან მოდიოდა. თავიანთიკემელთა სიაში იყო ხანდაზმული ჩარლზ დიკენსი და ახალგაზრდა უილიამ ჩერჩილი.

1886 წ. ჯეიმს ჩივასის გარდაცვალების შემდეგ კონაიას მისი ვაჟი ალექსანდრე ჩაუდგა სათავეში. მან დაიწყო ვისკის ექსპორტი ბრიტანეთის კოლონიებში - კანადასა და ინდოეთში.

37 წლის ასაკში გარდაიცვალა ალექსანდრე და რადგანაც პირდაპირი მემკვიდრე არ ჯავდა, სავაჭრო სახლი ჩივას ბროტერს გენერალური მეფეჯერის ალექსანდრე სმიტის და ოსტატ - ბლენდერის ჩარლზ ჰოვარდის ხელში გადავიდა.

ოსტატ ბლენდერი დღესაც კი მთავარი (და საკმაოდ მაღალანაზღაურებადი) პირია კომპანიაში, რომელიც ვისკის უშვებს. ის, მაგალიტად იფიქრა, რაც ადამიანი - ცხვირი საპარფიუმერო საწარმოში, სწორედ ბლენდერი აფასებდა სასმელის გემოს და სუნს, ურევდა ერთმანეთში სხვადასხვა ხარისხს, რათა ახალი საფორმო მიეღო.

1909 წელს კონაიამ, თავისი არსებობის მანძილზე გამოუშვა ყველაზე ცნობილი ხარისხი - ჩივას ღვინო (მართალია, მაშინ ის მხოლოდ 25 წლის დაძველების იყო და არა 12 ან 18 წლის, როგორც ეს დღეს). ბოთლი იბეჭდებოდა პორტუგალიური საცობით, ისხმებოდა წითელი ღუქით, წარწერა ეტიკეტზე კი იუწყებოდა: მეწარმეები წარმოუდგენენ მისი უდიდებულესობა მეფე გიორგი V-ის და მისი უდიდებულესობა დედოფალ ალექსანდრას (ელჟარდ VII-ის ქვრივი) სამეფო კარის მიმწოდებლებს.

ჩივას ღვინო ამერიკის კონტინენტზე

იმ დროს შევიდა, როცა შტატებში სიმთვრალესთან დაუნდობელი ბრძოლა იყო გაჩაღებული. მშრალი კანონი, აშშ-ის მოქალაქეებს ხელს არ უშლიდა მეზობელ კანადაში სასმელისათვის გადასულიყვნენ. კანადელ მეღვინეს სემ ბროფმანს ვაჭრობა უკეთ მისდიოდა. სემს ვისკის წარმოებასთან დაკავშირებული ყოველი ნიუანსი აინტერესებდა და შესაბამისი ცოდნის შესაძენად შოტლანდიაში გაემგზავრა. კანადაში დაბრუნებისას ბროფმანმა ონტარიოში ვისკის წარმოების დაბრუნებისას ბროფმანმა საკუთარი ქარხანა ააშენა, ამასთან ერთად 1928 წ. შეისყიდა ჯინის წარმოებაზე სპეციალიზირებული კანადური ფირმა შეავრამ.

1933 წ. აშშ-ში მშრალი კანონი გააუქმეს. ამ დროს კომპანია ჩივას ღვინო დიდ პრობლემებს განიცდიდა. კინგ-სტრიტის 13-ში მომხდარმა ხანძარმა (აი, რიცხვის მაგიას) გაანადგურა ცნობილი მაღაზია და რაც მთავარია მარნები და საწყობიც შეიწირა, სადაც ვისკის საწარმოებლად სპირტის მრავალწლიანი მარაგი ინახებოდა.

1936 წ. ჩივასების საქმის უკანასკნელმა გამგრძელებმა - ჩარლზ ჰოვარდმა - კომპანია ვინჩი უილიამ მიტჩელს 155 ათას ფუნტ სტერლინგად მიჰყიდა. ხოლო 1949 წ. კანადელმა მილიონერმა სემ ბროფმანმა ჩივას ღვინოს 85 ათას ფუნტად შეისყიდა. ამჟამად, ბროფმანის მემკვიდრეების ქონება 6 მილიარდ დოლარს ითვლის, მაგრამ ეს უკვე სხვა ისტორიაა.

დღეს კომპანია ჩივას როტერს 1,25 მილიარდი წლიური ბრინვით ხასიათდება, მის მიერ წარმოებული ვისკის სხვადასხვა ხარისხი მსოფლიოს 150 ქვეყანაში საექსპორტოდ გააქვთ. თავის კლასში მსოფლიო ბაზარზე ყიდვა 22%-ს შედგენს.

ალბათ, მოელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე ჯეიმს ჩივასს მხოლოდ ერთი შეცდომა დაუშვა.

მორიგი სამეფო შეკვეთის შესრულებისას, ჯეიმსმა თვალყური ვერ გააღვინა, თუ ვისკი რომელ ბოთლებში წაასხეს. როცა მან ამ პარტიის ბოთლი ნახა, გვიანი იყო, სასმელი სამეფო კარზე უკვე გაუხვანათ და ის შიმში აიტანა. მეტელიანი ბოთლები სოფლისებური ძირის გამო მაგიდაზე მყარად ვერ იდგებოდა და მიკარებისთანავე ტრიალდებოდა. მაგრამ დედოფალი ამ სანახაობამ ძალზედ გაამხიარულა. სწორედ ასე წარმოიშვა ვისკის ახალი სორტი ღვინო (დღემდე მას „მბრუნავ“ ბოთლებში ასხამენ). ყოველ შემთხვევაში ღვინოდა ასე ამბობს.

მოამზადა ირმა ურბეხაშვილი.

მამუკა თორიას გახსენება.

მიიღია მიმე, თვალ-ცრემლიანი ორი წელიწადი. გაუსაძლისი გახდა შენს არყოფნასთან შეგუება, ძნელია მოძებნო სიტყვები, რომელსაც შეეძლოს იმ ტკივილები-ის აღწერა, შენი უდროო წასვლით რომ დაგვიტოვე. არ ნელდება შენი მონატრება, გვიყვარხარ! ძნელია მხოლოდ მოგონებაში იყო ადამიანი, რომელიც სიყვარულის, სიკეთის, ერთგულების, მიმტევებლობის განსახიერება იყო. დღეს დანახვით და გულისტკივილით გიხსენებ შენი ოჯახი, ნათესავები, მეგობრები, მეზობლები,

მერაბ ლეჟავას გახსენება.

მხოლოდ 33 წელიწადი იცოცხლე ამ ბოროტ და უსამართლო წუთისოფელში. მწარე, ცრემლიანი, სევდიო სახეზე თვე გავიდა, რაც სამუდამოდ წახვედი ჩვენგან, ჩვენს საყვარელო ვაჟკაცო, ძამო, მეგობარო. ვაი, რომ სანუგეშოდ არაფერი დაგვრჩა, გარდა შენი სურათებისა და შენზე ტკივილი, ღამაში მოგონებებისა. მერაბ, შენდამი სიყვარული არ გაგვჩელებია, უფრო გაგვიძლიერდა. შენ ჩვენთვის აუნაზღაურებელი დანაკლისი ხარ, რომელსაც დრო ვერაფრით უმკურნალებს.

მთავარი რედაქტორი

სერგო ჯანაშია

რედაქციის მისამართი:

თბილისი, თავისუფლების მოედანი, ჭავჭავაძის ქ. №5
გაზეთის ინფანსი 66447

შ.პ.ს. გაზეთი „საქართველო“

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444

ტელ.: რედაქტორი: 93-20-36

გაზეთი ელემენტარულად

თავისუფალი პრესის

პრინციპებით.

გამოკვეთილია მასშტაბურად

პასუხს ავტორები ამავენ.